

Koppány-völgye kistérség szociális alapszolgáltatási koncepciója

*Készítette: Vital Pro Kft, a Koppányvölgye Többcélú Kistérségi Társulás
megbízásából*

2008. november 28.

Tartalomjegyzék

Tartalomjegyzék	2
Háttér információk	5
I. Helyzet- és szükségletfeltárás, szolgáltatási térkép készítése	9
I.1. Humán szolgáltatások mikro-térségi szervezése	9
I.2. Közlekedés a mikro-térségekben	12
I.3. Javaslat a szociális alapszolgáltatások esetén a mikro-térségi együttműködésekre.....	14
I.4. Demográfia, társadalom	15
1.4. Szociális alapszolgáltatások mikro-térségi elemzése	22
1.4. Szociális alapszolgáltatások mikro-térségi elemzése	22
I.4.1. Tabi mikro-térség	22
I.4.1.1. Szolgáltatásokat potenciálisan igénybe vevők köre	22
I.4.1.2. Jogszabályi kötelezettség a szociális alapszolgáltatásokra.....	24
I.4.1.3. Jelenleg a szociális alapszolgáltatások elérhetősége településenként	25
Tabról Lulla és Sérsekszőlősen is biztosított a házi segítségnyújtás, de nincs igénybe vevő.Szociális alapszolgáltatások bővítésének szükségessége.....	25
Szociális alapszolgáltatások bővítésének szükségessége.....	26
I.4.1.4. Falugondnoki szolgálat	26
I.4.1.5. Szociális étkeztetés	27
I.4.1.6. Házi segítségnyújtás.....	28
I.4.1.7. Jelzőrendszeres házi segítségnyújtás	30
I.4.1.8. Családsegítés és Gyermekjóléti Szolgáltatás	30
I.4.1.9. Nappali ellátás	31
I.4.1.10. Egyéb szakellátások	32
I.4.2. Kányai mikro-térség	34
I.4.2.1. Szolgáltatásokat potenciálisan igénybe vevők köre.....	34
I.4.2.2. Jogszabályi kötelezettség a szociális alapszolgáltatásokra.....	35
I.4.2.3. Jelenleg a szociális alapszolgáltatások elérhetősége településenként	36
I.4.2.4. Szociális alapszolgáltatások bővítésének szükségessége	37
I.4.2.5. Falugondnoki szolgálat	37
I.4.2.6. Szociális étkeztetés	37
I.4.2.7. Házi segítségnyújtás.....	39
I.4.2.8. Jelzőrendszeres házi segítségnyújtás	40
I.4.2.9. Családsegítés és Gyermekjóléti Szolgáltatás	40
I.4.2.10. Nappali ellátás	40
I.4.3. Nágocsi mikro-térség	42

1.4.3.1.	Szolgáltatásokat potenciálisan igénybe vevők köre	42
1.4.3.2.	Jogszabályi kötelezettség a szociális alapszolgáltatásokra	44
1.4.3.3.	Jelenleg a szociális alapszolgáltatások elérhetősége településenként	44
1.4.3.4.	Szociális alapszolgáltatások bővítésének szükségessége	45
1.4.3.5.	Falugondnoki szolgálat	45
1.4.3.6.	Szociális étkeztetés	46
1.4.3.7.	Házi segítségnyújtás	47
1.4.3.8.	Jelzőrendszeres házi segítségnyújtás	47
1.4.3.9.	Családsegítés és Gyermekjóléti Szolgáltatás	47
1.4.3.10.	Nappali ellátás	48
1.4.3.11.	Egyéb szakellátások	48
1.4.4.	Kisbárapáti mikro-térség	49
1.4.4.1.	Szolgáltatásokat potenciálisan igénybe vevők köre	49
1.4.4.2.	Jogszabályi kötelezettség a szociális alapszolgáltatásokra	50
1.4.4.3.	Jelenleg a szociális alapszolgáltatások elérhetősége településenként	51
1.4.4.4.	Szociális alapszolgáltatások bővítésének szükségessége	51
1.4.4.5.	Falugondnoki szolgálat	52
1.4.4.6.	Szociális étkeztetés	52
1.4.4.7.	Házi segítségnyújtás	53
1.4.4.8.	Jelzőrendszeres házi segítségnyújtás	54
1.4.4.9.	Családsegítés és Gyermekjóléti Szolgáltatás	54
1.4.4.10.	Nappali ellátás	55
1.4.5.	Törökkoppányi mikro-térség	55
1.4.5.1.	Szolgáltatásokat potenciálisan igénybe vevők köre	55
1.4.5.2.	Jogszabályi kötelezettség a szociális alapszolgáltatásokra	57
1.4.5.3.	Jelenleg a szociális alapszolgáltatások elérhetősége településenként	58
1.4.5.4.	Szociális alapszolgáltatások bővítésének szükségessége	59
1.4.5.5.	Falugondnoki szolgálat	59
1.4.5.6.	Szociális étkeztetés	60
1.4.5.7.	Házi segítségnyújtás	62
1.4.5.8.	Jelzőrendszeres házi segítségnyújtás	62
1.4.5.9.	Családsegítés és gyermekjóléti szolgáltatás	63
1.4.5.10.	Nappali ellátás	63
1.4.5.11.	Egyéb ellátások	63
1.4.6.	Gyermekjóléti és családsegítő szolgálat	63
1.4.6.1.	Koppány-völgyi Gyermekjóléti és Családsegítő Szolgálat intézménye	63
1.4.6.2.	Gyermekjóléti szolgáltatás	64
1.4.6.3.	Családsegítő szolgáltatás	66

I.4.6.4.	Együttműködés a rendszeres szociális segélyezettekkel	66
I.5.	Szociális alapszolgáltatások szervezésének kistérségi hatásai	66
I.5.1.	Kistérségi, települési szintű összesített főbb hiányosságok, szükségletek	66
I.5.1.1.	Falugondnoki szolgálat	68
I.5.1.2.	Szociális étkeztetés	68
I.5.1.3.	Házi segítségnyújtás	69
I.5.1.4.	Jelzőrendszeres házi segítségnyújtás	70
I.5.1.5.	Családsegítő és gyermekjóléti szolgálat	71
I.5.1.6.	Idősek nappali ellátása	72
I.5.2.	Kistérségi ellátásszervezés lehetőségeinek vizsgálata	72
I.5.2.1.	Jogszabályi feltételek	73
I.5.2.2.	Finanszírozási feltételek	73
II.	Javaslattevél	85
II.1.	Kistérségi szintű fejlesztési, szervezési célok a szociális alapellátások körének bővítésére	85
II.2.	Szociális alapszolgáltatások javasolt fejlesztése, programok	85
II.2.1.	A szociális alapszolgáltatások kistérségi ellátásának megszervezése	86
II.2.2.	Falugondnoki szolgáltatás bővítése	89
II.2.3.	Szociális étkeztetés	91
II.2.4.	Házi segítségnyújtás	93
II.2.5.	Jelzőrendszeres házi segítségnyújtás	95
II.2.6.	Gyermekjóléti és Családsegítő Szolgálat	96
II.2.7.	Idősek nappali ellátás	99
II.2.8.	Egyéb projektek	101
II.3.	Alapszolgáltatások kistérségi szintű összehangolása	102
II.4.	A szociális alapszolgáltatások kistérségi szintű javasolt ellátási módja	103
II.4.1.	Intézményi forma	103
II.4.2.	Intézmény feladatai, kapcsolatrendszere	104
II.4.3.	Kistérségi Humán Szolgáltató Központ szervezése	106
II.4.4.	Intézmény lehetséges költségvetése	107
1. sz. Melléklet	A szociális alapszolgáltatások feladatellátásának szabályai	115

Háttér információk

A tanulmány célja

- A szociális alapszolgáltatások kistérségi szintű működtetéséhez szükséges döntés meghozatalát támogassa:
- A szociális alapszolgáltatások körében meghatározza azokat a fejlesztési-beruházási szükségleteket, melyek megvalósulhatnak a kistérségi szociális felzárkóztató program keretében.

A tanulmányt a kistérségi szociális felzárkóztató program tartalmi követelményeinek való megfelelése alapján kell elkészíteni. Ugyanakkor megfelel a kistérség szociális alapszolgáltatás-szervezési koncepciójának is.

Tanulmány tárgya

Koppány-völgye kistérség szociális szolgáltatásbővítésének tanulmányterve. A tanulmány a szociális alapszolgáltatások körére tér ki.

Szociális alapszolgáltatások köre

Elsősorban az alábbi alapszolgáltatások elemzésére terjed ki a tanulmány

1. **Falugondnoki, vagy tanyagondnoki szolgáltatás:** melynek lényege az aprófalvakban, külterületeken élők számára a település intézményhiányából származó hátrányok enyhítése.
2. **Étkeztetés:** melynek keretében legalább napi egyszeri meleg étkezésről kell gondoskodni azoknál, akik maguk vagy eltartottjuk számára ezt nem képesek biztosítani.
3. **Házi segítségnyújtás:** keretében kell gondoskodni, azokról az időskorúakról, akik otthonukban önerőből nem képesek magukat ellátni, azokról a pszichiátriai betegekről, fogyatékos személyekről és szenvedélybetegekről, akik állapotukból adódóan az önálló életvitellel kapcsolatos feladataik ellátásában segítséget igényelnek, de amúgy képesek önmaguk ellátására. Ugyancsak ezen szolgáltatás keretében kell gondoskodni azokról, akik egészségi állapotuk miatt ezt igénylik, illetve bentlakásos intézményi elhelyezésre várnak.
4. **Jelzőrendszeres házi segítségnyújtás:** a saját otthonukban élő, egészségi állapotuk és szociális helyzetük miatt rászoruló, a segélyhívó készülék használatára képes időskorú, vagy fogyatékos személyek, illetve pszichiátriai betegek részére az önálló életvitel fenntartása mellett felmerülő krízishelyzetek elhárítása céljából nyújtott ellátás.
5. **Családsegítés:** mely által nyújtott általános és speciális segítő szolgáltatás a szociális munka eszközeinek és módszereinek alkalmazásával hozzájárul az egyének, a családok, valamint a különböző közösségek jólétéhez, fejlődéséhez, szociális környezetükhöz való alkalmazkodáshoz.
6. **A nappali ellátás:** hajléktalan személyek és elsősorban a saját otthonukban élő,

1. tizennyolcadik életévüket betöltött, egészségi állapotuk vagy idős koruk miatt szociális és mentális támogatásra szoruló, önmaguk ellátására részben képes személyek,
2. tizennyolcadik életévüket betöltött, fekvőbeteg-gyógyintézeti kezelést nem igénylő pszichiátriai betegek, illetve szenvedélybetegek,
3. harmadik életévüket betöltött, önkiszolgálásra részben képes vagy önellátásra nem képes, de felügyeletre szoruló fogyatékos, illetve autista személyek. A 2.-3. pontra nem terjed ki a tanulmány.

részére biztosít lehetőséget a napközbeni tartózkodásra, társas kapcsolatokra, valamint az alapvető higiéniai szükségleteik kielégítésére, továbbá igény szerint megszervezi az ellátottak napközbeni étkeztetését.

A nappali ellátás körében is elsősorban az idősek ellátására vonatkozó szolgáltatás bevezetése kerül megvizsgálásra.

Az alábbi szociális alapszolgáltatások nyújtása nem kötelező a Tabi kistérségben, ezért ezek részletes elemzése nem része a tanulmánynak:

7. **A közösségi ellátások:** célja a pszichiátriai vagy a szenvedélybetegek lakókörnyezetben történő gondozása, továbbá gyógyulásuk és rehabilitációjuk elősegítése.
8. **Támogató szolgáltatás:** célja a fogyatékos személyek lakókörnyezetben történő ellátása, a fogyatékos személy önrendelkezésén alapuló önálló életvitelének megkönnyítése, elsősorban a lakáson kívüli közszolgáltatások elérésének segítésével.
9. **Az utcai szociális munka** tevékenysége az utcán tartózkodó hajléktalan személyek helyzetének, életkörülményeinek figyelemmel kísérése, szükség esetén ellátásának kezdeményezése, az ehhez szükséges intézkedések megtétele.

A gyermekjóléti alapellátások körében még a tanulmány tárgyát képezi a gyermekjóléti szolgáltatás elemzése és fejlesztési céljainak bemutatása.

A tanulmánynak nem tárgya

A szakosított szociális ellátások elemzése, fejlesztési célú javaslatlatterele:

- o Ápolást, gondozást nyújtó intézmények
- o Rehabilitációs intézmények
- o Átmeneti elhelyezést nyújtó intézmények
- o Lakóotthonok

A gyermekjóléti alapellátások elemzése, fejlesztési célú javaslatlatterele:

- o a gyermekek napközbeni ellátása,
- o a gyermekek átmeneti gondozása

Ugyanakkor a tanulmány megfogalmazhat olyan javaslatokat, melyek a fenti két témát érintik.

A tanulmány főbb, alapvető jogszabályi háttere

1. 1993. évi III. törvény a szociális igazgatásról és szociális ellátásokról (Szociális törvény)
2. 1/2000. (I. 7.) SzCsM rendelet a személyes gondoskodást nyújtó szociális intézmények szakmai feladatairól és működésük feltételeiről
3. 188/1999. (XII. 16.) Korm. rendelet a személyes gondoskodást nyújtó szociális intézmény és a falugondnoki szolgálat működési engedélyezéséről, továbbá a szociális vállalkozás engedélyezéséről
4. 2007. évi CLXIX Törvény a Magyar Köztársaság 2008. évi költségvetéséről
5. 1997. évi XXXI Törvény a gyermekek védelméről és a gyámügyi igazgatásról
6. 15/1998 NM rendelet a személyes gondoskodást nyújtó gyermekjóléti, gyermekvédelmi intézmények, valamint személyek szakmai feladatairól és működésük feltételeiről
7. A tanulmány tárgyában a kistérség önkormányzatainak rendeletei

A tanulmány készítésének módja

- Mikro-térségi csoportos interjúkat szervezetünk 5 mikro-térségi központban: Tab, Kánya, Nágocs, Kisbárapáti, Törökkoppány
- Az interjúkon részt vettek a polgármestereken kívül a szociális szférában dolgozó munkatársak
- A tervezők intenzíven és gördülékenyen együttműködtek gyermekjóléti és családgondozó szolgálat munkatársaival. Az intézmény munkatársai tartották elsősorban a településekkel a kapcsolatot egyezteték a lehetséges fejlesztési javaslatokat.
- Szekunder információk alapján elemzéseket folytattunk a kistérségi társadalmi helyzetéről, illetve a jogszabályi feltételekről, működtetés finanszírozásáról.
- A tanulmányt megvitatta a többcélú kistérségi társulás november eleji ülésén a kistérségi szociális felzárkóztató program keretében.

Tanulmány legfőbb eredményének összefoglalása

A tanulmány az alábbi szociális alapszolgáltatásoknak a többcélú kistérségi társulás feladatkörében való megszervezését javasolja:

- szociális étkeztetés,
- családsegítés,
- házi segítségnyújtás,
- jelzőrendszeres házi segítségnyújtás,
- idősek nappali ellátása

A javaslat alapján a fenti szolgáltatások együttes kistérségi társulás keretében történő megszervezése által:

- Kistérségi szinten biztosított a legmagasabb állami normatíva lehívása mellett a kistérség egész területére a többcélú társulási tanács fenntartásában az összes alapszolgáltatási feladat;
- Ennek keretében biztosítható a szolgáltatások közti szinergia az intézmény rendszeren belül;
- A fenntartói szerződésen belül szolgáltatói szerződéssel a kistérségben lévő civil, vállalkozó, megyei önk. fenntartású intézmények bevonhatók az ellátásba (pl. jelzőrendszer diszpécser kp, házi gondozói kapacitás nyújtása.)

Az alábbi hatások várhatók még a kistérségi társulásban való szervezés eredményeképpen:

- Költség-hatékony működtetés
 - o A családsegítő szolgáltatás esetén a maximális állami kiegészítő normatíva igényelhető, ami csökkenti a települések hozzájárulást a költségekhez.
 - o A Családsegítő és gyermekjóléti szolgálat, illetve a Tabi szociális szolgálat kapacitásain túl nem igényel újabb munkaerő felvételét, miközben több feladatot látnának el a szervezetek.
 - o Magasabban állami normatívát lehet lehívni az idősök nappali ellátására, ami Tab, illetve az ellátást fenntartó települések önkormányzatainak a kiadását csökkenti
- Kevesebb helyi szervezési feladat
 - o Nem kell az önkormányzatoknak foglalkozni az étkeztetés, illetve a házi segítségnyújtás szervezésével, ami által az önkormányzatoknál szabad kapacitások keletkeznek.
- Jogszabályi megfelelés, bővülő szolgáltatási körrel
 - o Az önkormányzatok nem lesznek többé mulasztásos törvénysértésben, hisz kistérségi szinten biztosítják az összes szociális alapellátását
 - o Kistérségi szinten megszervezhető a jelzőrendszeres házi segítségnyújtás

A fenti feladatok ellátására a Koppány-völgye Többcélú Kistérségi Társulás fenntartásában javasolt egy **Humán Szolgáltató Központ** (Szociális Központ) (gyermekjóléti és családsegítő szolgálat, területi gondozás: szociális étkeztetés, házi segítségnyújtás, valamint a idősök napközbeni ellátása) létrehozását a kistérségben tabi központtal, alközpontosított formában.

I. Helyzet- és szükségletfeltárás, szolgáltatási térkép készítése

A helyzet- és szükségletfeltárás a szociális alapszolgáltatásonként készül el.

I.1. Humán szolgáltatások mikro-térégi szervezése

A humán szolgáltatások kistérségi szervezésének áttekintése hasznos információkat nyújt a szociális alapszolgáltatások kistérségen belüli szervezésnek rendjére. A mikro térségi együttműködések alapvetően a települések, ezen belül a szolgáltatási célcsoport mérete, a települések egymás közti elérhetősége (távolságuk, elérhetőség módja), valamint az előzőek tükrében a nyújtott szolgáltatások szervezettségnek minimális hatékonysági szintje határozza meg.

A tabi kistérségben a mikro-térégi szintű együttműködések a Koppány-völgyi Gyermekjóléti és Családsegítő szolgálatnak, mint az egyetlen mikro-térégi ellátásban szervezett szociális alapszolgáltatás területi szervezési elve alapján mutatjuk be:

Település	Lakó-népesség 2007.12.31. ¹	Körjegyzőség központi települése	Családsegítő szolgálat telephelye	Szociális étkeztetés főzőhelye	Általános iskola 5-8 osztály
Tabi körzet					
Kapoly	684	Kapoly	Tab	Tab	Tab
Somogymeggyes	551	Kapoly	Tab	Somogymeggyes	Tab
Bábonymegyer	830	Tab	Tab	Tab	Bábonymegyer
Lulla	237	Tab	Tab	Tab	Tab
Sérsekszőlős	163	Tab	Tab	Tab	Tab
Tab	4 779	Tab	Tab	Tab	Tab
Torvaj	300	Tab	Tab	Tab	Tab
Zala	251	Tab	Tab	Tab	Tab
<i>Részösszesen</i>	7 795				
Kányai körzet					
Bedegkér	471	Bedegkér	Kánya	Tab	Tab
Kánya	466	Kánya	Kánya	Kánya	Tab
Somogyegres	216	Kánya	Kánya	Kánya	Tab
Tengőd	508	Kánya	Kánya	Tengőd	Tab
<i>Részösszesen</i>					
Andocsi körzet					
Andocs	1 121	Andocs	Nágocs	Andocs	Andocs
Nágocs	630	Zics	Nágocs	Andocs	Nágocs
Zics	392	Zics	Nágocs	Andocs	Törökkoppány
<i>Részösszesen</i>	2 143				
Kisbárapáti körzet					
Bonnya	282	Kisbárapáti	Kisbárapáti	Kisbárapáti	Andocs
Fiad	170	Kisbárapáti	Kisbárapáti	Kisbárapáti	Andocs
Kisbárapáti	492	Kisbárapáti	Kisbárapáti	Kisbárapáti	Andocs
<i>Részösszesen</i>	944				

¹ Közigazgatási Hivatal alapján.

Település	Lakó-népesség 2007.12.31. ²	Körjegyzőség központi települése	Családsegítő szolgálat telephelye	Szociális étkeztetés főzőhelye	Általános iskola 5-8 osztály
Törökkoppányi körzet					
Miklósi	237	Bedegkér	Törökkoppány	Törökkoppány	Törökkoppány
Kára	59	Törökkoppány	Törökkoppány	Törökkoppány	Törökkoppány
Somogyacsa	203	Törökkoppány	Törökkoppány	-	Törökkoppány
Somogydöröcske	173	Törökkoppány	Törökkoppány	„Gastroyal”	Törökkoppány
Szorosad	107	Törökkoppány	Törökkoppány	-	Törökkoppány
Törökkoppány	467	Törökkoppány	Törökkoppány	Törökkoppány	Törökkoppány
<i>Részösszesen</i>	<i>1 246</i>				
Kistérségi összesen	13 789				

A **közüoktatás** szervezése alapvetően mikro-térségekben történik intézményfenntartó társulási, illetve önkormányzati fenntartású intézmények formájában³. Az *alsó tagozatos oktatás és az óvodai nevelés* kapcsán az alábbi fenntartói, vagy feladatellátási együttműködések figyelhetők meg a települések között:

- Nágocs-Zics: általános iskola 1-8 osztálya esetén Nágocsi székhellyel. Az alsótagozat összevont osztályokkal működik 1-2 és 3-4-es elosztással.
- Kánya-Tengőd: az óvoda és az általános iskola egymás között megosztották az intézmény központi és telephelyi szerepet, így mind a két településen működik általános iskola és óvoda.
- Bedegkér – Somogyegres: az általános iskola 1-4 osztálya és az óvoda vonatkozásában, mely kapcsán mindkét közszolgáltatás Bedegkéren működik.
- Kisbárapáti – Bonnya – Fiad: az óvodai ellátás esetén működnek együtt a települések Kisbárapátiban. Ugyanakkor általános iskolában már eltérő szervezettség működik, Kisbárapátiba alsótagozatra csak a fiadi gyerekek járnak, míg a Bonnyai gyerekek másik kistérségbe, Igalra járnak iskolába.
- Tabi kistérségre általános elmondható, hogy alapvetően Tabra járnak iskolába a gyerekek, kivéve azokat a nagyobb településeket (pl. Bábonymegyér), ahol a gyermekek létszáma még indokolja az óvoda, vagy iskola működését.
- Törökkoppányi mikro-térségben minden településről a Törökkoppányi általános iskolába járnak, ezzel is hozzájárulva Törökkoppány, mint a mikro-térség legnagyobb településének a mikro-térségen belüli központi szerepéhez.

A **házi orvosok** az alábbi települési központokban működnek: Tab, Kánya, Andocs, Nágocs, Kisbárapáti, Törökkoppány.

² Közigazgatási Hivatal alapján.

³ Koppány-völgye Többcélú Kistérségi Társulás Közüoktatás-fejlesztési Terve alapján, 2007 készítette: Qaly-Co Oktatási Tanácsadó Kft

A fentiek alapján az alábbi következtetéseket lehet levonni:

- Leghomogénebb együttműködés a Törökkoppányi mikro-térsgben szinte minden humán közszolgáltatásban 6 település együttműködik, alapvetően Törökkoppányi központtal.
- A Kisbárapáti mikro-térsgben is alapvetően Kisbárapáti központtal együttműködik a három település, miközben a közoktatás kapcsán az általános iskola szintjén eltérő feladat-ellátási szervezés figyelhető meg. A mikro-térsg települései a felső-tagozatos általános iskolai oktatás esetén az Nágocsi mikro-térsggel működik együtt.
- Nágocsi mikro-térsg települései többnyire együttműködnek, de az egyes szolgáltatásokban eltérő a szolgáltatás nyújtásnak központi helye. Jellemzően e térsgben Andocs és Nágocs a korábbi mikro-térsggek településeihez viszonyított nagyobb lakosság száma miatt képes több humánszolgáltatás önálló megszervezésére.
- Tabi mikro-térsgben a települési méretektől, illetve földrajzi elhelyezkedéstől függően eltérő együttműködési módok alakultak ki. Tab mellett a nagyobb települések, mint Bábonymegyer és Kapoly képesek az alapszolgáltatásokat önállóan is működtetni, miközben a többi település szinte minden szolgáltatás szervezése esetén együttműködésre van utalva Tab városával.
- A Kányai mikro-térsgben a Bedegkér és Somogyegres, valamint Kánya és Tengőd együttműködését az óvodai nevelésben, alsó tagozatos általános iskolai ellátásban. A Kányai mikro-térsgre jellemző még, hogy Somogyegres kivételével szinte 3 egyforma méretű település van, miközben a magasabb színvonalú szolgáltatásokat Tabon veszik igénybe.

I.2. Közlekedés a mikro-térségekben⁴

Mikro-térségeken belül távolságok

Tabi mikro-térség: Tab, Lulla, Sársekszőlős, Torvaj, Zala, Bábonymegyer, Kapoly, Somogymeggyes.

A központi településtől közúton Zala 4 km, Sársekszőlős és Bábonymegyer 6 km, Kapoly és Lulla 7 km, Torvaj 8 km, Somogymeggyes 13 km távolságra fekszik. A 7 környező település közül Bábonymegyer vonattal (napi 7 vonatpár) és autóbusszal (9 buszjárat munkanapokon) is megközelíthető. Kapoly és Somogymeggyes községek is elérhetők Tabról vonattal, de a megállóhely a falvak központjától jelentős távolságra van (1-2 km).

Kányai mikro-térség: Kánya, Tengőd, Bedegkér, Somogyegres

A Kánya Tabtól 5 km-re található. Tengőd 2, Bedegkér 7, Somogyegres település 9 km-re van Kányától.

Andocsi mikro-térség: Zics, Nágocs, Andocs

Nágocs Tabtól 16 km-re fekszik. Zics 3,7 km, Andocs 8 km távolságban található Nágocstól.

Kisbárapáti mikro-térség: Kisbárapáti, Bonnya, Fiad

⁴ Készült a Gyermekjóléti és Családsegítő Intézmény szakmai programja alapján.

A Kisbárapáti Tabtól 31 km-re fekszik. Bonnya 7, Fiad 5 km távolságban található Kisbárapátitól.

Törökkoppányi mikro-térség: Törökkoppány, Miklósi, Kára, Szorosad, Somogydöröcske, Somogyacsa

Törökkoppány Tabtól 21 km-re található. Szorosad 2, Kára 3, Somogydöröcske 5, Miklósi 7, Somogyacsa 5 km távolságra fekszik Törökkoppánytól.

A kistérségen belüli tömegközlekedési viszonylatokat és járatszámokat az alábbi táblázat mutatja be. 2008. november.

Tömegközlekedési menetrendek a Tabi Kistérségben	ÁTSZÁLÁSSAL		ÁTSZÁLLÁS NÉLKÜL	
	VONAT	BUSZ	VONAT	BUSZ
Andocs - Tab	5	1		7+(2)
Tab - Andocs	5			10+(1)
Bábonymegyer - Tab			6	9+(3)
Tab - Bábonymegyer			6	8+(1)
Bedegkér - Tab				6+(3)
Tab-Bedegkér				7+(2)
Bonnya - Tab	5	4		9+(1)
Tab-Bonnya	5	1		7+(1)
Fiad - Tab		1+(3)		
Tab-Fiad		3+(3)		
Kapoly - Tab			5	25+(2)
Tab-Kapoly			5	25+(3)
Kánya - Tab				11+(3)
Tab-Kánya				12+(2)
Kára - Tab				8
Tab-Kára				7+(1)
Kisbárapáti - Tab	5	1+(3)		
Tab-Kisbárapáti	5	3+(3)		
Lulla - Tab				7+(2)
Tab-Lulla				8+(1)
Miklósi - Tab				8
Tab-Miklósi				7+(1)
Nágocs - Tab		1		8+(2)
Tab-Nágocs				10+(1)
Sérsekszőlős - Tab				7+(3)
Tab-Sérsekszőlős				8+(2)
Somogyacsa - Tab		1+(1)		5
Tab-Somogyacsa		2		4+(1)

Tömegközlekedési menetrendek a Tabi Kistérségben	ÁTSZÁLLÁSSAL		ÁTSZÁLLÁS NÉLKÜL	
	VONAT	BUSZ	VONAT	BUSZ
Somogydöröcske - Tab		1		8
Tab-Somogydöröcske		2		6+(1)
Somogyegres - Tab				5+(2)
Tab-Somogyegres		1		3+(1)
Somogymeggyes - Tab		1	5	5
Tab-Somogymeggyes			5	5+(1)
Szorosad - Tab		1		7
Tab-Szorosad				7+(1)
Tengőd - Tab		1		9
Tab-Tengőd				9+(1)
Torvaj - Tab				7+(1)
Tab-Torvaj				8+(1)
Törökkoppány - Tab		1		7
Tab-Törökkoppány				7+(1)
Zala - Tab				9
Tab-Zala				9
Zics - Tab				8
Tab-Zics				7+(1)
():ISKOLAI ELŐADÁSI NAPOKON KÖZLEKEDŐ JÁRATOK				

1.3. Javaslat a szociális alapszolgáltatások esetén a mikro-térségi együttműködésekre

A kistérség humán szolgáltatásainak szervezése és a közlekedési elérhetőségek alapján a szociális alapszolgáltatások szervezésére az alábbi mikro-térségi szervezési rendszert javasoljuk és használjuk a terv elkészítése során.

- Tabi mikro-térség: Bábonymegyer, Kapoly, Lulla, Sérsekszőlős, Somogymeggyes, Tab, Torvaj, Zala
- Kányai mikro-térség: Bedegkér, Kánya, Tengőd, Somogyegres
- Nágocsi mikro-térség: Andocs, Nágocs, Zics,
- Kisbárapáti mikro-térség: Kisbárapáti, Bonnya, Fiad
- Törökkoppányi mikro-térség: Miklósi, Kára, Szorosad, Somogydöröcske, Somogyacsa. Törökkoppány

I.4. Demográfia, társadalom

Az alábbiak kistérségi szinten mutatják be azokat a főbb demográfiai, társadalmi folyamatokat, melyek meghatározók a szociális alapszolgáltatások célcsoporti elemzése szempontjából.

Népességi adatok a Tabi kistérségben⁵

Mikro-térségek	Lakónépesség az év végén				Lakónépesség változása		Állandó népesség száma			
	1997	2001	2006	2007	2006/2001	2006/1997	1997	2001	2006	2007
Tabi	8356	8270	7808	0	94,4%	93,4%	8628	8477	8084	7972
Kányai	1903	1886	1672	0	88,7%	87,9%	1996	1907	1729	1724
Andocsi	2357	2342	2192	0	93,6%	93,0%	2378	2333	2192	2169
Kisbárapáti	1094	1066	939	0	88,1%	85,8%	1126	1080	1011	982
Törökkoppányi	1427	1369	1253	0	91,5%	87,8%	1516	1421	1326	1292
<i>Tabi kistérség összesen</i>	<i>15 137</i>	<i>14 933</i>	<i>13 864</i>	<i>0</i>	<i>92,8%</i>	<i>91,6%</i>	<i>15 644</i>	<i>15 218</i>	<i>14 342</i>	<i>14 139</i>

Forrás: TEIR

- 5 év alatt több mint 1000 fővel csökkent a kistérség lakónépessége és a lakónépesség csökkenés üteme 2001-től emelkedett jelentősen 1997-hez viszonyítva.
- A kistérségen belül a legkisebb csökkenés a tabi mikro-térségben volt, míg a legnagyobb a népességfogyás a Kányai és a Kisbárapáti mikro-térségben.
- A népességfogyás ellensúlyozására

60 év felettiek száma, aránya a Tabi kistérségben

Mikro-térségek	Állandó népességből a 60-x évesek száma				60-x évesek aránya az állandó népességen belül			
	1997	2001	2006	2007	1997	2001	2006	2007
Tabi	1635	1693	1722	1751	18,9%	20,0%	21,3%	22,0%
Kányai	497	444	394	389	24,9%	23,3%	22,8%	22,6%
Andocsi	526	516	477	488	22,1%	22,1%	21,8%	22,5%
Kisbárapáti	276	249	240	240	24,5%	23,1%	23,7%	24,4%
Törökkoppányi	455	433	406	410	30,0%	30,5%	30,6%	31,7%
<i>Tabi kistérség összesen</i>	<i>3 389</i>	<i>3 335</i>	<i>3 239</i>	<i>3 278</i>	<i>21,7%</i>	<i>21,9%</i>	<i>22,6%</i>	<i>23,2%</i>

Forrás: TEIR

- A 60 év felettiek aránya 10 év alatt 2%-kal emelkedett, ami főként a fiatalok elvándorlásának köszönhető
- A legtöbb időskorú arányaiban a Törökkoppányi mikro-térségben, majd a Kisbárapáti mikro-térségben él, mely területeken különös figyelmet kel szánni az időskorúak ellátására

⁵ A népességi adatok minden esetben január 1-i állapotot mutatnak.

ÉLVESZÜLETÉSEK SZÁMA

Település	2001	2002	2003	2004	2005	2006
Andocs	13	18	20	7	15	12
Bábonymegyer	13	6	9	7	9	10
Bedegkér	5	9	6	8	4	8
Bonnya	2	7	2	2	1	1
Fiad	4	2	2	2	4	0
Kapoly	7	3	5	2	5	2
Kánya	4	2	4	6	5	4
Kára	0	0	0	1	1	1
Kisbárapáti	5	6	3	2	3	6
Lulla	3	2	2	2	3	2
Miklósi	2	0	4	1	5	0
Nágocs	10	10	9	5	7	8
Sérsekszőlős	1	0	3	0	0	2
Somogyacsa	1	0	2	3	0	2
Somogydöröcske	3	2	1	0	1	2
Somogyegres	1	3	0	3	1	1
Somogymeggyes	8	5	5	5	5	5
Szorosad	1	1	0	1	2	1
Tab	40	37	36	37	33	41
Tengőd	8	7	5	4	7	5
Torvaj	4	4	2	3	3	2
Törökkoppány	6	3	2	0	5	1
Zala	1	0	3	1	1	2
Zics	3	4	1	4	4	1
Összesen	145	131	126	106	124	119

- A születések száma a kistérségben fokozatosan csökken 5 év tendenciájában, miközben az egyes évek között hol kisebb hol nagyobb változást lehet megfigyelni.
- Tabon inkább stagnálás figyelhető meg a születések számában.

HALÁLOZÁSOK SZÁMA

Település	2001	2002	2003	2004	2005	2006
Andocs	13	20	17	27	14	18
Bábonymegyer	15	11	16	16	15	21
Bedegkér	8	12	11	9	4	10
Bonnya	5	10	4	5	5	1
Fiad	2	7	3	1	2	1
Kapoly	7	9	7	9	7	5
Kánya	8	17	7	14	10	7
Kára	1	2	1	1	1	1
Kisbárapáti	9	12	11	5	11	5
Lulla	3	1	2	3	7	5
Miklói	9	9	7	2	10	5
Nágocs	14	8	11	11	6	11
Sérsekszőlős	1	2	3	1	2	2
Somogyacsa	4	3	7	6	4	5
Somogydöröcske	4	3	1	2	2	1
Somogyegres	4	10	3	3	6	4
Somogymeggyes	8	12	7	6	8	9
Szorosad	1	4	3	2	5	1
Tab	53	63	54	73	67	58
Tengőd	6	13	9	10	10	12
Torvaj	6	7	5	1	4	4
Törökkoppány	6	8	6	10	22	15
Zala	2	3	11	4	8	4
Zics	9	9	5	2	6	8
ÖSSZESEN	198	255	211	223	236	213

- A halálozások száma 5 éve alatt emelkedett
- 2006-ban figyelhető meg a tendencia megtörése, a halálozások száma a 2003-as szinten volt
- A születések számának csökkenése és halálozások számának növekedése a kistérségen belül a természetes népességfogyásra utal

Vándorlások száma

Település	2001		2002		2003		2004		2005		2006	
	EV	OV	EV	OV	EV	OV	EV	OV	EV	OV	EV	OV
Andocs	45	44	57	51	51	37	59	44	62	52	58	71
Bábonymegyer	42	57	41	20	36	56	49	37	41	50	68	57
Bedegkér	32	28	33	18	36	26	37	28	44	26	33	16
Bonnya	16	26	17	15	17	3	20	16	9	4	22	12
Fiad	11	5	6	8	5	21	22	9	6	5	8	5
Kapoly	52	54	33	22	19	17	28	14	30	25	23	14
Kánya	18	27	43	26	46	33	42	36	32	33	34	34
Kára	13	6	12	8	7	2	5	5	3	2	9	3
Kisbárapáti	23	25	32	29	38	24	33	29	40	26	48	32
Lulla	4	9	8	20	15	12	19	8	11	15	19	17
Miklósi	7	6	12	22	7	13	14	12	11	14	16	9
Nágocs	62	70	64	43	58	49	66	46	51	57	62	51
Sérsekszőlős	9	7	9	7	5	9	4	6	5	1	9	4
Somogyacsa	20	19	18	15	24	18	23	14	34	16	22	14
Somogydöröcske	13	28	17	15	22	11	12	4	13	5	15	12
Somogyegres	12	16	11	16	11	7	13	12	13	5	16	11
Somogymeggyes	25	15	27	26	32	23	36	28	35	28	38	25
Szorosad	13	4	12	5	9	8	7	3	6	12	10	6
Tab	248	256	236	221	250	222	251	194	226	203	228	253
Tengőd	29	29	29	22	39	15	27	39	30	18	33	24
Torvaj	8	4	11	3	15	14	19	17	20	14	37	18
Törökkoppány	33	28	14	24	36	34	27	31	44	79	46	75
Zala	15	4	12	7	10	16	5	15	11	6	12	9
Zics	27	22	38	31	21	19	19	20	30	24	37	13
ÖSSZESEN	777	789	792	674	809	689	837	667	807	720	903	785

- 2002-től kezdődően szinte minden évben jelentős elvándorlás van a kistérségből (évenként több mint 100 fő)

Fogyatékkal élők száma (2007)

Mikro-térségek	Magasabb összegű családi pótlékban részesülők (2008.02 havi adatok alapján)	Fogyatékosági támogatásban részesülők száma (fő)	Vakok személyi járadékában részesülők száma (fő)	Összes jogosultak száma (fő)
Tabi	116	68	5	189
Kányai	7	29	1	37
Andocsi	28	24	1	53
Kisbárapáti	7	11	1	19
Törökkoppányi	19	16	1	36
<i>Tabi kistérség összesen</i>	<i>177</i>	<i>148</i>	<i>9</i>	<i>334</i>

Forrás: FSZH, 2008

- A legtöbb fogyatékosági támogatásban részesülők száma a tabi mikro-térségben van, miközben az arányokat tekintve viszonylag magas a számuk a kányai mikro-térségben

Álláskeresők aránya településenként (2007. december 20.)

Település	Arány	Település	Arány
Andocs	23,6%	Zics	25,1%
Bedegkér	48%	Bábonymegyer	18,5%
Bonnya	40%	Kánya	18,4%
Fiad	22,4%	Kapoly	15,7%
Kisbárapáti	27,5%	Kára	19,2%
Miklósi	20,9%	Lulla	19,6%
Somogyacsa	40,3%	Nágocs	13,6%
Somogydöröcske	25,7%	Sérsekszőlős	13,9%
Somogyegres	20,4%	Tab	9,1%
Somogymeggyes	27,4%	Torvaj	19,2%
Szorosad	24,4%	Törökkoppány	14,9%
Tengőd	23,7%	Zala	10,2%

Forrás: Tabi munkaügyi kirendeltség, 2008

- Arányában a legtöbb álláskereső Bedegkér, Somogyacsa, Bonnya településeken volt, míg a legkevesebb Tabon és Zalában.
- A kistérség településeinek több mint a felén 20%-os volt az álláskeresők aránya, ami igen magasnak mondható országos viszonylatban.

Állásajánlatok 2004-2007 (fő)

Állásajánlatok típusa	2004	2005	2006	2007
Általános	315	282	317	156
Külföldi foglalkoztatására	33	66	86	2
Munkahelyteremtő tám.	11	5	11	3
Munkabér/járulék tám.	23	55	34	52
Közhasznú munka	161	404	256	214
Közmunka	-	169	31	97
Közcélú munka	107	189	140	168
Összesen	650	1170	875	692

- 2007-ben csökkent az állásajánlatok száma az előző évhez képest
- Ezen belül is felére csökkent az általános állásajánlatok száma, ami nem mutat kedvező foglalkoztatási perspektívát a kistérségben
- Az állásajánlatok között is jelenetős számú a közhasznú, közcélú, közmunka: az összes ajánlat közel kétharmadát tették ki ezen államilag támogatott foglalkoztatási formák 2007-ben.
- Amennyiben a kedvezőtlen foglalkoztatási folyamatokon nem sikerül változtatni, úgy tovább gyorsulhat a kistérségből az elvándorlás, ezzel a népességfogyás és a lakosság elöregedése.

Rendszeres szociális segélyben részesítettek évi átlagos száma - felhasznált összeg

Település	2001		2002		2003		2004		2005		2006	
	Sz	Ö (e Ft)	Sz	Ö (e Ft)	Sz	Ö (e Ft)	Sz	Ö (e Ft)	Sz	Ö (e Ft)	Sz	Ö (e Ft)
Andocs	30,4	4497	57	9956	67	12108	81	16205	63,91	12797	59	6680
Bábonymegyer	0	0	9	1567	12,41	2302	19	3632	25	5060	30	3243
Bedegkér	29	4607	50	8978	44	7770	59	11600	51	9316	52	5558
Bonnya	13	2161	14	2784	16,6	3572	21	4263	21,3	4370	9	1445
Fiad	5	786	5	963	6	1204	8	1667	9	1819	4	669
Kapoly	7	1315	12	2462	12	2219	8	1647	7	1752	14	893
Kánya	9	1477	15	2805	13	2281	12	2350	15	3188	13	2074
Kára	1	150	2	385	3	550	4	800	3	600	2	209
Kisbárapáti	11	1888	19	3620	24	4966	27	6060	21,25	4172	19	2970
Lulla		107	0	73		164	4	770	7,5	1576	4	464
Miklósi	3	443	4	708	2,8	578	5	1000	9,11	2217	7	949
Nágocs	7	1041	10	1853	11,8	2073	28	6240	15,2	3061	36	2155
Sérsekszőlős	1,7	251	1	284	1,2	235	2	504	2,8	615	1	181
Somogyacsa	12	2088	27	4905	20	4200	35	7300	30	6200	20	3112
Somogydöröcske	3	525	7	1250	5	915	12	2500	7	1500	4	668
Somogyegres	6	891	14	2391	15	2754	15	2826	14,42	2993	11	1141
Somogymeggyes	9	1449	11	2220	9,5	1972	40	8832	16,67	3772	24	2967
Szorosad	0	0	1	180	1,2	18250	3	600	3	700	1	192
Tab	21,3	3003	23	4210	20	4063	40	7570	54,5	11055	60	6017
Tengőd	5	857	14	2370	19	4082	19	3641	19,11	3857	25	2704
Torvaj	7,7	1183	25	4500	12,33	2334	10	2051	14	3259	16	1817
Törökkoppány	12	2000	25	4700	24	4200	30	6000	20	4200	13	2056
Zala	2,1	310	2	424	1,6	335	2	384	3,42	739	4	472
Zics	9,3	1798	17	3046	19	3306	15	3200	21,41	4270	18	1932
Összesen	204,5	32827	364	66634	361,35	68432	499	101642	454,6	93088	446	50568

- A segélyezettek száma duplájára emelkedett a kistérségben 5 éves időtartam alatt, ami a kifizetések növekedésével is együtt járt.

- A kistérségen belül népesség arányosan leginkább a bedegkéri adat emelkedik ki a kistérségi átlagból, közel annyi segélyezett van, mint Tabon.

A főbb demográfiai és foglalkoztatási adatokból elvont következtetések összefoglalása:

- Csökken a kistérség létszáma, amit az elvándorlásnak és a természetes fogyásnak egyaránt köszönhet.
- Országos átlagnál magasabb a munkanélküliség, a foglalkoztatási helyzet talán csak Tabon kedvezőbb, ahol a munkanélküliség 207-ben az országos átlagot közelítette.
- Az elvándorlás és magas munkanélküliség a kistérség foglalkoztatási nehézségeire utal, mely irányú fejlesztésekre mindenféleképpen szükség van a kistérség további elszegényedésének megelőzésére.
- Vannak települések ahol 20% felett van a munkanélküliség, ami felveti már a munkanélküliek foglalkoztathatóságát is. Nyilván szükséges a munkanélküliek képzése, támogatása foglalkoztatási lehetőségeik javulása érdekében. Amennyiben nem sikerül a kistérségben újabb munkahelyeket teremteni, úgy további kilátástalan foglalkoztatási helyzet a jövőben is hozzájárul a munkaerőpiacon megkapaszkodni képtelen réteg további egyéni lezüllesztéséhez, deviáns hajlamainak felerősödéséhez, így feladatot adva a szociális ellátórendszernek.
- A kistérségben többen haláloznak el, mint ahányan születnek, ami utal egy részt a rosszabb egészségi állapotra, illetve a szülőkorúak, fiatalok egyre alacsonyabb arányára. Ez előrevetít egyfajta előregedést, az idősgondozás szükségességét, illetve a gyermek alacsony száma az oktatási rendszerben bizonyos intézmények, vagy tagiskolák működőképességét kérdőjelezi meg.

1.4. Szociális alapszolgáltatások mikor-térségi elemzése

A szociális alapszolgáltatásokat a Családsegítő és gyermekjóléti intézmény vezetőjével való konzultáció után mikro-térségi szinten elemezzük.

1.4.1. Tabi mikro-térség

A Tabi mikro-térség települései: Tab, Lulla, Sérsekszőlős, Torvaj, Zala, Bábonymegyer, Kapoly, Somogymeggyes.

1.4.1.1. Szolgáltatásokat potenciálisan igénybe vevők köre

A szociális alapszolgáltatásoknál elsősorban az idősek, illetve önmagukat részben ellátni képes fogyatékos, pszichiátriai, szenvedélybetegek, valamint alacsony jövedelemmel rendelkező rászoruló személyek jelentik a szolgáltatás célcsoportját. A szolgáltatást igénybe vevőinek körét alapvetően a demográfiai adatok mutatják be.

Népességi adatok a Tabi mikro-térségben⁶

Település	Lakónépesség az év végén			Lakónépesség változása		Állandó népesség száma			
	1997	2001	2006	2006/2001	2006/1997	1997	2001	2006	2007
Bábonymegyer	943	939	891	94,9%	94,5%	926	929	896	883
Kapoly	765	779	712	91,4%	93,1%	803	754	710	701
Lulla	234	258	253	98,1%	108,1%	242	230	222	220
Sérsekszőlős	177	165	157	95,2%	88,7%	184	178	169	169
Somogymeggyes	619	605	550	90,9%	88,9%	634	618	558	554
Tab	5015	4 914	4 703	95,7%	93,8%	5192	5 147	4 947	4875
Torvaj	327	328	286	87,2%	87,5%	355	339	322	316
Zala	276	282	256	90,8%	92,8%	292	282	260	254
Tabi mikro-térség	8 356	8 270	7 808	94,4%	93,4%	8 628	8 477	8 084	7 972
<i>Tabi kistérség összesen</i>	<i>15 137</i>	<i>14 933</i>	<i>13 864</i>	<i>92,8%</i>	<i>91,6%</i>	<i>15 644</i>	<i>15 218</i>	<i>14 342</i>	<i>14 139</i>

Forrás: TEIR

Főbb megállapítások:

- A mikro-térség lakónépessége kisebb mértékben csökkent, mint a kistérségé.
- 1997 óta a legnagyobb mértékű csökkenés Sérsekszőlős, Somogymeggyes és Torvaj településeken figyelhető meg.
- Lulla az egyetlen település, melynek a lakónépessége nőtt 1997 óta.

⁶ A népességi adatok minden esetben január 1-i állapotot mutatnak.

60 év felettek száma, aránya a Tabi mikro-térségben

Település	Állandó népességből a 60-x évesek száma				60-x évesek aránya az állandó népességen belül			
	1997	2001	2006	2007	1997	2001	2006	2007
Bábonymegyer	211	207	179	184	22,8%	22,3%	20,0%	20,8%
Kapoly	181	169	154	161	22,5%	22,4%	21,7%	23,0%
Lulla	57	64	68	68	23,6%	27,8%	30,6%	30,9%
Sérsekszőlős	32	38	41	41	17,4%	21,3%	24,3%	24,3%
Somogymeggyes	138	137	123	122	21,8%	22,2%	22,0%	22,0%
Tab	857	927	1 016	1 034	16,5%	18,0%	20,5%	21,2%
Torvaj	84	79	75	76	23,7%	23,3%	23,3%	24,1%
Zala	75	72	66	65	25,7%	25,5%	25,4%	25,6%
Tabi mikro-térség	1 635	1 693	1 722	1 751	18,9%	20,0%	21,3%	22,0%
<i>Tabi kistérség összesen</i>	3 389	3 335	3 239	3 278	21,7%	21,9%	22,6%	23,2%

Forrás: TEIR

Főbb megállapítások:

- Bábonymegyeren és Tabon csökkent 1997 óta a 60 év felettek aránya.
- Lullán a beköltözőkkel összhangban nőtt a 60 év felettek aránya, ami legmagasabb 30 %, a mikro-térségben.
- Lulla mellett a mikro-térség kisebb lakosságszámú települések számítanak elöregedőnek: Sérsekszőlős, Torvaj, Zala.
- Tab mellett 100 fő felett Bábonymegyeren, Kapolyban és Somogymeggyesen laknak 60 év felettek, mely településeken minden bizonnyal igény van az időseknek nyújtott szociális alapszolgáltatásokra.

Fogyatékkal élők száma (2007)

Település	Magasabb összegű családi pótlékban részesülők (2008.02 havi adatok alapján)	Fogyatékosági támogatásban részesülők száma (fő)	Vakok személyi járadékában részesülők száma (fő)	Összes jogosultak száma (fő)
Bábonymegyer	7	13	0	20
Kapoly	4	7	0	11
Lulla	3	1	0	4
Sérsekszőlős	1	2	0	3
Somogymeggyes	2	5	1	8
Tab	94	34	4	132
Torvaj	2	4	0	6
Zala	3	2	0	5
Tabi mikro-térség	116	68	5	189
<i>Tabi kistérség összesen</i>	<i>177</i>	<i>148</i>	<i>9</i>	<i>334</i>

Forrás: FSZH, 2008

Főbb megállapítások

- Jellemzően Tabon élnek fogyatékosági támogatásban részesülők, köztük is magas az emelt összegű családi pótlékban részesülők száma.
- Tabon a támogatásra rászorulókat számát növeli a tabi Dr. Takács Imre Szociális Otthon, megyei fenntartású középsúlyos fogyatékosok bentlakásos otthonában állandóan lakók száma.

1.4.1.2. Jogszabályi kötelezettség a szociális alapszolgáltatásokra

Az alábbi táblázat azt mutatja be, hogy mely településeken mely szociális alapellátásokat kell nyújtani jogszabályi kötelezettség alapján, illetve egyáltalán mely alapellátás nyújtására ad lehetőséget a jogszabály (pl. falugondnoki szolgálat).

Szociális alapszolgáltatás	Tab	Lulla	Sérsekszőlős	Torvaj	Zala	Bábonymegyer	Kapoly	Somogymeggyes
Falugondnoki, vagy tanyagondnoki szolgáltatás (lehetőség) (max. 600 főig)		X	X	X	X			X
Szociális étkeztetés	X	X	X	X	X	X	X	X
Házi segítségnyújtás	X	X	X	X	X	X	X	X
Jelzőrendszeres házi segítségnyújtás (min 10.000 fő felett és házi segítségnyújtás megléte esetén)								
Családsegítés (min 2.000 fő felett kötelező, a többi településen a hozzáférést kell biztosítani)	X	X	X	X	X	X	X	X
Nappali ellátás (min 3.000 fő felett kötelező)	X							

Forrás: 1993. évi III. törvény a szociális igazgatásról és szociális ellátásokról (Szociális törvény)

I.4.1.3. Jelenleg a szociális alapszolgáltatások elérhetősége településenként

A települési kérdőívek alapján az alábbi szociális alapszolgáltatások érhetők el a településeken

Szociális alapszolgáltatás	Tab	Lulla	Sérsekszőlős	Torvaj	Zala	Bábonymegyer	Kapoly	Somogyegyes
Falugondnoki, vagy tanyagondnoki szolgáltatás (lehetőség) (max. 600 főig)				X				
Szociális étkeztetés	X			X	X	X	X	X
Házi segítségnyújtás	X	X	X					
Jelzőrendszeres házi segítségnyújtás (min 10.000 fő felett és házi segítségnyújtás megléte esetén)								
Családsegítés (min 2.000 fő felett kötelező, a többi településen a hozzáférést kell biztosítani)	X	X	X	X	X	X	X	X
Nappali ellátás (min 3.000 fő felett kötelező)	X	X	X	X	X			

Forrás: települési kérdőívek, 2008

Megjegyeznénk, hogy a csoportos interjún résztvevők közül néhány a házi segítségnyújtásban, illetve az étkeztetésben az ellátási hiányokat az igénybevevők hiányával magyarázzák az adott szolgáltatás nyújtásának díjaival összefüggésben.

Tabról Lulla és Sérsekszőlősön is biztosított a házi segítségnyújtás, de nincs igénybevevő.

Szociális alapszolgáltatások bővítésének szükségessége

Az alábbi táblázat azt mutatja be, hogy mely településeken van szükség a szociális alapszolgáltatások bővítésére a jogszabályi minimumnak való megfelelés érdekében. A szociális étkeztetés és a házi segítségnyújtás esetén jogszabályi kötelezettsége van az önkormányzatnak bevezetni, amíg ez nem történik meg, addig mulasztásos törvénytörtetés áll fenn.

Szociális alapszolgáltatás	Tab	Lulla	Sérsekszőlős	Torvaj	Zala	Bábonymegyer	Kapoly	Somogyeggyes
Falugondnoki, vagy tanyagondnoki szolgáltatás (lehetőség) (max. 600 főig)		X	X		X			X
Szociális étkeztetés		X	X					
Házi segítségnyújtás				X		X	X	X
Jelzőrendszeres házi segítségnyújtás (min 10.000 fő felett és házi segítségnyújtás megléte esetén)								
Családsegítés (min 2.000 fő felett kötelező, a többi településen a hozzáférést kell biztosítani)								
Nappali ellátás (min 3.000 fő felett kötelező)								

Jellemzően Zala (3-4 fő), Lulla (1-2 fő), Sérsekszőlős (0) településeken nagyon kevesen veszik igénybe a szociális alapellátást, kérdéses, hogy ezen települések esetében jelentkezik-e egyáltalán valós kereslet még a falugondnoki szolgáltatás iránt is.

I.4.1.4. Falugondnoki szolgálat

Falugondnoki szolgálat jelenleg csak Torvajon működik a mikro-térségben, miközben a térségből további 4 település lenne jogosult a szolgáltatás indítására.

Torvajon a falugondnoki szolgálatot szakképzett személy nyújtja, a szolgáltatás végleges működési engedéllyel rendelkezik. A szolgáltatást a település lakosságának mintegy 70%-a valamilyen célból igénybe veszi. A szolgáltatásnak jelenleg nincs beruházási, fejlesztési igénye. Érdekes volt a falugondnoki szolgáltatást elindítani, mert összességben sokat segít a falunak, miközben a szolgáltatás nagyon nehezen indult el.

A további lehetségesen jogosult négy településen nem tervezik a falugondnoki szolgáltatás bevezetését. Ugyanakkor az idősokok számából, illetve a települési együttműködési igényekből megfontolandó legalább Somogyeggyesen a falugondnoki szolgáltatás beindítása.

Lulla, Sérsekszőlős, Zala települések Tabon veszik igénybe a szociális (étkeztetés, házi segítségnyújtás, nappali ellátás), oktatási (óvoda, iskola), egészségügyi (orvosi ellátás, gyógyszerár) szolgáltatásokat, miközben a települések alacsony lélekszáma

és részben zsák jellege miatt korlátozottak a tömegközlekedési lehetőségek. A rossz közlekedés mindenestre megfontolásra készítené a településeket a falugondnoki szolgálat bevezetésére.

I.4.1.5. Szociális étkeztetés

A szociális étkeztetést a mikro-térsegekben az alábbi létszámok mellett és módon szervezik meg.

Szociális étkezés szervezése, 2008

Települések	Igénybe vevők száma	Tervezett igénybe vevők	Főzőhely	Távolság főzőhelytől (km)	Kiszállítás módja	Kiszállítás díja (Ft/adag)
Bábonymegyer	8 főre normatíva, 11-en étkeznek	11	Tab	6	Általános Isk. és Egységes Ped. Szolgálat	-
Kapoly	0	0	Tab	7	Vállalkozó	-
Lulla	0	0	Tab	8	Tabi Szoc. Szolg.	62
Sérsekszőlős	0	0	Tab	4	Tabi Szoc. Szolg.	62
Somogymeggyes	8	8	Somogy-meggyes óvoda	0	Önkormányzat	0
Tab	89	89	Tab	10	Tabi Szoc. Szolg.	62
Torvaj	21	21	Tab	5	Falugondnok	-
Zala	3	3	Tab	5	Tabi Szoc. Szolg.	62
Összesen	133	133				

Forrás: önkormányzati interjú

A mikro-térsegekben 3 településen (Lulla, Sérsekszőlős, Kapoly) nem vesznek igénybe szociális étkeztetést azaz ezen településeken szükséges az étkezés biztosítása jogszabályi kötelezettségek alapján..

Továbbá megállapítandó, hogy Torvajon, ahol falugondnoki szolgálat is működik, veszik igénybe legnagyobb mértékben a szociális étkeztetést.

Főzőhelyek adatai, étkezés költségei, 2008

Település	Intézmény	Szolgáltató hely fenntartója	Engedélyek megléte (HACCP)	Szolgáltatási önköltség (Ft) – kiszállítás nélkül	Étkezés szervezés adminisztrációs költsége (Ft)	Konyhán foglalkoztatottak száma
Tab	Tabi Általános iskola	Intézmény fenntartó társ.	Igen	594	Önköltségben benne van, nincs külön számítás	18 fő
Somogy-meggyes	Óvoda	Somogymeggyes Község Önkormányzata	HACCP: igen; Szociális étkezés működési	480	Önköltségben benne van, nincs külön számítás	1 fő

			eng.: nem			
--	--	--	-----------	--	--	--

Forrás: önkormányzati interjú

Tabon a szolgáltatást nyújtó intézménynek külön csak az étkezés szervezés adminisztrációs költségeiről nem áll rendelkezésére adat, mivel az adminisztrációt ellátó személy több szolgáltatással kapcsolatban végez adminisztrációs és egyéb tevékenységet is. Ugyanakkor a szolgáltatási önköltség a szolgáltatás közvetlenül és közvetetten felmerülő működési költségét, valamennyi személyi és dologi kiadást tartalmazza. Az étkeztetés adminisztrációja két szintű: az iskola-élelmezés vezető a főzés pénzügyi menedzsment feladatait végzi, míg a Szociális szolgálat gazdasági ügyintéző munkatársa pedig az ellátottak befizetéseit kezeli és az étkezés megrendelését.

Tabon minden intézmény számára az általános iskolában főznek, a Szociális Szolgálat is az iskolából szállítja ki az ebédet.

Tabról a Szociális szolgálat szállítja az ebédet Zala, Lulla Sérsekszőlős településekre, míg a többi esetben egyedi megoldást (falugondnok, önkormányzat, általános iskola, vállalkozó) alkalmaznak. Míg Tab esetben felszámítják a kiszállítás költségét, addig ez a többi település esetében nem jellemző. Ennek oka, hogy a szállítást olyan személy, szolgáltató végzi, aki más feladatokat is összeköt az ebéd szállítási tevékenységgel.

A tabi általános iskolában főznek alapvetően a kistérség településein, egyedül Somogymeggyes települése jelent kivételt. Somogymeggyesen a szociális étkeztetésre nincs működési engedélye az óvoda konyhájának, ezért támogatási normatívát sem tud a település lehívni az étkezés után. Az étkezést igénylők ezért kénytelenek a teljes szolgáltatási önköltséget megtéríteni.

Somogymeggyesen két lehetőség merül fel a szociális étkezés szervezésének megoldására:

- A konyha korszerűsítése, hogy megfeleljen az szociális étkezés feltételeinek
- Tabi általános iskolából rendeljék meg az ebédet

Mivel a településen a gyermeklétszám kérdéses és emiatt bizonytalan a településen az óvoda és ezzel együtt a konyha hosszú távú fenntartása, a jövő szempontjából célszerű lenne a szociális étkeztetés céljára Tabról szállítani az ételt Somogymeggyesre.

Ebben az esetben megfontolandó Somogymeggyesen egy falugondnok alkalmazása a településen, aki az étel kiszállítását a falugondnoki szolgáltatás költségei terhére vállalhatná.

1.4.1.6. Házi segítségnyújtás

Házi segítségnyújtás csak Tabon működik a kistérségben, a többi település nem biztosítja lakóinak ezt a szolgáltatást. Házi gondozást közmunka program keretében biztosítanak az önkormányzatok, mely programot a többcélú kistérségi társulás munkaszervezete koordinálja. A közmunka program általában határozott (rövid max. 3 hónap) időre vonatkozik és többségében nem szakképzett gondozót biztosít. Időszakonként változik a gondozók személye, nem tud kialakulni egy bizalomra épülő stabil szolgáltatás.

Házi segítségnyújtást igénybe vevők száma

Település	Házi segítségnyújtást igénybe vevők száma				
	2005	2006	2007	2008	Tervezett - 2009
Tab	4	6	4	2	6

Forrás: önkormányzati kérdőív

Tabon az elmúlt években csökkent a házi segítségnyújtásban részesülők száma, míg a mikro-térség többi településén nincs igénybe vevő személy. A települések polgármesterei a mikro-térségi interjún elmondták, hogy a többi településen azért nem működik a szolgáltatás, mert nincs igény rá, lehetőség szerint az ápolási feladatokat a családtagok látják el. Miközben az önkormányzatoknál nem jelent meg az igény, a családsegítő és gyermekjóléti szolgálat kollégái gyakran tapasztalják a szolgáltatás iránti igényt és hiányát.

A mikro-térségi csoportos interjún megfogalmazott a munkaügyi kirendeltség vezetője részéről, hogy számos olyan aktív korú munkanélkülivel találkoznak, mikor a munkanélküliek elhelyezkedését családtag otthonápolása, gondozása, meleg étkeztetés, bevásárlás biztosítása korlátozza. Amikor közmunka program keretében lehetőség nyílik házi gondozást végezni, akkor jelentkezik igény a településeken, igaz ebben az esetben térítésmentes a szolgáltatás.

A gyakorlatban nem működik a rászorulásra vonatkozó jelzőrendszer. Tabon Szociális szolgálatnál a háziorvosok sem jelzik, hogy van-e olyan betegük, aki házi segítségnyújtásra szorul. Ha ezt jelezi a háziorvos, akkor a gondozás lehetőségét a Szociális szolgálat minden esetben megvizsgálja. Továbbá jellemző, hogy a rászorulóknak sokszor azért nem veszik igénybe a szolgáltatást, mert pénzbe kerül. Lehet, hogy a szolgáltatás díja a jövedelemhez képest nagy terhet jelent néhány személy számára, de az is felmerülhet, hogy a szolgáltatás színvonala nem megfelelő, mivel sok idős a térítési díjnál sokkal többet költ hasonló szolgáltatásokra (pl. barátot, szomszédot, idegent kér meg, hogy fizetés ellenében segítsen).

Torvajon a falugondnoki szolgáltatás keretében működik házi segítség, ami jól működik. A falugondnok részben a település lakói számára a házi segítségnyújtás keretébe tartozó feladatokat is ellát, de teljes mértékig nem tudja azt pótolni. (Pl.: ápolási- gondozási feladatok, közvetlen környezet – lakótér rendben és tisztán tartása, mosás, vasalás).

A házi segítségnyújtás elterjesztése kapcsán fontos megjegyezni, hogy nehéz a rászorulóknak bizalmába férkőzni, sokan szégyellik a segítség igénybe vételét. Főleg, ha azt sugallja a környezet, hogy szégyen a segítségre való rászorulás.

A közmunka programhoz kapcsolódóan javasolt minden településen, de először a nagyobb településeken (Bábonymegyer, Kapoly – ahol falugondnoki szolgálat jogszabály alapján támogatottan nem működhet) beindítani a házi segítségnyújtást (kevesebb igény esetén akár részfoglalkoztatásban is), mert ha már működik, akkor elképzelhető, hogy későbbiekben lesz rá igény. Amennyiben közmunkában való foglalkoztatással oldják meg határozott időre a házi segítségnyújtás keretébe tartozó

feladatellátást és ezt nem szakemberrel tudják megoldani, az esetben szükséges a foglalkoztatást megelőzően a gondozó személy alkalmasságának szűrése és minimális szintű feladat-ellátási kötelezettségről való tájékoztatása. Mindenképpen megfelelő színvonalú szakmai irányítás mellett kellene végezni ezt a feladatot.

Érdemes megjegyezni, hogy szociális ápoló, gondozó képzést folyamatosan indít a kistérségben a munkaügyi kirendeltség (2009-ben felnőttképzés keretében), ezért e területen a szolgáltatás bővítése esetén szakember hiánnyal nem számolhatunk (pl. Ellátás hiánya ellenére Bábonymegyeren is van szakképzett személy). A lehetséges gondozók nagy száma azért is fontos, mert a házi segítségnyújtás alapvetően bizalmi kérdés, és így nem falubeli, idegen személyt nehezebben fogadnak el a rászorulóknak.

Házi segítségnyújtás térítési díja, költségei (2008)

Település	Intézményi térítési díj (Ft/óra)	Gondozók száma (fő)	Gondozók szakképzettsége	Egy gondozóra jutó ellátott (fő)	Összes gondozó bruttó bére (Ft/év)	Gondozók költsége (Bér+bérráulék + dologi) (Ft/év)
Tab	I. kat. 121 II. kat. 79 III. kat. 129	1	Megfelelő	4	1 140 000	1 533 000

Forrás: önkormányzati kérdőív

Tabon jelenleg két fő gondozott van, de átlag sem több háromnál, azonban több olyan szolgáltatást nyújtanak amit a normatíva igénylésnél nem vesznek figyelembe.

A jogszabály által megengedett maximális létszám egy gondozó esetén 6 fő. Ennek a normatívának a kétharmadát teljesíti Tabon az egy fő gondozónő. Ez esetben nagyobb mértékben kell az önkormányzatnak hozzájárulni a szolgáltatás költségeihez, mintha kihasználnák az ellátás lehetőségeit. Másrészt, ha az ellátási normához nem igazodnak az igények, akkor javasolt megfontolni a gondozó részmunkaidős foglalkoztatását. Ez utóbbi javaslat végleges elfogadása kapcsán figyelembe kell venni, hogy a gondozó Tabon részt vesz a szociális étkeztetésben is az étel szállításban, így gyakorlatilag kétféle tevékenységet végez.

1.4.1.7. Jelzőrendszeres házi segítségnyújtás

Nem működik ez a szolgáltatás a mikro-térségben. A házi segítségnyújtás mikro-térségi megszervezése után javasolt a tényleges igényeket felmérni és javasolt kistérségi szinten minimum 40 fő igénylő esetén a szolgáltatást egységesen megszervezni. Korábbi években volt egy felmérés a kistérségben, amikor jelentős számú (kb. 400 fős) igény mutatkozott a szolgáltatás igénybe vételére, ami indokoltá tenni a bevezetését. Ugyanakkor a jelenlegi jogszabályok alapján csak annál a szolgáltatónál támogatja az állam a jelzőrendszeres segítségnyújtást, amely a házi segítségnyújtást is biztosítja az adott településre, kistérségre.

1.4.1.8. Családsegítés és Gyermejjóléti Szolgáltatás

Családsegítő és gyermekjóléti szolgálat központja Tabon van, a tabi mikro-térség területén családsegítés szakterületen 2 fő dolgozik (1 fő intézményvezető és 1 fő helyettese). A családgondozók folyamatos elérhetősége a központban biztosított, illetve jelzésre a munkatársak kimennek a helyszínre. A mikro-térségben 2 fő

gyermekjóléti családgondozó van, akiknek a mikro-térség összes településén van fogadóórájuk. A szolgáltatások elérhetőségének biztosítását és a munkarend kialakítását az intézmény ügyfélszolgálati rendje szabályozza. Az ellátás szervezéséről további információt Koppány-völgyi Gyermekjóléti és Családsegítő Szolgálat Szakmai programja tartalmaz.

Gyermekjóléti és Családsegítő Szolgálat jelenleg Tabon a Tabi Szociális Szolgálattal és az Idősek Klubjával egy épületben van. Az épület megfelel a családgondozói feladatok ellátására, megfelelő felszereltségű irodák vannak, ugyanakkor nincs külön interjúszoba, csoportterápia tartására alkalmas szoba. A központban külön szociális helyiségek állnak rendelkezésre a munkatársak és a kliensek részére.

Az irodahelyiségek elégséges infrastruktúrával rendelkeznek, nincs minden munkatársnak önálló számítógépe, miközben a meglévő számítógép állomány is elavult. A központban internet csatlakozás, fax készülék és fénymásoló segíti a családgondozók munkáját. Minden irodában zárható iratszekrények biztosítják az ügyiratok adatvédelmi követelményeknek megfelelő tárolását, ugyanakkor kevés a tároló kapacitás. Így szükséges még a továbbiakban zárható iratszekrények beszerzése is, illetve a már meglévők zárhatóvá tétele.

A tabi központ ugyan megfelel a működtetéshez szükséges előírásoknak, de az épület működtetése nem költséghatékony. Az épületben számtalan kihasználatlan tér van, lassan kiürül az épület, miközben a fűtési rendszere korszerűsítésre szorul. Ezen probléma vagy az épület korszerűsítését és részben új funkciókkal való megtöltését, vagy a Gyermekjóléti és Családsegítő Szolgálat Tabon történő új elhelyezését igényli középtávon.

A szolgáltatás további részletes bemutatása az 1.5.6 pontban van.

1.4.1.9. Nappali ellátás

Idősek Klubja Tabon működik, a Tabi Önkormányzat Szociális Szolgálata működteti. Az ellátást a Tabi önkormányzat a szomszédos 4 településsel (Lulla, Sérsekszőlős, Torvaj, Zala) együtt feladat-ellátási szerződés keretében biztosítja. A klub 30 férőhelyes, de kihasználtsága folyamatosan csökken, 17 beírt klubtag van, de átlagban 13-14 fő tartózkodik a klubban. 2007-ben napi szinten mintegy 24-25 fő benntartózkodott a klubban (77 %-os kihasználtság), de amióta van napi díj, azóta a tagok inkább választják csak a szociális étkeztetést és nem járnak a klubba. Toborzás sem járt eredménnyel. Jelenleg nincs olyan személy, aki csak az étkezés elfogyasztása miatt menne a klubba.

A kihasználtság csökkenésének egyik legfőbb oka a térítési díj, ami jövedelemarányosan napi max. 235 Ft a benntartózkodásért, amihez hozzájön még az étkezésért fizetendő díj. Csak a benntartózkodásért fizetendő havi térítési díj átlagosan (20 nap/hó): 4700 Ft, amihez hozzájön jövedelmi helyzettől függően az étkezés térítési díja, ami magasabb jövedelmi helyzet esetén elérheti a napi 378 Ft-ot (havi: 7 560). Összesen a nappali ellátásért egy nyugdíjasnak közel 12 ezer forintot kell fizetnie. Ez az összeg már meggondolásra készíti az alacsony nyugdíjjal rendelkezőket, hogy igénybe vegyék a szolgáltatást.

A klubban egy fő állandó gondozó dolgozik, valamint egy fő nappali ellátás vezetőt kell biztosítani, aki a Tabi Szociális szolgálat vezetője is egyben. Az alacsony kihasználtság esetén kevesebb állami támogatást is lehet igényelni, ami csökkenti a klub működésének költséghatékonyágát.

Az intézmény megfelel a jogszabályi kötelezettségeknek, tárgyi eszközök használadásból következő cseréje, illetve az épület folyamatos karbantartása szükséges. Ugyanakkor az elhelyezését biztosító épülettel kapcsolatban hasonlóké állapíthatók meg, mint a családsegítő szolgálat esetén. Javasolt az épületet hatékonyabban működtetni, hogy az épületben lévő szolgáltatásokra vetítve arányosan csökkenjenek a működtetési, fenntartási költségek.

Ahhoz, hogy a klub kihasználtsága javuljon tartalmas programokat, időtöltést kell kínálni, illetve javasolt klub helyiségeit otthonosabbá tenni. A programok szervezése kapcsán törekedni kell a tagok motivációs szintjének növelésére, hogy a programok mellett az érdeklődési igényük is meg legyen. A motivációs szint növelést indokolja, hogy a klub tagjait csupán egyszer sikerült bevonni a Somogy Megyei Nyugdíjasok Szövetségé által szervezett programokba. Korábbi években akik a klub tagjai közül részt vettek különböző rendezvényeken, már vagy elköltöztek, vagy olyan az egészségi állapotuk, hogy nem tudja vállalni az aktív szerepet, megjelenést. Mivel a klub működtetése Tabon kötelező, ezért javasolt mindent megtenni jobb kapacitás kihasználtság érdekében, pl. aktívabb mentálhigiénés szemlélet szükséges a gondozók részéről.

Többi település nem lát felmerülő igényt az idősök nappali ellátására, és valószínű gazdaságosan nem is működtethető a nappali ellátás, miközben a biztosítani lehetne a nappali ellátáshoz való hozzáférés lehetőségét Tabon.

A szolgáltatás működtetésére 2009-ban tervezett az önkormányzati normatíva: 158 000 Ft/fő/év. Ez 100%-os kihasználtság esetén 4 740 000 Ft bevételt jelent, amihez még hozzájön a térítési díj. A bevételből kell fizetni a gondozó személyi díját, részben az ellátásvezető bérköltségét, járulékait és a klub működtetésére eső dologi (pl. rezszi) költségeket.

Kiegészítő normatíva az alábbi a fenntartás módja szerint:

- Kistérségi társulás: 90 000 Ft/fő/év
- Intézményfenntartó társulás: 64 000 Ft/fő/év
- Szolgáltatási szerződés: 30 000 Ft/fő/év

Megfontolandó, hogy a magasabb normatíva elérése érdekében a klubot a város kistérségi társulás fenntartásában működtesse tovább. Ez további mintegy 57%-os bevétel növekedést eredményezne.

A fentiek gazdaságosabb üzemeltetés érdekében szükséges:

- Az Idősök Klubja kapacitás-kihasználtságát növelni (jelenleg kb. 15-en veszik igénybe a szolgáltatást, miközben 30 főre van kapacitás)
- Az Idősök Klubját többcélú kistérségi társulás fenntartása alatt üzemeltetni
- Javítani a működtetés körülményein a költséghatékonyság érdekében

1.4.1.10. Egyéb szakellátások

A településen működik a Dr. Takács Imre Szociális Otthon, mely megyei önkormányzati fenntartású 130 férőhelyes intézmény szociális ellátást, ápolás-gondozást nyújt bentlakással pszichiátriai betegeknek és súlyos halmozottan fogyatékosoknak. Az intézményben emlékezet-figyelem fejlesztés, kreatív foglalkoztatás és manuális fejlesztés terápiaiak folynak. Az intézmény túlzsúfolt, jellemzően nagyobbak az igények, mint amennyi a kapacitása van, miközben

folyamatosan létszámhiánnyal küzd. Ugyanakkor az intézmények szakemberbázisa, illetve 24 órás folyamatos működése lehetőséget ad további szociális célú feladatok (pl. jelzőrendszeres szolgálat diszpécser központja, hétfégi étkeztetés) ellátására a kistérségben.

A mikro-térségben Lullán működik a Diótörés Alapítvány Diófa Rehabilitációs és Utógondozó Otthona. Az intézményben szenvedélybeteg, hajléktalan személyek rehabilitációja, utógondozói ellátás, addiktológiai rehabilitáció, (fekvőbeteg ellátás keretén belül) zajlik. Az utógondozói otthon részleg kivételével 100%-os kihasználtság évek óta. Nappali ellátásban összesen 16 60 év feletti személy vesz részt.

I.4.2. Kányai mikro-térség

Kányai mikro-térség: Kánya, Tengőd, Bedegkér, Somogyegres

I.4.2.1. Szolgáltatásokat potenciálisan igénybe vevők köre

A szociális alapszolgáltatásoknál elsősorban az idősek, illetve önmagukat részben ellátni képes fogyatékos, pszichiátriai, szenvedélybetegek, valamint alacsony jövedelemmel rendelkező rászoruló személyek jelentik a szolgáltatás célcsoportját. A szolgáltatást igénybe vevőinek körét alapvetően a demográfiai adatok mutatják be.

Népességi adatok a Kányai mikro-térségben⁷

Település	Lakónépesség az év végén			Lakónépesség változása		Állandó népesség száma			
	1997	2001	2006	2006/2001	2006/1997	1997	2001	2006	2007
Bedegkér	556	551	476	86,4%	85,6%	572	556	487	488
Kánya	522	495	440	88,9%	84,3%	524	517	478	486
Somogyegres	242	240	213	88,8%	88,0%	261	252	236	228
Tengőd	583	600	543	90,5%	93,1%	639	582	528	522
Kányai mikro-térség	1 903	1 886	1 672	88,7%	87,9%	1 996	1 907	1 729	1 724
<i>Tabi kistérség összesen</i>	<i>15 137</i>	<i>14 933</i>	<i>13 864</i>	<i>92,8%</i>	<i>91,6%</i>	<i>15 644</i>	<i>15 218</i>	<i>14 342</i>	<i>14 139</i>

Forrás: TEIR

Főbb megállapítások:

- Somogyegres kivételével a 3 település lakossága közel megegyezik.
- A mikro-térség lakónépessége a kistérségi átlagot meghaladóan csökkent az elmúlt 10 évben. A településeket összehasonlítva Kánya lakossága csökkent legnagyobb és Tengőd lakossága legkisebb mértékben.

Születések és halálozások száma a Kányai mikro-térségben

Település	Születések száma				Halálozások száma			
	2005	2006	2007	2008. X.	2005	2006	2007	2008. X.
Bedegkér	3	8	2	3	4	9	11	3
Kánya	3	4	2	3	4	5	6	
Somogyegres	2	-	2	1	2	2	3	3
Tengőd	6	4	1	1	8	8	7	4
Kányai mikro-térség	14	16	7	8	18	24	27	10

Forrás: Önkormányzati adatok

Főbb megállapítások:

- A vizsgált időszakban kisebb kilengések vannak a születések és halálozások számában, ugyanakkor feltűnő Tengődön a születések számának drasztikus visszaesése.
- Összességében a mikro-térségben a születések száma a vizsgált években csökkenő tendenciát mutatott, miközben a halálozások száma enyhén emelkedett.

⁷ A népességi adatok minden esetben január 1-i állapotot mutatnak.

60 év felettek száma, aránya a Kányai mikro-térségben

Település	Állandó népességből a 60-x évesek száma				60-x évesek aránya az állandó népességen belül			
	1997	2001	2006	2007	1997	2001	2006	2007
Bedegkér	152	128	109	104	26,6%	23,0%	22,4%	21,3%
Kánya	120	112	110	112	22,9%	21,7%	23,0%	23,0%
Somogyegres	61	58	43	43	23,4%	23,0%	18,2%	18,9%
Tengőd	164	146	132	130	25,7%	25,1%	25,0%	24,9%
Kányai mikro-térség	497	444	394	389	24,9%	23,3%	22,8%	22,6%
Tabi kistérség összesen	3 389	3 335	3 239	3 278	21,7%	21,9%	22,6%	23,2%

Forrás: TEIR

Főbb megállapítások:

- A 60 év felettek aránya nagyjából megfelel a kistérségi átlagnak.
- Tengődön a legtöbb a 60 év felettek aránya, a lakosság közel egynegyede, miközben Somogyegresen a kistérségi átlag alatt van az arányuk.
- Bedegkér, Kánya és Tengőd települése meghaladja a 100 főt a 60 év felettek aránya, miközben Somogyegresen csak 43-an vannak.

Fogyatékkal élők száma (2007)

Település	Magasabb összegű családi pótlékban részesülők (2008.02 havi adatok alapján)	Fogyatékosági támogatásban részesülők száma (fő)	Vakok személyi járadékában részesülők száma (fő)	Összes jogosultak száma (fő)
Bedegkér	0	8	1	9
Kánya	3	6	0	9
Somogyegres	3	4	0	7
Tengőd	1	11	0	12
Kányai mikro-térség	7	29	1	37
Tabi kistérség összesen	177	148	9	334

Forrás: FSZH, 2008

Főbb megállapítások:

- Az érintett települések között Tengődön relatív magasabb a fogyatékosági támogatásban részesülők száma.
- A mikro-térségben összesen 29 fogyatékosági támogatásban részesülő személyt tartanak nyilván, ami arányaiban magasabb, mint a Tabi mikro-térségben.

1.4.2.2. Jogszabályi kötelezettség a szociális alapszolgáltatásokra

Az alábbi táblázat azt mutatja be, hogy mely településeken mely szociális alapellátásokat kell nyújtani jogszabályi kötelezettség alapján, illetve egyáltalán mely alapellátás nyújtására ad lehetőséget a jogszabály (pl. falugondnoki szolgálat).

Szociális alapszolgáltatás	Bedegkér	Kánya	Somogyegres	Tengőd
Falugondnoki, vagy tanyagondnoki szolgáltatás (lehetőség) (max. 600 főig)	X	X	X	X
Szociális étkeztetés	X	X	X	X
Házi segítségnyújtás	X	X	X	X
Jelzőrendszeres házi segítségnyújtás (min 10.000 fő felett és házi segítségnyújtás megléte esetén)				
Családsegítés (min 2.000 fő felett kötelező, a többi településen a hozzáférést kell biztosítani)	X	X	X	X
Nappali ellátás (min 3.000 fő felett kötelező)				

Forrás: 1993. évi III. törvény a szociális igazgatásról és szociális ellátásokról (Szociális törvény)

I.4.2.3. Jelenleg a szociális alapszolgáltatások elérhetősége településenként

A települési kérdőívek alapján az alábbi szociális alapszolgáltatások érhetők el a településeken

Szociális alapszolgáltatás	Bedegkér	Kánya	Somogyegres	Tengőd
Falugondnoki, vagy tanyagondnoki szolgáltatás (lehetőség) (max. 600 főig)	X			
Szociális étkeztetés	X	X		X
Házi segítségnyújtás				
Jelzőrendszeres házi segítségnyújtás (min 10.000 fő felett és házi segítségnyújtás megléte esetén)				
Családsegítés (min 2.000 fő felett kötelező, a többi településen a hozzáférést kell biztosítani)	X	X	X	X
Nappali ellátás (min 3.000 fő felett kötelező)				

Forrás: települési kérdőívek, 2008

Megjegyeznénk, hogy az egyes települések házi segítségnyújtásban, illetve a szociális ellátásban az ellátási hiányokat az igénybevevők hiányával magyarázzák az adott szolgáltatás nyújtásának díjaival összefüggésben. Továbbá magyarázatként felmerült, hogy házi gondozást biztosítják a közmunka program keretében, ami ugyan nem jó a program kiszámíthatatlansága miatt, de legalább nem kerül pénzbe.

1.4.2.4. Szociális alapszolgáltatások bővítésének szükségessége

Az alábbi táblázat azt mutatja be, hogy mely településeken van szükség a szociális alapszolgáltatások bővítésére a jogszabályi minimumnak való megfelelés érdekében. A szociális étkeztetés és a házi segítségnyújtás esetén jogszabályi kötelezettsége van az önkormányzatnak bevezetni, amíg ez nem történik meg, addig mulasztásos törvénysértés áll fenn.

Szociális alapszolgáltatás	Bedegkér	Kánya	Somogyegres	Tengőd
Falugondnoki, vagy tanyagondnoki szolgáltatás (lehetőség) (max. 600 főig)		X	X	X
Szociális étkeztetés			X	
Házi segítségnyújtás	X	X	X	X
Jelzőrendszeres házi segítségnyújtás (min 10.000 fő felett és házi segítségnyújtás megléte esetén)				
Családsegítés (min 2.000 fő felett kötelező, a többi településen a hozzáférést kell biztosítani)				
Nappali ellátás (min 3.000 fő felett kötelező)				

1.4.2.5. Falugondnoki szolgálat

Falugondnoki szolgálat jelenleg csak Bedegkéren működik a mikro-térségben, miközben a térség összes település jogosult lenne a szolgáltatás indítására. Bedegkéren a falugondnoki szolgálatot szakképzett személy nyújtja, a szolgáltatás végleges működési engedéllyel rendelkezik. A szolgálat gépjárműve még csak 20.000 km-et futott, a közeljövőben nem tervezik a cseréjét. A falugondnoki szolgálat szinte az összes jogszabályban lehetséges feladatot ellátja, köztük az orvoshoz szállítást, a hivatalos ügyekhez szállítást, a gyógyszer beszerzést, a bevásárlást, közszolgáltatásokhoz való hozzáférés segítségét, szociális étkeztetésben az étel kiszállítását, közösségi élet szervezését, gyermekek és pedagógus szállítást.

A mikro-térségi műhelymegbeszélésen elhangzott, hogy esetleg Somogyegres, Tengőd és Kánya működtethetnek közösen falugondnoki szolgálatot. Ugyan jogszabály a települések számára írja elő falugondnoki szolgálat működtetését és nem ismeri társulási formában való fenntartást, de ennek ellenére javasolt a két település számára megtalálni azt a jogi formát (szolgáltatási együttműködés), hogy miként tudna az egyik település falugondnoka a másik településen élőkön is segíteni.

1.4.2.6. Szociális étkeztetés

A szociális étkeztetést a mikro-térségben az alábbi létszámok mellett és módon szervezik meg.

Szociális étkezés szervezése

Települések	Igénybe vevők száma	Tervezett igénybe vevők	Főzőhely	Távolság főzőhelytől (km)	Kiszállítás módja	Kiszállítás díja (Ft/adag)
Bedegkér	58	58	Tab	16	Falugondnok	-
Kánya	9	29	Kánya	0	Önkormányzat	-
Somogyegres	0	0	Kánya	5	-	-
Tengőd	21	36	Tengőd	0	Helyben	
Összesen	88	123				

Forrás: önkormányzati interjú

Somogyegresen nem vesznek igénybe szociális étkezést azaz, ezen településen szükséges az étkezés biztosítása a jogszabályi kötelezettségek alapján. Somogyegresen lehetne a szociális étkeztetést bevezetni, kb.3-4 család vehetné igénybe, ami összekapcsolható lenne a három falu által közösen tervezett falugondnoki szolgáltatás bevezetésével. Ergo, ha megoldható lenne az ételszállítás, akkor vélhetően igény is lenne rá.

Továbbá megállapítandó, hogy a jelenlegi adathoz képest még jelentős igénybővüléssel számolhatnak a települések. Figyelemre méltó Bedegkéren, ahol falugondnoki szolgálat is működik, az igénybe vevők magasabb száma a többi településhez viszonyítva.

Főzőhelyek adatai, étkezés költségei

Település	Intézmény	Szolgáltató hely fenntartója	Engedélyek megléte (HACCP)	Szolgáltatási önköltség (Ft) – kiszállítás nélkül	Étkezés szervezés adminisztrációs költsége (Ft)	Konyhán foglalkoztatottak száma
Kánya	Óvoda	Intézmény fenntartó társ	Igen	816	Önköltségben benne van, nincs külön számítás	n.a
Tengőd	Általános iskola	Intézmény fenntartó társ	Igen	647	Önköltségben benne van, nincs külön számítás	n.a

Forrás: önkormányzati interjú

Szolgáltatási önköltség Bedegkéren 594 Ft, mely településre Tabról szállítják az ebédet.

A 4 településen igénybe vett szolgáltatáshoz 3 településen főzik meg az ebédet. Ennek oka, hogy Kányán és Tengődön működtetnek alapfokú oktatási-nevelési intézményt, melyekben korszerű, felszerelt konyha is található, ahol a gyermekekre főznek. Bedegkére annak ellenére, hogy a településen felújított konyha van, Tabról szállítja az ételt a falugondnok, akinek szoros napi programjába szervesen illeszkedik az étel kiszállítása.

Javasolt a településeknek végiggondolni a szociális étkeztetés szervezésének hatékonyabb módját. Ennek több lehetősége van, pl.:

- Minden település hasonlóan szervezi meg az ellátást, mint Bedegkér: falugondnok szállítja az ételt a tabi általános iskolából (Feltéve, ha indítanak falugondnoki szolgálatot).
- Egy helyi intézményből, ahol a leghatékonyabban lehet főzni, szállítják az ételt a falugondnokok a többi településre. Feltételezi a települések megegyezését a főzési helyről és falugondnoki szolgáltatás bevezetését. A főzési helynél javasolt annak a konyhának a kiválasztása, ahol a megfelelő minőség mellett alacsonyabb szolgáltatási önköltség biztosítható.
- Minden marad a jelenlegi módon, mely kapcsán a Kánya és Tengőd települések számára fontos a konyha működtetése, amely közösségi célokat is szolgálhat és helyben szervezik meg az étel kiszállítását. Ez csak addig tartható fenn, amíg a településen működnek az érintett oktatási-nevelési intézmények. Minden önkormányzat képviselőtestületének saját döntési kompetenciája, hogy egy adott szolgáltatást (mint az étkeztetést) milyen áron szervez meg, vagy vesz igénybe. Ezzel együtt jár, hogy az önkormányzatnak vállalni kell saját döntésének a felelősségét (pl. kis létszámú intézményben való főzés), még akkor is ha nem a legköltséghatékonyabb megoldást választotta.

1.4.2.7. Házi segítségnyújtás

Házi segítségnyújtás nincs a mikro-térség településein. Házi gondozást közmunka program keretében biztosítanak az önkormányzatok, mely programot a többcélú kistérségi társulási munkaszervezet koordinálja. A közmunka program általában határozott időre vonatkozik és többségében nem szakképzett gondozót biztosít. Időszakonként változik a gondozók személye, nem tud kialakulni egy bizalomra épülő stabil szolgáltatás.

Bedegkéren több rossz szociális helyzetű, egyedülálló idős ember van, akik közül többen minden bizonnyal igényelnék a házi segítségnyújtást. Valószínű a településen össze jöhet annyi igény, hogy egy gondozó foglalkoztatása kifizetődő legyen. Amennyiben lakosság arányos összehasonlítást veszünk, úgy Tengődön (130 fő 60 év feletti), Kányán (112 fő 60 év feletti) minden bizonnyal, de valószínű Somogyegresen is lenne 5-6 fő, aki igénybe venné rendszeresen a szolgáltatást.

Tengődön van mosókonyha, ami részben biztosítja a házi segítségnyújtás infrastrukturális feltételeit. Ugyanakkor a településen a polgármesterek szkeptikusak a szolgáltatás igénybe vétele miatt. A mikro-térségben Bedegkéren kívül a többi településen a szolgáltatás bevezetése esetén javasolt a gondozók részfoglalkoztatásban való alkalmazása, vagy igény, illetve bizalom megléte esetén egy gondozónak több településen való munkavégzése.

Érdemes megjegyezni, hogy szociális ápoló, gondozó képzést folyamatosan indít a kistérségben a munkaügyi kirendeltség (2009-ben felnőttképzés keretében), ezért e területén a szolgáltatás bővítése esetén szakember hiánnyal nem számolhatunk (pl. Ellátás hiánya ellenére is van szakképzett gondozó Bedegkéren és Somogyegresen). A lehetséges gondozók nagy száma azért is fontos, mert a házi segítségnyújtás alapvetően bizalmi alapon működő szolgáltatás, és így nem falubeli, idegen személyt nehezebben fogadnak el a rászorulóknak. A házi segítségnyújtásnak

továbbá pozitív foglalkoztatási hatásai is vannak. Ez nem csak a gondozó foglalkoztatásából következő közvetlen hatás, hanem közvetett hatást jelent, hogy a gondozás önkormányzati szervezésben való megoldása mellett a korábban gondozást végző munkaképes családtagoknak lehetőségük van munkát vállalni.

1.4.2.8. Jelzőrendszeres házi segítségnyújtás

Nem működik ez a szolgáltatás a mikro-térségben. A házi segítségnyújtás mikro-térségi megszervezése után javasolt a tényleges igényeket felmérni és javasolt kistérségi szinten minimum 40 fő igénylő esetén a szolgáltatást egységesen megszervezni. Korábbi években volt egy felmérés a kistérségben, amikor jelentős számú (kb. 400 fős) igény mutatkozott a szolgáltatás igénybe vételére, ami indokoltá tenni a bevezetését. Ugyanakkor a jelenlegi jogszabályok alapján csak annál a szolgáltatónál támogatja az állam a jelzőrendszeres segítségnyújtást, amely a házi segítségnyújtást is biztosítja az adott településre, kistérségre.

1.4.2.9. Családsegítés és Gyermejjóléti Szolgáltatás

A családsegítő és gyermejjóléti szolgálat központja Tabon van, a kányai mikro-térség területén, Kányai alközponttal 1 fő gyermejjóléti családgyógyozó szakember dolgozik, aki elérhető a mikro-térség minden településén. A családgyógyozók folyamatos elérhetősége a központban és a kányai alközpontban biztosított. A kányai alközpontban megfelelő felszereltségű irodája van a munkatársnak. A munkatárs eszközei közül a számítógép és nyomtató elavult, miközben az irodában nincs internet csatlakozás és lehetőség sincs közösségi program vagy csoport vezetésre. A szolgáltatások elérhetőségének biztosítását és a munkarend kialakítását az intézmény ügyfélszolgálati rendje szabályozza. Az ellátás szervezéséről további információt Koppány-völgyi Gyermejjóléti és Családsegítő Szolgálat Szakmai programja tartalmaz.

A szolgáltatás további részletes bemutatása az 1.5.6 pontban van.

1.4.2.10. Nappali ellátás

A mikro-térségben nem működik Idősek klubja, de több településen Nyugdíjas klub, egyesület formájában összejárnak az idősek. Tengődön két nyugdíjasklub is működik, Kányán nem rendszeresen, de alkalmanként összejönnek az idősek egy beszélgetésre. A Kányai összejövetel helyszínét az önkormányzat által műszakilag felújított épületben, a volt plébánia épületében tartják. Ez az épület megfelelő felszerelés, illetve a környezet rendezése mellett motorja lehet a falu állandó jellegű civil, de elsősorban az időseket, a közösségi együttlétet igénylőket összefogó szerveződéseinek. Az épület összességében megfelelő helye lenne a szociális alapszolgáltatásokat nyújtó alközpontnak (pl. falugondnok, házi segítségnyújtó, családsegítő, gyermejjóléti családsegítő bázisa), továbbá közösségi teret nyújt fiataloknak, időseknek. Az épület fenntartásának költségeit az egyes igénybe vevő szolgáltatások között kell megosztani.

Somogyegresen nincs nyugdíjas klub, az amúgy is kis lélekszámú településen szinte nincsen „aktív” nyugdíjas, ami másik oldalra felveti a házi segítségnyújtás igényét. Bedegkén 1997-ben 37-38 fővel alakult Idősek Klubja, amit 2003-ban érdektelenség hiányában be kellett zárni. A kezdeti klubtagok elmaradtak, részben elhaláloztak, miközben nem jelentkeztek új tagok. Amikor működött a klub, akkor a tagokat falu autóval szállították klubba.

A mikro-térségi interjún megállapítást nyer, hogy a településeken cél, hogy elsősorban a családtagok gondoskodjanak az idősekről, ha ez nem megoldható, akkor az önkormányzat otthonukban segíti a rászorulókat, illetve megpróbálják a lehetőségeikhez mérten a közösségi programokat szervezni. Ez utóbbi arányában vezetni a nyugdíjas klubok aktívabb működése, illetve a mikro térségben lakó nyugdíjasok közti együttműködés szervezése, ami támogatható lenne a falugondnoki szolgáltatás bevezetésével. Amennyiben ezen együttműködések után igény jelentkezik az idősek nappali ellátására, akkor lehet egy Idősek klubját az egyik településen elindítani.

Továbbá érdemes megfontolni a fogyatékossgal élők nagy számára tekintettel Tengődön a fogyatékossgal élők nappali ellátásának beindítását (megj. a szolgáltatás fenntartása kb. 25-30 fő közötti létszám esetén biztosítható). Tengődön a szociális szolgáltatások bővítésére lehetőséget ad a volt iskola épülete, szolgálati lakás.

A különböző településeken tervezett fejlesztések összehangolása szükséges a mikro-térségben, ami feltételezi az önkormányzatok együttműködését.

I.4.3. Nágocsi mikro-térség

Nágocsi mikro-térség: Andocs, Nágocs, Zics

I.4.3.1. Szolgáltatásokat potenciálisan igénybe vevők köre

A szociális alapszolgáltatásoknál elsősorban az idősek, illetve önmagukat részben ellátni képes fogyatékos, pszichiátriai, szenvedélybetegek, valamint alacsony jövedelemmel rendelkező rászoruló személyek jelentik a szolgáltatás célcsoportját. A szolgáltatást igénybe vevőinek körét alapvetően a demográfiai adatok mutatják be.

Népességi adatok az Nágocsi mikro-térségben⁸

Település	Lakónépesség az év végén			Lakónépesség változása		Állandó népesség száma			
	1997	2001	2006	2006/2001	2006/1997	1997	2001	2006	2007
Andocs	1073	1 200	1 152	96,0%	107,4%	1212	1 201	1 163	1136
Nágocs	871	723	669	92,5%	76,8%	718	693	627	629
Zics	413	419	371	88,5%	89,8%	448	439	402	404
Nágocsi mikro-térség	2 357	2342	2192	93,6%	93,0%	2 378	2 333	2 192	2 169
<i>Tabi kistérség összesen</i>	<i>15 137</i>	<i>14 933</i>	<i>13 864</i>	<i>92,8%</i>	<i>91,6%</i>	<i>15 644</i>	<i>15 218</i>	<i>14 342</i>	<i>14 139</i>

Forrás: TEIR

Főbb megállapítások:

- Andocs, mint a kistérség második legnagyobb lélekszámú települése a legnagyobb település a 3 település között, miközben megközelíthetőség szempontjából Nágocs fekszik a két másik település között, mely utóbbi fontos lehet bizonyos közös szolgáltatások elérhetősége szempontjából
- Míg Andocson 1997 óta összességében nőtt a lakónépesség, addig Nágocson jelentős mértékben csökkent. Az állandó népesség esetén Nágocson már kisebb mértékű a csökkenés, ami lakóotthonos iskola bezárásának tudható be.

Születések és halálozások száma a Nágocsi mikro-térségben

Település	Születések száma				Halálozások száma			
	2005	2006	2007	2008. X.	2005	2006	2007	2008. X.
Andocs	13	12	7	12	15	18	16	11
Nágocs	6	8	8	6	11	11	8	4
Zics	4	1	3	3	6	8	9	6
Nágocsi mikro-térség	23	21	18	21	32	37	33	21

Forrás: Önkormányzati adatok

Főbb megállapítások:

- A halálozások száma meghaladja a születések számát, miközben mind a két esetben évenként kisebb kilengések vannak.

⁸ A népességi adatok minden esetben január 1-i állapotot mutatnak.

60 év felettek száma, aránya az Nágocsi mikro-tértségben

Település	Állandó népességből a 60-x évesek száma				60-x évesek aránya az állandó népességen belül			
	1997	2001	2006	2007	1997	2001	2006	2007
Andocs	229	227	227	235	18,9%	18,9%	19,5%	20,7%
Nágocs	173	170	157	163	24,1%	24,5%	25,0%	25,9%
Zics	124	119	93	90	27,7%	27,1%	23,1%	22,3%
Nágocsi mikro-tértség	526	516	477	488	22,1%	22,1%	21,8%	22,5%
<i>Tabi kistérség összesen</i>	<i>3 389</i>	<i>3 335</i>	<i>3 239</i>	<i>3 278</i>	<i>21,7%</i>	<i>21,9%</i>	<i>22,6%</i>	<i>23,2%</i>

Forrás: TEIR

Főbb megállapítások:

- A 60 év felettek aránya nagyjából megfelel a kistérségi átlagnak.
- Míg Zicsen csökkent az elmúlt 10 évben a 60 év felettek aránya, addig a többi településen kismértékben nőtt. Az idősek aránya Nágocson a legnagyobb a mikro-tértségben, több mint a lakosok egynegyede.

Fogyatékkal élők száma (2007)

Település	Magasabb összegű családi pótlékban részesülők (2008.02 havi adatok alapján)	Fogyatékosági támogatásban részesülők száma (fő)	Vakok személyi járadékában részesülők száma (fő)	Összes jogosultak száma (fő)
Andocs	12	15	1	28
Nágocs	12	5	0	17
Zics	4	4	0	8
Nágocsi mikro-tértség	28	24	1	53
<i>Tabi kistérség összesen</i>	<i>177</i>	<i>148</i>	<i>9</i>	<i>334</i>

Forrás: Gyermekjóléti és Családsegítő Szolgálat, 2008

Főbb megállapítások:

- A fogyatékosági támogatásban részesülők lélekszámhoz viszonyítva Andocson vannak a legtöbb.
- A mikro-tértségben 28 olyan eset van, aki után magasabb mértékű családi pótlékban részesülnek.

I.4.3.2. Jogszabályi kötelezettség a szociális alapszolgáltatásokra

Az alábbi táblázat azt mutatja be, hogy mely településeken mely szociális alapellátásokat kell nyújtani jogszabályi kötelezettség alapján, illetve egyáltalán mely alapellátás nyújtására ad lehetőséget a jogszabály (pl. falugondnoki szolgálat)..

Szociális alapszolgáltatás	Andocs	Nágocs	Zics
Falugondnoki, vagy tanyagondnoki szolgáltatás (lehetőség) (max. 600 főig)	X (tanya-gondnok)		X
Szociális étkeztetés	X	X	X
Házi segítségnyújtás	X	X	X
Jelzőrendszeres házi segítségnyújtás (min 10.000 fő felett és házi segítségnyújtás megléte esetén)			
Családsegítés (min 2.000 fő felett kötelező, a többi településen a hozzáférést kell biztosítani)	X	X	X
Nappali ellátás (min 3.000 fő felett kötelező)			

Forrás: 1993. évi III. törvény a szociális igazgatásról és szociális ellátásokról (Szociális törvény)

I.4.3.3. Jelenleg a szociális alapszolgáltatások elérhetősége településenként

A települési kérdőívek alapján az alábbi szociális alapszolgáltatások érhetők el a településeken

Szociális alapszolgáltatás	Andocs	Nágocs	Zics
Falugondnoki, vagy tanyagondnoki szolgáltatás (lehetőség) (max. 600 főig)	X		X
Szociális étkeztetés	X	X	X
Házi segítségnyújtás	X	X	
Jelzőrendszeres házi segítségnyújtás (min 10.000 fő felett és házi segítségnyújtás megléte esetén)			
Családsegítés (min 2.000 fő felett kötelező, a többi településen a hozzáférést kell biztosítani)	X	X	X
Nappali ellátás (min 3.000 fő felett kötelező)			

Forrás: települési kérdőívek, 2008

I.4.3.4. Szociális alapszolgáltatások bővítésének szükségessége

Az alábbi táblázat azt mutatja be, hogy mely településeken van szükség a szociális alapszolgáltatások bővítésére a jogszabályi minimumnak való megfelelés érdekében. A házi segítségnyújtás esetén jogszabályi kötelezettsége van az önkormányzatnak bevezetni, amíg ez nem történik meg, addig mulasztásos törvénysértés áll fenn.

Szociális alapszolgáltatás	Andocs	Nágocs	Zics
Falugondnoki, vagy tanyagondnoki szolgáltatás (lehetőség) (max. 600 főig)			
Szociális étkeztetés			
Házi segítségnyújtás			X
Jelzőrendszeres házi segítségnyújtás (min 10.000 fő felett és házi segítségnyújtás megléte esetén)			
Családsegítés (min 2.000 fő felett kötelező, a többi településen a hozzáférést kell biztosítani)			
Nappali ellátás (min 3.000 fő felett kötelező)			

I.4.3.5. Falugondnoki szolgálat

Falugondnoki, illetve tanyagondnoki szolgálat minden olyan településen működik, ahol erre jogszabályi lehetőség van.

Települések	Falugondnoki szolgáltatás működése	Jelenleg használt gépjármű futott km-e	Gépjármű tervezett cseréjének éve	Működési engedély	Falugondnok megfelelő képzettsége
Andocs	Igen (tanyagondnok)	148 691	Na	Végleges	Igen (képzése folyamatban)
Zics	Igen	73 000	2009	Végleges	Igen

Forrás: települési kérdőívek, 2008

A falugondnoki, illetve tanyagondnoki szolgálat az adott településen az alábbi szolgáltatásokat látja el:

Szolgáltatások	Andocs	Zics
Orvoshoz szállítás	X	X
Hivatalos ügyekhez szállítás	X	
Gyógyszer beszerzés	X	X
Bevásárlás	X	
Közfoglalkoztatásokhoz való hozzáférés segítése	X	X
Étkeztetés	X	X
Közösségi élet szervezése		X
Házi segítségnyújtás	X	X
Családsegítés		

Forrás: települési kérdőívek, 2008

1.4.3.6. Szociális étkeztetés

A szociális étkeztetést a mikro-térségben az alábbi létszámok mellett és módon szervezik meg.

Szociális étkezés szervezése

Települések	Igénybe vevők száma	Tervezett igénybe vevők	Főzőhely	Távolság főzőhelytől (km)	Kiszállítás módja	Kiszállítás díja (Ft/adag)
Andocs	12	33	Andocs	0	Szociális gondozónő, falugondnok	-
Nágocs	5	14	Andocs	3,2	Önkormányzat	-
Zics	3	7	Andocs	6,3	Falugondnok	-
Összesen	20	54				

Forrás: önkormányzati interjú

Minden településen igénybe veszik és biztosított a szociális étkeztetés. Ahol van falugondnok, ott a szolgálat biztosítja az étel kiszállítását, míg Nágocson az önkormányzat szállítja ki az ételt. Nágocson jelenleg egy elavult műszaki állapotú 15 éves Opel Astra-val oldják meg az étel kiszállítását, szükségessé vált az önkormányzati gépjármű cseréje, amellyel az ételszállítást oldják meg

Főzőhelyek adatai, étkezés költségei

Település	Intézmény	Szolgáltató hely fenntartója	Engedélyek megléte (HACCP)	Szolgáltatási önköltség (Ft) – kiszállítás nélkül	Étkezés szervezés adminisztrációs költsége (Ft)
Andocs	Általános Iskola	Intézmény-fenntartó társulás	Igen	442	Önköltségben benne van, nincs külön számítás

Forrás: önkormányzati interjú

Szolgáltatási önköltség Nágocson és Zicsen: 500 Ft.

Az étkeztetés megszervezése a mikro-térsgben egységes, megfelelő rendben van. Az étel szállítása megoldott mind a három településen. Ugyanakkor Andocson a szolgáltatási önköltség alacsonyabb, mint a másik két településen. A jövőben végig gondolandó a szolgáltatási önköltségek egységesítése, azonos elvek mentén történő képzése megegyező főzőhely esetén.

1.4.3.7. Házi segítségnyújtás

Házi segítségnyújtás a mikro-térsg két településén érhető el: Nágocson és Andocson.

Település	Házi segítségnyújtást igénybe vevők szám					Szükséges gondozók száma
	2005	2006	2007	2008	Tervezett - 2009	
Andocs	7	8	5	5	15	2,5
Nágocs	-	0	5	5	6	1

Forrás: önkormányzati interjú

Andocson az elmúlt években csökkent az igénybe vevők száma, de az önkormányzat jelzése alapján még lenne igény a szolgáltatásra. Mind a két településen szakképzett gondozó dolgozik.

Zicsen házi gondozást közmunka program keretében biztosítja az önkormányzat, mely programot a többcélú kistérségi társulás munkaszervezet koordinálja. A közmunka program általában határozott időre vonatkozik és a házi gondozást nem szakképzett gondozó biztosítja. Ugyanakkor olyan személyt alkalmaznak, akit a rászorulóknak elfogadnak.

1.4.3.8. Jelzőrendszeres házi segítségnyújtás

Nem működik ez a szolgáltatás a mikro-térsgben. A házi segítségnyújtás mikro-térsggi megszervezése után javasolt a tényleges igényeket felmérni és javasolt kistérségi szinten minimum 40 fő igénylő esetén a szolgáltatást egységesen megszervezni. Korábbi években volt egy felmérés a kistérségben, amikor jelentős számú (kb. 400 fős) igény mutatkozott a szolgáltatás igénybe vételére, ami indokoltá tenni a bevezetését. Ugyanakkor a jelenlegi jogszabályok alapján csak annál a szolgáltatónál támogatja az állam a jelzőrendszeres segítségnyújtást, amely a házi segítségnyújtást is biztosítja az adott településre, kistérségre.

1.4.3.9. Családsegítés és Gyermejjóléti Szolgáltatás

Családsegítő és gyermejjóléti szolgálat központja Tabon van, az Nágocsi mikro-térsg területén, Nágocsi alközponttal 1 fő gyermejjóléti családgondozó szakember dolgozik. A családgondozók folyamatos elérhetősége a központban és az alközpontban biztosított. Mivel jelenleg a szolgáltatási helyet a Andocson a könyvtár nyújtja és Nágocson is 2009. január 1.-től a könyvtárban lenne az ellátás helyszíne, ezért javasolt az önkormányzatokkal egyeztetve új szolgáltatási helyszínt kijelölni az érintett településeken. Mivel a könyvtárakban állandóan van valaki, ezért nem biztosítható a feladat ellátása által elvárt bizalmas munkakör. Továbbá javasolt

olyan ellátási helyszín kijelölése/kialakítása, ahol lehetőség van internet csatlakozásra is. A szolgáltatások elérhetőségének biztosítását és a munkarend kialakítását az intézmény ügyfélszolgálati rendje szabályozza. Az ellátás szervezéséről további információt Koppány-völgyi Gyermekjóléti és Családsegítő Szolgálat Szakmai programja tartalmazza.

1.4.3.10. Nappali ellátás

A mikro-térségben nem működik Idősek klubja, de Andocson és Nágocson működik nyugdíjasok klubja, ahová alkalmanként a helyiek összejárnak. Andocson, mint 1000 fő feletti településen egyelőre nincs igény nyugdíjasok nappali ellátására.

Ugyanakkor a mikro-térségben a Reménység Alapítvány szervezésében épül egy rehabilitációs otthon szenvedélybetegek részére, valamint egy bentlakásos idősek otthona. Az alapítvány kész arra, hogy további alapellátási, vagy szakellátási feladatokat lássanak el a tabi kistérségben. Az egyik alapellátási feladat lehet a jövőben a jelzőrendszeres házi segítségnyújtás diszpécser központjának működtetése, míg a másik ilyen lehetőség idősek klubjának a működtetése a nágocsi önkormányzattal összefogva.

1.4.3.11. Egyéb szakellátások

Nágocson működik az Árvácska anyaothton megfelelő működési engedéllyel 35 főre. Kész tervvel rendelkeznek a kríziskezeléstől kezdve az otthon fejlesztésére.

A Reménység Alapítvány

- végzi Rehabilitációs ház működtetését szenvedélybetegek, főleg alkoholbetegek rehabilitációját max 12 fővel,
- tervezi széthullott családok (főleg anyák és gyermekeik) számára krízis otthon létesítését (max. 17 fővel),
- tervezi idősek szociális otthona működtetését és nappali ellátás biztosítását a Nágocsi és a Kisbárapáti mikor-térségen élők számára,
- vállalnák a kiépített szociális szolgáltatásokra (idősek otthona) a jelzőrendszeres házi segítségnyújtás diszpécser központjának a működtetését,
- tervezik még a Rehabilitációs házban lévők foglalkoztatásának bővítésére biobrikett előállító gép beszerzését.

Továbbá a települések szándékoznak Nágocson egy bölcsőde elindítását, hogy az anyáknak meg legyen a lehetőségük, hogy hamarabb visszatérjenek a munkába.

Fontos megjegyezni, hogy a fentiekben vázolt szakosított ellátásokra tervezett fejlesztésekhez szükséges a kistérségben megfelelő szakember állomány kiképzése. Itt jegyeznénk meg, hogy szakember- és munkaerőhiánnyal küzd Tabon a pszichiátriai betegekkel foglalkozó intézmény is, annak ellenére, hogy a szociális ágazatban házi gondozónak folyamatos képzéseket hirdet a munkaügyi kirendeltség. Célszerű lenne egyeztetés a képzési igényekről az érintett szociális intézmények és a munkaügyi kirendeltség között.

I.4.4. Kisbárapáti mikro-térség

Kisbárapáti mikro-térség: Kisbárapáti, Bonnya, Fiad

I.4.4.1. Szolgáltatásokat potenciálisan igénybe vevők köre

A szociális alapszolgáltatásoknál elsősorban az idősek, illetve önmagukat részben ellátni képes fogyatékos, pszichiátriai, szenvedélybetegek, valamint alacsony jövedelemmel rendelkező rászoruló személyek jelentik a szolgáltatás célcsoportját. A szolgáltatást igénybe vevőinek körét alapvetően a demográfiai adatok mutatják be.

Népességi adatok a Kisbárapáti mikro-térségben⁹

Település	Lakónépesség az év végén			Lakónépesség változása		Állandó népesség száma			
	1997	2001	2006	2006/2001	2006/1997	1997	2001	2006	2007
Bonnya	350	330	284	86,1%	81,1%	347	328	304	300
Fiad	185	190	185	97,4%	100,0%	196	192	197	183
Kisbárapáti	559	546	470	86,1%	84,1%	583	560	510	499
Kisbárapáti mikro-térség	1 094	1 066	939	88,1%	85,8%	1 126	1 080	1 011	982
<i>Tabi kistérség összesen</i>	<i>15 137</i>	<i>14 933</i>	<i>13 864</i>	<i>92,8%</i>	<i>91,6%</i>	<i>15 644</i>	<i>15 218</i>	<i>14 342</i>	<i>14 139</i>

Forrás: TEIR

Főbb megállapítások:

- A Tabi kistérség legkisebb lakosságszámú mikro-térsége. A főúttól távolabb lévő Fiad, Kisbárapáti a kistérség településeiről már nehezebben közelíthető meg (Andocsról, de különösen Tabról), a három település ennél fogva alapvetően egymásra van utalva problémáik megoldásában.
- A legnagyobb lélekszámú település Kisbárapáti a mikro-térségben.
- Fiad kivételével (ahol szinte változatlan a népesség) mind a két települése a kistérségi átlagot meghaladóan csökkent a lakónépesség az elmúlt 10 évben.

60 év felettiiek száma, aránya a Kisbárapáti mikro-térségben

Település	Állandó népességből a 60-x évesek száma				60-x évesek aránya az állandó népességen belül			
	1997	2001	2006	2007	1997	2001	2006	2007
Bonnya	89	76	64	65	25,6%	23,2%	21,1%	21,7%
Fiad	46	43	44	46	23,5%	22,4%	22,3%	25,1%
Kisbárapáti	141	130	132	129	24,2%	23,2%	25,9%	25,9%
Kisbárapáti mikro-térség	276	249	240	240	24,5%	23,1%	23,7%	24,4%
<i>Tabi kistérség összesen</i>	<i>3 389</i>	<i>3 335</i>	<i>3 239</i>	<i>3 278</i>	<i>21,7%</i>	<i>21,9%</i>	<i>22,6%</i>	<i>23,2%</i>

Forrás: TEIR

⁹ A népességi adatok minden esetben január 1-i állapotot mutatnak.

Főbb megállapítások:

- A népesség csökkenés ellenére az elmúlt években a 60 év felettiek aránya szinte stagnált a mikro-térségben, miközben a népesség öregedése alig valamivel magasabb a kistérségi átlagnál.
- Bonnyán csökkent leginkább az idős népesség, száma és aránya, ami vélhetően köszönhető a magasabb születések számának és a beköltözéseknek.

Fogyatékkal élők száma (2007)

Település	Magasabb összegű családi pótlékban részesülők (2008.02 havi adatok alapján)	Fogyatékosági támogatásban részesülők száma (fő)	Vakok személyi járadékában részesülők száma (fő)	Összes jogosultak száma (fő)
Bonnya	1	3	1	5
Fiad	2	1	0	3
Kisbárapáti	4	7	0	11
Kisbárapáti mikro-térség	7	11	1	19
<i>Tabi kistérség összesen</i>	<i>177</i>	<i>148</i>	<i>9</i>	<i>334</i>

Forrás: FSZH, 2008

Főbb megállapítások:

- A fogyatékosági támogatásban minden településen részesülnek, sehol sincs kirívó érték, ami alapján valamilyen intenzívebb beavatkozást igényelne az adott település.

I.4.4.2. Jogszabályi kötelezettség a szociális alapszolgáltatásokra

Az alábbi táblázat azt mutatja be, hogy mely településeken mely szociális alapellátásokat kell nyújtani jogszabályi kötelezettség alapján, illetve egyáltalán mely alapellátás nyújtására ad lehetőséget a jogszabály (pl. falugondnoki szolgálat).

Szociális alapszolgáltatás	Bonnya	Fiad	Kisbárapáti
Falugondnoki, vagy tanyagondnoki szolgáltatás (lehetőség) (max. 600 főig)	X	X	X
Szociális étkeztetés	X	X	X
Házi segítségnyújtás	X	X	X
Jelzőrendszeres házi segítségnyújtás (min 10.000 fő felett és házi segítségnyújtás megléte esetén)			
Családsegítés (min 2.000 fő felett kötelező, a többi településen a hozzáférést kell biztosítani)	X	X	X
Nappali ellátás (min 3.000 fő felett kötelező)			

Forrás: 1993. évi III. törvény a szociális igazgatásról és szociális ellátásokról (Szoc. törvény)

1.4.4.3. Jelenleg a szociális alapszolgáltatások elérhetősége településenként

A települési kérdőívek alapján az alábbi szociális alapszolgáltatások érhetők el a településeken

Szociális alapszolgáltatás	Bonnya	Fiad	Kisbárapáti
Falugondnoki, vagy tanyagondnoki szolgáltatás (lehetőség) (max. 600 főig)	X	X	
Szociális étkeztetés	X	X	X
Házi segítségnyújtás			X
Jelzőrendszeres házi segítségnyújtás (min 10.000 fő felett és házi segítségnyújtás megléte esetén)			
Családsegítés (min 2.000 fő felett kötelező, a többi településen a hozzáférést kell biztosítani)	X	X	X
Nappali ellátás (min 3.000 fő felett kötelező)			

Forrás: települési kérdőívek, 2008

1.4.4.4. Szociális alapszolgáltatások bővítésének szükségessége

Az alábbi táblázat azt mutatja be, hogy mely településeken van szükség a szociális alapszolgáltatások bővítésére a jogszabályi minimumnak való megfelelés érdekében. A házi segítségnyújtás esetén jogszabályi kötelezettsége van az önkormányzatnak bevezetni, amíg ez nem történik meg, addig mulasztásos törvénysértés áll fenn.

Szociális alapszolgáltatás	Bonnya	Fiad	Kisbárapáti
Falugondnoki, vagy tanyagondnoki szolgáltatás (lehetőség) (max. 600 főig)			X
Szociális étkeztetés			
Házi segítségnyújtás	X	X	
Jelzőrendszeres házi segítségnyújtás (min 10.000 fő felett és házi segítségnyújtás megléte esetén)			
Családsegítés (min 2.000 fő felett kötelező, a többi településen a hozzáférést kell biztosítani)			
Nappali ellátás (min 3.000 fő felett kötelező)			

I.4.4.5. Falugondnoki szolgálat

Falugondnoki szolgáltatás két településen működik, Bonnyán és Fiadon. Kisbárapátiban házi segítségnyújtó van, aki a településen belül végez olyan feladatokat, mint más településen a falugondnok (pl. ételszállítás, házi segítség). Kisbárapáti alapvetően a mikro-térségi központ, ahol számos szolgáltatás elérhető, ezért nem szükséges az utazás szervezése, ami alapvetően kikényszerítette volna egy falugondnok alkalmazását.

Falugondnoki szolgálat Kisbárapáti mikro-térségben, 2008

Települések	Falugondnoki szolgáltatás működése	Jelenleg használt gépjármű futott km-e	Gépjármű tervezett cseréjének éve	Működési engedély	Falugondnok megfelelő képzettsége
Bonnya	Igen	400 000	2008 – támogatást kapott	Végleges	Van
Fiad	Igen	350 000	2012	Végleges	Nincs

Forrás: települési kérdőívek, 2008

A falugondnoki szolgálat az adott településen az alábbi szolgáltatásokat látja el:

Szolgáltatások	Bonnya	Fiad
Orvoshoz szállítás	X	X
Hivatalos ügyekhez szállítás	X	X
Gyógyszer beszerzés	X	X
Bevásárlás		
Étkeztetés	X	X
Közösségi élet szervezése		
Házi segítségnyújtás		
Családsegítés		

Forrás: települési kérdőívek, 2008

A települések polgármestereinek elmondása szerint a falugondnoki költségek közül az állami normatíva fedezi a bérköltségeket és benzin költségeket, miközben nem fedezi a rendkívüli kiadásokat (pl. javítás, karbantartás).

I.4.4.6. Szociális étkeztetés

A szociális étkeztetést a mikro-térségben az alábbi létszámok mellett és módon szervezik meg.

Szociális étkezés szervezése

Települések	Igénybe vevők száma	Tervezett igénybe vevők	Főzőhely	Távolság főzőhelytől (km)	Kiszállítás módja	Kiszállítás díja (Ft/adag)
Bonnya	4	4	Kisbárapáti	7	Falugondnok	-
Fiad	1	1	Kisbárapáti	5	Falugondnok	-
Kisbárapáti	2	2	Kisbárapáti	0	Gondozónő	-
Összesen	7	7				

Forrás: önkormányzati interjú

Minden településen igénybe veszik és biztosított a szociális étkeztetés. Ahol van falugondnok, ott a szolgálat biztosítja az étel kiszállítását, míg Kisbárapátiban a gondozónő hordja ki az ételt az igénylőknek.

Főzőhelyek adatai, étkezés költségei

Település	Intézmény	Szolgáltató hely fenntartója	Engedélyek megléte (HACCP)	Szolgáltatási önköltség (Ft) – kiszállítás nélkül	Étkezés szervezés adminisztrációs költsége (Ft)	Konyhán foglalkoztatottak száma
Kisbárapáti	Óvoda	Intézmény fenntartó társ	Igen	512	Önköltségben benne van, nincs külön számítás	3

Forrás: önkormányzati interjú

Szolgáltatási önköltség a többi településen: 512 Ft.

Az étkeztetés megszervezése a mikro-térségben egységes, megfelelő rendben van. Az étel szállítása megoldott mind a három településen. Vélhetően még a 3 település által közösen fenntartott óvoda sokáig fennmarad, és ha megtartják helyi foglalkoztatási célból a konyha működtetését, addig biztosítva lehet a jelenlegi rendszerben a három településen a szociális étkeztetésre való főzés. A konyha alapvetően megfelel a működési feltételeknek, legfeljebb belülről szorul kisebb felújításra.

I.4.4.7. Házi segítségnyújtás

Házi segítségnyújtás a mikro-térség egy településén érhető el: Kisbárapátiban.

Település	Házi segítségnyújtást igénybe vevők szám				Szükséges gondozók száma
	2006	2007	2008	Tervezett - 2009	
Kisbárapáti	6	6	6	6	1

Forrás: önkormányzati interjú

Ajánlatos a többi településen, különösen a nagyobb lélekszámú Bonnyán végig gondolni a házi segítségnyújtás szükségességét. A településen korábban volt egy család, aki igénybe vette a szolgáltatást. A polgármesterek elmondása szerint a házi

segítségnyújtási feladatokat, különösen a ház körüli teendőket részben ellátja a falugondnok, illetve a közmunka programból ingyen segítséget nyújtó személyek. Fiadon 4-5 fő veszi ingyen igénybe segítséget. Mind Bonnyán, mind Fiadon lenne szakképzett személy a feladat ellátására.

Házi segítségnyújtás költségei

Település	Intézményi térítési díj (Ft/óra)	Gondozók száma (fő)	Gondozók szakképzettsége	Egy gondozóra jutó ellátott (fő)	Összes gondozó bruttó bére (Ft/év)	Gondozók költsége (Bér+bérbjárulék + dologi) (Ft/év)
Kisbárapáti	128	1	megfelelő	6	913 000	1 201 000

Forrás: önkormányzati kérdőív

A legrászorultabbak esetén az állami normatíva kb. 4,5 fő átlagos évi rendszeres ellátása esetén fedezi az ismert kisbárapáti költségek alapján a házi segítségnyújtás költségeit, míg a kevésbé rászorultak esetén kb. 5 fő rendszeres ellátása fedezi a kiadásokat. Ez iránymutatás lehet más települések lakói számára is, ahol tervezik az ellátás bevezetését.

Kisbárapátiban mosókonyha is biztosított a gondozónő számára.

1.4.4.8. Jelzőrendszeres házi segítségnyújtás

Nem működik ez a szolgáltatás a mikro-térségben. A házi segítségnyújtás mikro-térségi megszervezése után javasolt a tényleges igényeket felmérni és javasolt kistérségi szinten minimum 40 fő igénylő esetén a szolgáltatást egységesen megszervezni. Korábbi években volt egy felmérés a kistérségben, amikor jelentős számú (kb. 400 fős) igény mutatkozott a szolgáltatás igénybe vételére, ami indokoltá tenni a bevezetését. Ugyanakkor a jelenlegi jogszabályok alapján csak annál a szolgáltatónál támogatja az állam a jelzőrendszeres segítségnyújtást, amely a házi segítségnyújtást is biztosítja az adott településre, kistérségre

1.4.4.9. Családsegítés és Gyermekjóléti Szolgáltatás

Családgondozó és gyermekjóléti szolgálat központja Tabon van, a Kisbárapáti mikro-térség területén, Kisbárapáti alközponttal 1 fő gyermekjóléti családgondozó szakember és 1 fő családgondozó dolgozik. A családgondozók folyamatos elérhetősége a központban és az alközpontban biztosított. Ugyanakkor megjegyeznénk, hogy amióta a családsegítő munkatársa a Törökkoppányi mikro-térségben is ellát gyermekjóléti családgondozó feladatokat „kistérségi szervezésben”, azóta értelemszerűen kevesebb ideje marad a mikro-térségre. Ugyanakkor a csoportos interjún megállapítást nyert, hogy a többlet feladatok miatt nem jelenik meg ellátási hiány e szakterületen a mikro-térségben. A térségben a Kisbárapáti általános iskola, illetve a bonnyai önkormányzat jelenti a munkatárs bázisát. A szolgáltatások elérhetőségének biztosítását és a munkarend kialakítását az intézmény ügyfélszolgálati rendje szabályozza. Az ellátás szervezéséről további információt Koppány-völgyi Gyermekjóléti és Családsegítő Szolgálat Szakmai programja tartalmaz.

I.4.4.10. Nappali ellátás

A mikro-tértségben nem működik Idősek klubja, de több településen aktív nyugdíjas élet van. A klubok munkájában résztvevők aktívak, nem szorulnak segítségre, Ugyanakkor az interjúk alapján elmondható, hogy az ellátásra szoruló idősök nem élnek az ellátási lehetőséggel, nem kérnek ebédet sem. A településen egyelőre nincs igény idősök klubjára, a nyugdíjasok közösségi életének szervezését egyéb módon (pl. gyakoribba közös programok, közös ünnepek, kirándulások, fellépések szervezése) javasolt támogatni.

I.4.5. Törökkoppányi mikro-tértség

Törökkoppányi mikro-tértség: Miklósi, Kára, Somogydöröcske, Somogyacsa, Szorosad, Törökkoppány

I.4.5.1. Szolgáltatásokat potenciálisan igénybe vevők köre

A szociális alapszolgáltatásoknál elsősorban az idősök, illetve önmagukat részben ellátni képes fogyatékos, pszichiátriai, szenvedélybetegek, valamint alacsony jövedelemmel rendelkező rászoruló személyek jelentik a szolgáltatás célcsoportját. A szolgáltatást igénybe vevőinek körét alapvetően a demográfiai adatok mutatják be.

Népességi adatok a Törökkoppányi mikro-tértségben¹⁰

Település	Lakónépesség az év végén			Lakónépesség változása		Állandó népesség száma			
	1997	2001	2006	2006/2001	2006/1997	1997	2001	2006	2007
Kára	92	77	57	74,0%	62,0%	95	75	66	64
Miklósi	292	253	241	95,3%	82,5%	279	261	252	244
Somogyacsa	285	236	181	76,7%	63,5%	309	265	229	216
Somogydöröcske	204	199	166	83,4%	81,4%	222	204	185	181
Szorosad	130	117	97	82,9%	74,6%	135	129	114	113
Törökkoppány	424	487	511	104,9%	120,5%	476	487	480	474
Törökkoppányi mikro-tértség	1 427	1 369	1 253	91,5%	87,8%	1 516	1 421	1 326	1 292
<i>Tabi kistérség összesen</i>	<i>15 137</i>	<i>14 933</i>	<i>13 864</i>	<i>92,8%</i>	<i>91,6%</i>	<i>15 644</i>	<i>15 218</i>	<i>14 342</i>	<i>14 139</i>

Forrás: TEIR

Főbb megállapítások:

- A kistérségen belül a mikro-tértségben találhatók átlagosan a legkisebb méretű települések, miközben Törökkoppány a közel 500 fő lakosával a legnagyobb és központi települése a mikro-térségnek.
- A mikro-tértségben a lakónépesség fogyása a Tabi kistérségi átlagnál nagyobb. A lakónépesség fogyása Miklósi kivételével minden településen jelentős, miközben Törökkoppányban nőtt a lakónépesség. E népesség növekedés köszönhető az időközben megnyílt törökkoppányi idősök otthonának.

¹⁰ A népességi adatok minden esetben január 1-i állapotot mutatnak.

Születések és halálozások száma a Törökkoppányi mikro-térseghen

Település	Születések száma				Halálozások száma			
	2005	2006	2007	2008. X.	2005	2006	2007	2008. X.
Miklósi	4	-	-	2	6	4	5	4
Kára	1	1	1	1	1	1	1	1
Somogyacsa	1	2	2	1	7	5	8	2
Somogydöröcske	2	3	2	0	1	1	2	2
Szorosad	2	1	0	1	3	3	2	0
Törökkoppány	3	3	2	0	21	14	14	19
Törökkoppányi mikro-térsegh	13	10	7	5	39	28	32	28

Forrás: Önkormányzati adatok

- A halálozások száma jóval nagyobb, mint a születéseké, ami nem csak a természetes fogyást mutatja, mivel az adatot kissé torzíttja a törökkoppányi idösek bentlakásos otthona.

60 év felettiök száma, aránya a Törökkoppányi mikro-térseghen

Település	Állandó népességhöl a 60-x évesek száma				60-x évesek aránya az állandó népességhen belül			
	1997	2001	2006	2007	1997	2001	2006	2007
Kára	29	23	20	19	30,5%	30,7%	30,3%	29,7%
Miklósi	110	103	79	80	39,4%	39,5%	31,3%	32,8%
Somogyacsa	106	87	72	72	34,3%	32,8%	31,4%	33,3%
Somogydöröcske	44	45	38	42	19,8%	22,1%	20,5%	23,2%
Szorosad	39	42	34	31	28,9%	32,6%	29,8%	27,4%
Törökkoppány	127	133	163	166	26,7%	27,3%	34,0%	35,0%
Törökkoppányi mikro-térsegh	455	433	406	410	30,0%	30,5%	30,6%	31,7%
<i>Tabi kistérségh összesen</i>	<i>3 389</i>	<i>3 335</i>	<i>3 239</i>	<i>3 278</i>	<i>21,7%</i>	<i>21,9%</i>	<i>22,6%</i>	<i>23,2%</i>

Forrás: TEIR

Föbör megállapítások:

- A kistérséghen belül a Törökkoppányi mikro-térsegh számítt a legelöregedettebbnek. Törökkoppányi esetén az idösek arányának növekedését befolyásolja az idösek otthona.
- A lakónépességh Somogydöröcskén a legfiatalabb, miközben a 60 év felettiök aránya folyamatosan növekszik.
- Törökkoppány mellett a legtöbb 60 év feletti személy Somogyacsán és Miklósiön van. Az egyes településeken a 60 év felettiök relatív alacsony száma, ami a lakónépességh alacsony számából is következik, szinte ellehetetleníti a jogszabályi feltételeknek megfelelő nappali intézmények működtetését. Ezért alapvetően fontos az idösek nappali ellátásában a mikro-térseghi együttműködés.

Fogyatékkal élők száma (2007)

Település	Magasabb összegű családi pótlékban részesülők (2008.02 havi adatok alapján)	Fogyatékosági támogatásban részesülők száma (fő)	Vakok személyi járadékában részesülők száma (fő)	Összes jogosultak száma (fő)
Kára	1	0	0	1
Miklói	7	0	0	7
Somogyacsa	2	1	0	3
Somogydöröcske	4	3	1	8
Szorosad	1	3	0	4
Törökkoppány	4	9	0	13
Törökkoppányi mikro-térség	19	16	1	36
<i>Tabi kistérség összesen</i>	<i>177</i>	<i>148</i>	<i>9</i>	<i>334</i>

Forrás: FSZH, 2008

Főbb megállapítások:

- A fogyatékosági támogatásban részesülők száma nem tér el jelentősen a kistérségi átlagtól. Miklósiban és Törökkoppányban van több támogatásban részesülő.

1.4.5.2. Jogszabályi kötelezettség a szociális alapszolgáltatásokra

Az alábbi táblázat azt mutatja be, hogy mely településeken mely szociális alapellátásokat kell nyújtani jogszabályi kötelezettség alapján, illetve egyáltalán mely alapellátás nyújtására ad lehetőséget a jogszabály (pl. falugondnoki szolgálat).

Szociális alapszolgáltatás	Kára	Miklói	Somogyacsa	Somogydöröcske	Szorosad	Törökkoppány
Falugondnoki, vagy tanyagondnoki szolgáltatás (lehetőség) (max. 600 főig)	X	X	X	X	X	X
Szociális étkeztetés	X	X	X	X	X	X
Házi segítségnyújtás	X	X	X	X	X	X
Jelzőrendszeres házi segítségnyújtás (min 10.000 fő felett és házi segítségnyújtás megléte esetén)						
Családsegítés (min 2.000 fő felett kötelező, a többi településen a hozzáférést kell biztosítani)	X	X	X	X	X	X
Nappali ellátás (min 3.000 fő felett kötelező)						

Forrás: 1993. évi III. törvény a szociális igazgatásról és szociális ellátásokról (Szociális törvény)

I.4.5.3. Jelenleg a szociális alapszolgáltatások elérhetősége településenként

A települési kérdőívek alapján az alábbi szociális alapszolgáltatások érhetők el a településeken

Szociális alapszolgáltatás	Kára	Miklósi	Somogyacsa	Somgydöröcske	Szorosad	Törökkoppány
Falugondnoki, vagy tanyagondnoki szolgáltatás (lehetőség) (max. 600 főig)	X	X	X	X	X	X
Szociális étkeztetés	X			X	X	X
Házi segítségnyújtás¹¹						
Jelzőrendszeres házi segítségnyújtás (min 10.000 fő felett és házi segítségnyújtás megléte esetén)						
Családsegítés (min 2.000 fő felett kötelező, a többi településen a hozzáférést kell biztosítani)	X	X	X	X	X	X
Nappali ellátás (min 3.000 fő felett kötelező)						

Forrás: települési kérdőívek, 2008

Megjegyzés:

- Káran és Szorosadon a falugondnoki szolgáltatást ellátási szerződéssel a Törökkoppányi falugondnok látja el. Somogyacsán folyamatban van a falugondnoki szolgálat bevezetése, ami várhatóan 2009-től megtörténik.
- A szociális étkeztetés Miklósin és Somogyacsán is elérhető, de jelenleg senki nem veszi igénybe.

¹¹ Házi segítségnyújtást a közmunkaprogram keretében nyújt Miklósi és Törökkoppány települése.

I.4.5.4. Szociális alapszolgáltatások bővítésének szükségessége

Az alábbi táblázat azt mutatja be, hogy mely településeken van szükség a szociális alapszolgáltatások bővítésére a jogszabályi minimumnak való megfelelés érdekében. A szociális étkeztetés és a házi segítségnyújtás esetén jogszabályi kötelezettsége van az önkormányzatnak bevezetni, amíg ez nem történik meg, addig mulasztásos törvénysértés áll fenn.

Szociális alapszolgáltatás	Kára	Miklói	Somogyacsa	Somogydöröcske	Szorosad	Törökkoppány
Falugondnoki, vagy tanyagondnoki szolgáltatás (lehetőség) (max. 600 főig)						
Szociális étkeztetés		X	X			
Házi segítségnyújtás	X	X	X	X	X	X
Jelzőrendszeres házi segítségnyújtás (min 10.000 fő felett és házi segítségnyújtás megléte esetén)						
Családsegítés (min 2.000 fő felett kötelező, a többi településen a hozzáférést kell biztosítani)						
Nappali ellátás (min 3.000 fő felett kötelező)						

I.4.5.5. Falugondnoki szolgálat

Falugondnoki szolgáltatás a mikro-térség 5 településén érhető el jelenleg. Kárán és Szorosadon a falugondnoki szolgáltatást ellátási szerződéssel a Törökkoppányi falugondnok látja el. A falugondnoki szolgálatot Törökkoppány települése működtet, mely ellátási szerződést kötött a két településsel. Minden év elején elkészíti a körjegyzőség a falugondnoki szolgáltatás költségvetését, mely alapján a bevételeket (állami normatívát) meghaladó kiadásokat megosztják az érintett 3 település között.

Somogyacsán folyamatban van a falugondnoki szolgálat bevezetése, ami várhatóan 2009-től megtörténik.

Falugondnoki szolgálat Törökkoppányi mikro-térségben, 2008

Települések	Falugondnoki szolgáltatás működése	Jelenleg használt gépjármű futott km-e	Gépjármű tervezett cseréjének éve	Működési engedély	Falugondnok megfelelő képzettsége
Kára	Nem	-	-	-	-
Somogyacsa	2009-től tervezik	Pályázaton nyertek támogatást, vásárlás lebonyolítása szükséges	-	Nincs	Nincs
Somogydöröcske	Igen	n.a	n.a	Végleges	Nincs
Szorosad	Nem	-	-	-	-
Miklósi	Igen	41 913	2016	Végleges	Igen
Törökkoppány	Igen	n.a	n.a	Végleges	Igen

Forrás: települési kérdőívek, 2008

A falugondnoki szolgálatok a jogszabályban előírt feladatokat látják el. Ezen belül kiemelnénk az óvodáskorúak óvodába szállítását Törökkoppányba, valamint a rászorulóknak nyújtott házkörüli segítséget.

A most induló somogyacsai szolgálatban, illetve a somogydöröcskei szolgálatnál, mivel új személy veszi át a szolgálatot, szükséges a munkatárs szakképesítésének megszerzése.

Miklósiban új autó van, közép távon nem szükséges a gépjármű cseréje.

A törökkoppányi körjegyzőség munkatársának tájékoztatása szerint a falugondnoki költségek közül az állami normatíva fedezi a bérköltségeket és benzin költségeket, miközben nem fedezi a rendkívüli kiadásokat (pl. javítás, karbantartás). Ez megfelel más mikro-térségekben működtetett falugondnoki szolgálat működési költségeivel.

I.4.5.6. Szociális étkeztetés

A szociális étkeztetést a mikro-térségben az alábbi létszámok mellett és módon szervezik meg.

Szociális étkezés szervezése

Települések	Igénybe vevők száma	Tervezett igénybe vevők	Főzőhely	Távolság főzőhelytől (km)	Kiszállítás módja	Kiszállítás díja (Ft/adag)
Kára	1	1	Törökkoppány	5	Falugondnok	-
Miklósi	0	0	Törökkoppány	8	Falugondnok	-
Somogyacsa	0	0	-	9	-	-
Somogydöröcske	19	19	Gastroyal	-	Gastroyal	
Szorosad	1	1	Törökkoppány	5	Falugondnok	
Törökkoppány	9	9	Törökkoppány	0	Falugondnok	
Összesen	29	29				

Forrás: önkormányzati interjú

Nem minden településen veszik igénybe a szolgáltatást, miközben az minden településen elérhető. Alapvetően a falugondnokok biztosítják az ebéd kiszállítását, miközben a kistérségben egyetlenként Sömgydöröcske önkormányzata Gastroyaltól rendelte meg a szolgáltatást.

Főzőhelyek adatai, étkezés költségei

Település	Intézmény	Szolgáltató hely fenntartója	Engedélyek megléte (HACCP)	Szolgáltatási önköltség (Ft) – kiszállítás nélkül	Étkezés szervezés adminisztrációs költsége (Ft)	Konyhán foglalkoztatottak száma
Somogydöröcske	FÉSZER Kht, Somogyd. 2008. májustól Gastroyal	Vállalkozás	Igen	500	Önköltségben benne van, nincs külön számítás	-
Törökkoppány	Koppányvölgye Idősek Otth.	Vállalkozás	Igen	448	Önköltségben benne van, nincs külön számítás	-

Forrás: önkormányzati interjú

Ez az egyetlen mikro-térség, ahol nem önkormányzati fenntartású intézményben főznek a szociális étkezést igénybevevők számára. Ugyan Törökkoppányban az iskola konyhája felújított, de az étkezést a Koppányvölgye Idősek Otthonából biztosítják. Az étkezés kapcsán komoly minőségi problémák merültek fel, korábban többen vették igénybe a szolgáltatást.

Somogydöröcskén helyi vállalkozástól szállították az ebédet, de 2008. májustól a Gastroyal-tól rendelik meg, mely szervezet házhoz szállítja az ebédet, miközben biztosít választási lehetőséget.

A külső, tehát nem önkormányzati intézmény szolgáltatása esetén nagyobb a kockázata annak, hogy az ebéd nem megfelelő minőségű, ami csökkentheti az étkezés igénybevételét. Más megoldás esetén szóba jöhet a generálisan elérhető

Gastroyal-tól való ebéd rendelés, illetve más közeli főzőhelyről (pl Andocs, vagy Tab) való beszállítás, ami értelemszerűen a kiszállítás költségeit emeli meg..

1.4.5.7. Házi segítségnyújtás

A kistérségben a normatíva igénylésnek megfelelő jogszabályi feltételek alapján nincs házi segítségnyújtás. Miklósin és Törökkoppányban a falugondok, míg Somogydöröcskén az önkormányzat alkalmazásában egy szakképzett gondozó nyújt segítséget a rászorulóknak. Kérdés, hogy ezt a feladatot miért nem a házi segítségnyújtás keretében teszi.

A házi segítségnyújtás kapcsán a kisebb településeken megfigyelhető a bizalmatlanság, azaz nem mindenkitől fogadnak el segítséget. Jellemző, hogy vannak akik a szomszédot bízzák meg fizetség fejében az ellátásra. Miklósiban alig van egyedül élő idős személy, ami csökkenteti a külső házi segítségnyújtás igényét. A mikro-térségi csoportos interjún elhangzott, hogy térítési díj fejében kisebb az igény, mintha ingyen nyújtanának segítséget, amit azt a falugondnokok teszi, vagy a közmunka program keretében foglalkoztatott többnyire nem szakképzett gondozók.

A házi segítségnyújtás megszervezésre felmerült a Törökkoppányi Idősek Otthonával való együttműködés, mely intézmény vállalná a házi segítségnyújtási szolgálatot. Az intézménytől javasolt árajánlatot kérni a szolgáltatás nyújtására, melyet össze kell vetni a rendelkezésre álló bevételekkel (állami normatíva + elvárható térítési díj (pl . óránként 80-130 Ft)). Amennyiben jelentősen meghaladná a szolgáltatás ára a várt bevételeket, úgy az önkormányzatoknak, vagy a szolgáltatást működtetőnek javasolt más megoldás után nézni. Ezen felvetés kapcsán érdemes megjegyezni, hogy g amennyiben nem kistérségi szinten működik a házi segítségnyújtás, úgy a jelzőrendszeres házi segítségnyújtás bevezetésére sem lesz lehetőség kistérségi szinten.

Az idősek otthonának szerepvállalása esetén is figyelembe kell venni azt az elvárást, hogy az ellátottak által elfogadott, lehetőleg helyi, adott településről származó személyt kell megbízni a feladat elvégzésével. Ugyanakkor elképzelhető, hogy az intézmény költséghatékony meg tudja úgy szervezni a szolgáltatást, hogy az egy gondozóra jutó 6 fős norma alatti egyenetlen települési igényeket kiszolgálja.

Gondozó, illetve ápoló végzettségű személy sok volt a mikro-térségben, köszönhető a munkaügyi kirendeltség Törökkoppányba kihelyezett képzésének, de őket többnyire mind alkalmazták Törökkoppányban, Tabon, vagy Siófok, netán más településeken. Vélhetően a jövőben szükséges képezni újabb személyeket, azon kevés személy közül, aki valóban munkaképes.

1.4.5.8. Jelzőrendszeres házi segítségnyújtás

Nem működik ez a szolgáltatás a mikro-térségben. A házi segítségnyújtás mikro-térségi megszervezése után javasolt a tényleges igényeket felmérni és javasolt kistérségi szinten minimum 40 fő igénylő esetén a szolgáltatást egységesen megszervezni. Korábbi években volt egy felmérés a kistérségben, amikor jelentős számú (kb. 400 fős) igény mutatkozott a szolgáltatás igénybe vételére, ami indokoltá tenni a bevezetését. Ugyanakkor a jelenlegi jogszabályok alapján csak annál a szolgáltatónál támogatja az állam a jelzőrendszeres segítségnyújtást, amely a házi segítségnyújtást is biztosítja az adott településre, kistérségre

1.4.5.9. Családsegítés és gyermekjóléti szolgáltatás

Családsegítő és gyermekjóléti szolgálat központja Tabon van, a Törökkoppányi mikro-térség területén, törökkoppányi alközponttal 1 fő családgondozó és 1 fő gyermekjóléti családgondozó szakember dolgozik. A családgondozók folyamatos elérhetősége a központban és az alközpontban biztosított. A szolgáltatások elérhetőségének biztosítását és a munkarend kialakítását az intézmény ügyfélszolgálati rendje szabályozza. Az ellátás szervezéséről további információt Koppány-völgyi Gyermekjóléti és Családsegítő Szolgálat Szakmai programja tartalmaz.

1.4.5.10. Nappali ellátás

A mikro-térségben a települések és ezzel együtt az idős korosztály alacsony lélekszáma gyakorlatilag nem adja ki azt a kritikus tömeget, hogy településenként megbízhatóan lehessen működtetni az idősek nappali ellátását. A polgármesterek pedig szkeptikusak abban, hogy mikro-térségi szinten, térítés ellenében az igénybe vevők egy településre való összejárással sikeres lehet egy ilyen intézmény működtetése.

Somogydöröcskén korábbi években működött nappali ellátás, de a tagok elmaradtak. Jellemző, hogy papíron akár 50 fő is igényelné, de a gyakorlatban nem veszik igénybe. Jelenleg a településen már csak nyugdíjas klub működik, ahová 3-20 fő jár. A klubba a tagokat részben a falugondnok szállítja, miközben idénymunkáknál el-el maradoznak az összejövedeleket.

Miklósi település üresen álló iskola épülete hasznosításra vár, mely potenciális erőforrást jelent a szociális, közösségi ellátás területén.

1.4.5.11. Egyéb ellátások

A mikro-térségben működik a Koppányvölgye Idősek Otthona és Ápolási Központ, mely 100 fő befogadására képes. Az Otthon rendelkezik saját intenzív gondozói részleggel, ahol az átmeneti vagy tartós betegségben szenvedő idős emberek gondozására és teljes körű ápolására nyílik lehetőség szakképzett ápolónők részvételével. Az intézményben lehetőség van ápolásra szoruló idős személyek átmeneti elhelyezésére.

Az otthon jó bázist jelent a mikro-térségben a szociális ellátások fejlesztésére, ahogy már most részt vállal az étkeztetésben, úgy elképzelhető, hogy szakembergárdájával részt tud vállalni a házi segítségnyújtásban, illetve igény esetén az idősek nappali ellátásában. Nem kistérségi ellátás esetén nincs a többi településnek sem kiegészítő normatíva. 2009-től a civilek feladatellátás esetén nem kapják meg a kiegészítő normatívát.

1.4.6. Gyermekjóléti és családsegítő szolgálat

1.4.6.1. Koppány-völgyi Gyermekjóléti és Családsegítő Szolgálat intézménye

A gyermekjóléti és családsegítő szolgálati feladatok ellátását a Koppány-völgye Többcélú Kistérségi Társulás biztosítja. A Koppány-völgyi Gyermekjóléti és Családsegítő Szolgálat jogi személyként működő, az előirányzatok feletti rendelkezési jogosultság szempontjából teljes jogkörrel rendelkező, gazdálkodása megszervezésének módjára tekintettel részben önállóan gazdálkodó költségvetési

szerv. Az intézmény pénzügyi-gazdálkodási feladatait külön megállapodás alapján a Koppány-völgye Többcélú Kistérségi Társulás Munkaszervezete látja el.¹²

Az intézmény az alábbi fő feladatokat látja el:

- A gyermekeknek és családtagjaiknak nyújtott speciális személyes szociális szolgáltatás célja, hogy elősegítse a gyermekek testi és lelki egészségének megőrzését, családban történő nevelkedését, valamint megelőzze a gyermek veszélyeztetettségét, segítséget nyújtson a kialakult veszélyeztetettség megszüntetésében, illetve a családjából kiemelt gyermek visszahelyezésében.
- A válsághelyzetbe került egyének, családok számára biztosított családsegítő szolgáltatás célja, hogy segítséget nyújtson a szociális vagy mentális problémák, illetve egyéb krízishelyzet miatt rászoruló személyek, családok számára a probléma kialakulásához vezető okok megelőzésében, a krízishelyzet megszüntetésében, valamint önálló életvezetési képességük megőrzésében.

A társult önkormányzatok az intézmény működtetésével teljesítik az Szt. 64. §-ában meghatározott családsegítési, valamint a Gyvt. 39. §-ában meghatározott gyermekjóléti szolgáltatási feladat-ellátási kötelezettségüket.

Az intézmény a tabi székhelyén működő központból és négy alközpontból (Kánya, Nágocs, Kisbárapáti, Törökkoppány) épül fel. A központ és az alközpontok által nyújtott infrastrukturális feltételeket a mikro-térségek esetén értékeltük.

A szolgálatnál külön szakmai feladatot végző személyek száma: családsegítés: 3,5 fő és gyermekjóléti szolgáltatás: 5,5 fő. A munkatársak közül többen (6fő) képzésre járnak, hogy feladatkörük ellátáshoz megfelelő szakképzettségük legyen. Szakmai feladatot 3+ 5 fő lát el és 1 fő adminisztrátor, valamint egy részmunkaidős (50%) takarító dolgozik az intézménynél.

Az integrált szakmai feladatmegosztás indokolt irányelveit szem előtt tartva a gyermekjóléti és családsegítő szolgáltatás integrált szakmai csoportokban történik. A területi adottságokból kifolyólag és az ellátandó feladatok hangsúlyosabb része mentén szerveződnek alközpontokba a gyermekjóléti szolgáltatást végző személyek nagyobb számban. A családsegítést végző kollégák – két fő kivételével - a központból látják el a kistérségben kifejtett tevékenységüket, a beérkezett jelzések, valamint területi ügyfélfogadások alapján ütemezve munkájukat.

1.4.6.2. Gyermekjóléti szolgáltatás

Mind a központ, mind pedig az alközpontok az ellátandó területek gyermek és ifjúságvédelemben érintett szakembereinek /pedagógusok, védőnők, óvópedagógusok, rendőrök vagy körzeti megbízottak, karitatív civil és egyházi szervezetek képviselői, stb./bevonásával jelzőrendszert működtetnek a folyamatos jelzések és információcsere biztosításával. Az adott alközpontban tevékenykedő gyermekjóléti kollégák pedig szintén jelzés útján tájékoztatják a területileg illetékes családsegítő kollégát a kliens, vagy a szolgáltatást igénybe vevő személy felkeresésére. Az intézményen belül az elsődlegesen gyermekjóléti és családsegítő feladatokat ellátó szakemberek közti szoros együttműködés fontos az intézmény napi munkájában, amit különösen indokol:

¹² Koppány-völgyi Gyermekjóléti és Családsegítő Szolgálat Szakmai programja alapján.

- A kliensek közti átfedés, ami egyes családokon belül a problémák halmozódását jelenti
- Módszertani specifikus tudás megosztása és alkalmazása mind a családsegítés, mind a gyermekjóléti ellátás területén
- A két szakterület együttműködésével lehet biztosítani, hogy a jelenlegi létszám mellett megfelelő hatékonysággal és a munkatársak közti gyors belső információ-áramlással lássák el feladataikat.

A szolgálat működését segítő jelzőrendszer jól működik, folyamatos az együttműködés a kollégák között. A gyermekjóléti jelzőrendszerben résztvevő intézményi visszajelzések alapján a gyermekvédelmi feladatot ellátók (azaz a jelzőrendszer) együttműködését az érintettek 75%-a jónak, 25%-a megfelelőnek véleményezi. Ez mindenképp pozitív változás 2007-hez képest, mikor is közel 5% rossznak, vagy nem együttműködőnek véleményezte a jelzőrendszert. A gyermekjóléti szolgálat munkatársaival való együttműködés valamennyi visszajelzés alapján jónak mondható. Az együttműködést segíti, hogy az alközpontok, illetve a munkatársak bázishelyei valamely partner szervezet épületében van, pl. általános iskolában (pl. Kisbárapáti), önkormányzatnál. A jelzőrendszerben résztvevő szervezetek közti együttműködést legalább évente értékelik.

2007-ben a gyermekekkel közvetlenül foglalkozó nevelési-oktatási intézmények, valamint a védőnői szolgálatok megítélése alapján a kistérségben felmerülő problémák közül 2006-hoz hasonlóan az első helyen az anyagi nehézségek (különösen a munkanélküliség) állnak, ezt szorosan követik a gyermekneveléssel összefüggő, majd a szülők és a család életviteléből adódó problémák. A sort utolsóként a családon belüli bántalmazás zárja. 2006-hoz képest változást mutat a családi konfliktusok jóval gyakoribb megjelenése. A jelzőrendszer tagjainak beszámolói alapján a nevelési-oktatási intézményekbe járó gyermekek közel 27%-a, 2006-hoz képest 7 %-al több a hátrányos/halmozottan hátrányos helyzetű, és közel 10 %-a - szintén 2006-hoz képest 2%-al több - pedig veszélyeztetett helyzetű.¹³

A fenti tendenciák alapján a gyermekvédelem területén az intézmény tervezi az alábbi szolgáltatások megvalósításának elősegítését a kistérségben:

- a helyettes szülői hálózat kialakítását;
- 0-3 éves korig, gyermekek alternatív napközbeni ellátásának megszervezését kistérség több településén;
- jelzőrendszeri értekezletekről, szakmai programokról, képzésekről, tanfolyamokról a folyamatos információnyújtást a kistérség (www.koppanyvolgyeterseg.hu) weboldalán, a hírek/információk és letöltések menüpontok alatt;
- Kistérségi Gyermek- és Ifjúságvédelmi Paktum (stratégia) létrehozását, mely formális keretek közé terelné célokkal és feladatokkal megfogalmazva az intézményi együttműködést.

¹³ Készült A gyermekvédelmi beszámolók összegző értékelése, 2008. alapján. Készítő Gyermekjóléti és családsegítő szolgálati

1.4.6.3. Családsegítő szolgáltatás

A családgondozói gyakorlatban még mindig jellemzően minden harmadik kliens súlyos mentális problémákkal küzd és valamilyen szer vagy viselkedési függőségben szenved (a leggyakoribb az alkoholfüggőség). A pszichológiai és az addiktológiai tanácsadó szolgálat beindítása erre a problémakörre – kapacitásához mérten – megoldást tud kínálni (rövid strukturált terápiák). A Diótörés Szenvedélybeteg Rehabilitációs Otthon Lullán működik, mely intézménnyel időszakosan együttműködik a szolgálat a súlyosabb problémák kezelésében. Az alkoholprobléma szoros összefüggést mutat a védelembe vétel és a már említett súlyos családi diszfunkciók esetében a gyermek vagy fiatalkorú veszélyeztetésének körülményeivel. A bántalmazásos esetek csaknem 80 %-a alkoholos befolyásoltság alatt történik és már a védelembe vételi eljárás során a kezelésbe kerülés hajlandósága további nehézségeket és gyakran a védelembe vételi eljárás sikertelenségét eredményezi.

1.4.6.4. Együttműködés a rendszeres szociális segélyezettekkel

Jelenleg a társult önkormányzatok közül - a szociális igazgatásról és szociális ellátásokról szóló 1993. évi III. tv-ben foglalt felhatalmazás alapján - 9 önkormányzat írt elő együttműködési kötelezettséget az intézménnyel. A jogszabályban foglaltakkal megegyezően módosították helyi szociális rendeletüket és kijelölték intézményüket együttműködésre kötelezett szervként. Az intézménnyel jelenleg együttműködő RSZS ügyfelek száma a 9 településen összesen 206 fő. *Javasolt a jövőben az együttműködési körbe az összes települést bevonni.* A rendszeres szociális segélyezettek többségével sikerült rendszeres kapcsolatot, kölcsönös elérhetőséget kialakítani. (Ügyfélszolgálati időben való személyes megjelenéssel, illetve szükség esetén telefonon való, többségében kölcsönös elérhetőséggel.) Továbbra is szerdai napokon van a rendszeres szociális segélyezettek ügyfélfogadási napja. A segélyezettek körében az előre megadott hónapra, napra és időpontra való megjelenést vezettek be a szolgálatnál a második találkozástól kezdődően. Ez különösen fontos vidékiek esetében a közlekedési szempontok figyelembe vétele miatt. Előnye, hogy várakozási idő nincs, rendszerességet és pontosságot követel a megjelenés, mely fontos szempont munkavállalás esetén is.

A jövőben várhatóan bővülni fog a családgondozók feladatköre az „Út a munkához” program elindításával, a programban, azaz a széles körű közfoglalkoztatásban résztvevőkkel kell majd folyamatosan konzultálnia, tanácsot adnia családsegítő munkatársnak.

1.5. Szociális alapszolgáltatások szervezésének kistérségi hatásai

1.5.1. Kistérségi, települési szintű összesített főbb hiányosságok, szükségletek

A mikro-térségi elemzések alapján a Tabi kistérségben meg lehet határozni azokat az ellátási hiányosságokat, ahol a szociális alapellátások fejlesztése szükséges.

Fejlesztésre javasolt szociális alapszolgáltatások

Szociális alapszolgáltatások	Tabi mikro-térség								Kányai mikro- térség				Nágocsi mikro-térség			Kisbárapáti mikro-térség			Törökkoppányi mikro-térség					
	Tab	Lulla	Sérsekszőlős	Torvaj	Zala	Bábonymegyer	Kapoly	Somogymeggyes	Bedegkér	Kánya	Somogyegres	Tengőd	Andocs	Nágocs	Zics	Bonnya	Fiad	Kisbárapáti	Kára	Miklósi	Somogyacsa	Somogydöröcske	Szorosad	Törökkoppány
Falugondnoki, vagy tanyagondnoki szolgáltatás (lehetőség) (max. 600 főig)	-	X	X		X	-	-	X		X	X	X		-				X						
Szociális étkeztetés		X	X								X									X	X			
Házi segítségnyújtás		X	X	X	X	X	X	X	X	X	X	X			X	X	X		X	X	X	X	X	X
Jelzőrendszeres házi segítségnyújtás (min 10.000 fő felett és házi segítségnyújtás megléte esetén)																								
Családsegítés (min 2.000 fő felett kötelező, a többi településen a hozzáférést kell biztosítani)																								
Nappali ellátás (min 3.000 fő felett kötelező)																								

A fejlesztési szükségletek és főbb megállapítások összefoglalása kistérségi szinten .

1.5.1.1. Falugondnoki szolgálat

- Az elemzésből megállapítható, hogy azokon a településeken ahol van falugondnok, ott számos közösségi célú, illetve személyes támogató feladatot el tudnak látni közösségi szervezésben. Jó példa erre Torvaj és Bedegkér, azokban a kistérségekben, ahol más településeken a jogszabály alapján lehetne falugondnok, de még sem vezették be a szolgáltatását.
- Jellemzően a falugondnokok szállítják szociális étkeztetés keretében az ebédet, illetve gondoskodnak személyes segítség nyújtásról (pl. Miklósi, Törökkoppány esetében), szállítják a központi településre az időseket, rászorulókat ügyintézésre, orvoshoz. A falugondnokok konkrét feladatait a mikro-térségi leírások tartalmazzák, miközben a személyük és az általuk vezetett kisbusz egy olyan rugalmas infrastruktúrát és kapacitást biztosít egy település számára, ami hatékonyan tudnak felhasználni, nem csak a rászorulókat támogatására, hanem a közösségi élet szervezésére is.
- A falugondnoki szolgálatot 3 település (Fiad, Somogydöröcske, Somogyacsa – most indul a szolgáltatás) kivételével szakképzet személyek látják el.
- A Tabi mikro-térségben jó példa Torvaj esete, ahová a szociális étkeztetés céljából az ebédet nem a Tabi Szociális szolgálat szállítja ki, hanem a falugondnok, aki munkájából következően más, a szociális szolgálatnál több helyi igényből következő feladatokat is el tud látni. Nem mellékesen az étkeztetésben való részvétel része a falugondnokok tevékenységi körének, ami így ingyenes házhoz szállítást biztosít. Ha jól szervezett a falugondnok munkája (pl. Bedegkér), akkor ezt a feladatot, más mikro-térségi központi településen elintézendő feladattal össze tudja kötni.
- Azon központi településeken, ahol nem jellemző a nagyszámú külterületi lakosság és a jogszabály lehetővé teszi, általában nem használják ki a falugondnoki szolgálat lehetőségét, miszerint nincs szükség szállításra, ételkihordásra helyben minden elérhető (Erre az esetre példa Kisbárapáti, de ellenpélda Törökkoppány).
- Törökkoppányi mikro-térségben van példa arra, hogy Törökkoppány települése két másik településsel együtt feladat ellátási szerződés keretében működteti a falugondnoki szolgálatot. Ezt a megoldást alkalmazhatják a Kányai mikro-térségben is (Kánya, Somogyegres és esetleg Tengőd)

1.5.1.2. Szociális étkeztetés

- Alapvetően minden településen biztosított a szociális étkeztetés szolgáltatás. De a kistérségben van öt település, ahol nincs igénybe vevő (Lulla, Sérsekszőlős, Somogyegres, Miklósi, Somogyacsa). Nem csak ezen településekre, hanem a kistérség összes településére vonatkozik, hogy folyamatosan szükséges a szociális étkezés lehetőségeit megismertetni a lakossággal. Ez történhet a hagyományos önkormányzati tájékoztatási csatornákon túl szóbeli, illetve szórólapos tájékoztatással, valamint a helyi médiában való ismertetéssel. A tájékoztatásba be kell vonni minden olyan intézményt szervezetet az önkormányzatok mellett (pl. védőnő, orvos, gyermekjóléti és családsegítő szakember, falugondnok), akik találkozhatnak igénylőkkel. Az igénylők bővítésével nem azt kell célként kitűzni, hogy minél

többben részesüljenek támogatott étkeztetésben, hanem azt, hogy az igazán rászoruló és igénylők ténylegesen igénybe vegyék ez a szolgáltatást.

- Az étkeztetés alapvetően az önkormányzati társulási fenntartásban működő intézmények nyújtják. Két kivétel van: Somogydöröcske, ahol a Gastroyal-tól rendelik az ebédet, illetve a Törökkoppányi mikro-térség többi települése, ahol a Törökkoppányi Idősek otthona biztosítja az ellátást. A tapasztalat az, hogy amíg a Gastroyal, pl. nagyobb választékot nyújt, addig az idősek otthonában főzött ebéd minőségére panaszkodtak a mikro-térségi csoportos interjún. Az étel minősége, mennyisége a legjelentősebb oka, hogy az elmúlt években csökkent az étkezést igénybe vevők száma. A kistérség többi településén az étkeztetés hozzájárul az érintett intézmények konyhai kapacitásának jobb kihasználtságához.
- Általában a főzőhelyek engedélyei megvannak, kivételt Somogymeggyes óvodájának konyhája jelent. A jövőben javasolt Somogymeggyesnek a szociális étkeztetést a Tabi általános iskolából megrendelni és egy falugondnok beállításával az étel szállítást megoldani. Ezzel lehet, hogy az óvoda konyháján egy álláshely megszűnik, de a falugondnoki szolgálat elindításával a település teremtené egy újabb álláshelyet. Ugyanakkor a konyhai munkatársat részmunkaidőben étel melegítésre tovább lehet foglalkoztatni, míg munkaidejének másik felében a szociális étkeztetéshez kapcsolódó feladatokat láthatna el, pl. helyben fogyasztás feltételeinek megteremtése esetén tálalás, vagy netán településen belül az étel kihordása.
- Vannak települések, ahol olyan oktatási-nevelési intézményekben főznek, melyek viszonylag alacsony, a megszűnés határán mozgó gyereklétszámmal működnek (pl. Kisbárapáti, Kánya, Tengőd), ami kérdéses teszi hosszú távon a helyi főzés fenntartását. Előfordulhat, ha nem is a rövid, de hosszú távon, hogy a Kisbárapáti mikro-térség esetén Andocsból, vagy a Kányai mikro-térség 3 települése esetén Tabról kell az ebédet megrendelni. Amíg a települések az érintett oktatási-nevelési intézmények fenntartás során úgy döntenek, hogy az étkeztetést – a többnyire korszerűsített konyhájukkal - működtetik, addig célszerű, ha a helyi szociális étkeztetési igényeket is onnan elégítik ki.
- A kistérségben és mikro-térségi szinten megfelelő elosztásban több bentlakásos szociális intézmény működik, amelyek vagy már részt vesznek az étkezésben (pl. Törökkoppányi Idősek Otthona), vagy készek részt venni az ellátásban (pl. Reménység Alapítvány szociális otthona, Dr. Takács Imre Szociális Otthon Tabon), ezzel is megteremtve a hétvégi étkeztetés megszervezésének a lehetőségét. Javasolt a hétvégi étkezés megszervezésére ajánlatot kérni az intézményektől, az igények felmérése után.

1.5.1.3. Házi segítségnyújtás

- Ebben a szolgáltatásban van a legnagyobb ellátási hiányosság. Az egész kistérségben a 24 településből csak 4 településen működik házi segítségnyújtás (Tab, Andocs, Nágocs, Kisbárapáti) Ezek a településeken is megfigyelhető az igénybe vevők csökkenő létszáma, illetve a minimális gondozói kapacitással, egy fővel működik.

- Az ellátási hiányokat alapvetően az igények hiányával, az emberek iránti bizalmatlansággal, a családi gondoskodás fontos szerepével, illetve a „segítségkérés szégyenérzetének tudatával” magyarázták a mikro-térégi interjúkon. Ugyanakkor nem szabad figyelmen kívül hagyni, hogy a kistérség több településén van annak lehetősége, hogy térítésmentesen oldjanak meg részben házi segítségnyújtási feladatokat. Otthon körüli segítséget nyújtanak a falugondnokok, illetve ilyen feladatot látnak el munkanélküli személyek közmunka program keretében. Amennyiben - különösen a kis létszámú településeken - működnek ezek az alternatív házi segítségnyújtási szolgáltatások, addig nagyon nehezen, de a potenciális célcsoportot felmérve nem lehetetlen módon, tudják majd a kistérségben bővíteni az igénybe vevők körét. Mindenesetre a kistérségben feladat, hogy igény esetén mindenki számára elérhető legyen a házi segítségnyújtási szolgáltatás, amit településközi együttműködésben lehet csak megszervezni. Az igények felkeltésére pedig a szociális étkeztetéshez hasonló folyamatos tájékoztatást lehetne alkalmazni. Ugyanakkor elmondható, ha a lakosság, rászorulóik körében megjelenik valamilyen formában a segítség (pl. közmunka), akkor rögtön felmerül az igény is a tevékenység rendszeres végzésére.
- A házi segítségnyújtás ellátásában jelezte részvételi szándékát Törökkoppányi Idősek Otthona, mivel az ellátásra megfelelően képzett szakemberekkel rendelkezik. Ez esetben nem működhet kistérségi szinten a segítségnyújtás szervezése, ami vonatkozik a jelzőrendszeres ellátásra is.
- További alternatív ellátást kínál a hivatásos gondozók mellett társadalmi gondozók bevonása, amire lehetőséget ad az 1/2000. (I.7.) SzCsM rendelet 27. § (39 bekezdése. Ez utóbbi megoldás lehet olyan esetekre, amikor az igények nem teszik ki egy hivatás gondozó normáját (évi 6 fő ellátott), vagy a minimális működési hatékonyság által megkövetelt ellátotti létszámot (évi kb. 5 fő ellátott a Kisbárapáti minta alapján).
- A kistérségben vannak települések, ahol van házi segítségnyújtásra alkalmas szakember (pl. Fiad, Bonnya), míg más településeken (pl. Törökkoppányi mikro-térségben) már kevés olyan munkanélküli van, aki alkalmazható a megfelelő szakmai felkészültség után egy ilyen bizalmi állásba. A Tabi munkaügyi kirendeltség folyamatosan indít (pl. 2009-től) házi gondozó, ápoló felsőfokú szakképzést, ahol lehetőség nyílik a munkavégzéshez szükséges szakmai ismeretek megszerzésére.
- A házi segítségnyújtás kistérségi szintű lefedése azért fontos, mert csak ebben az esetben van meg a lehetőség a jelzőrendszeres házi segítségnyújtás bevezetésére..

1.5.1.4. Jelzőrendszeres házi segítségnyújtás

- 1/2000. (I. 7.) SzCsM rendelet alapján jelzőrendszeres házi segítségnyújtást csak házi segítségnyújtásra működési engedéllyel rendelkező intézmény, szolgáltató biztosíthat. A csak jelzőrendszeres házi segítségnyújtásban részesülők száma intézményenként, illetve szolgáltatóként nem haladhatja meg a házi segítségnyújtásban részesülő személyek számának háromszorosát. Elsősorban az egyedülálló, idősek, tartósan, de magukat részben ellátni képes betegek körében lehet igény a szolgáltatásra térítés ellenében. A szolgáltatás bevezetése csak, a házi segítségnyújtás kistérségi

szintű teljes megszervezése után, második ütemben javasolt. A házi segítségnyújtók térítés, pl. egy jelképes összegű megbízás szerződés fejében vállalhatják a jelzőrendszeres segítségnyújtással kapcsolatos feladatokat, pl. riasztás esetén sürgősségi megjelenést és ellátást. A jelzőrendszeres ellátás egyik lényege az azonnali, váratlan helyzetekben, akár a nap 24 órájában is a segítségnyújtás elérése, ami csak úgy történhet meg leggyorsabban, ha minden településen van egy riasztható személy, aki ideális esetben a házi segítségnyújtó is. A szolgáltatások közötti összehangolt szervezettség igényli – többek között - a házi segítségnyújtás minél több településen való bevezetésének a szükségességét.

- A 2009. évi költségvetési törvény alapján a jelzőrendszeres házi segítségnyújtás önkormányzati finanszírozási feltételei: A hozzájárulást igényelheti az a 10 000-nél nagyobb lakosságszámú települési önkormányzat, amely a Szocvtv. 65. §-a szerint és a külön jogszabályban foglalt szakmai szabályoknak megfelelően jelzőrendszeres házi segítségnyújtást működtet, amelynek keretében legalább 40 jelzőkészülék kerül kihelyezésre szociálisan rászorult időskorú, fogyatékos vagy pszichiátriai beteg személyek otthonába. E feltételekkel jogosult továbbá a hozzájárulásra az a megyei önkormányzat, amely a kötelező feladata ellátása érdekében működtetett bentlakásos elhelyezést nyújtó intézményének keretében tart fenn jelzőrendszeres házi segítségnyújtást. Az ellátottak számának meghatározása: tervezéskor az ellátottak éves becsült száma, elszámoláskor a jelzőrendszeres házi segítségnyújtásban részesítettek naponta összesített létszáma osztva 365-tel. Amennyiben egy jelzőkészülék több ellátottat szolgál, az elszámolásnál egy fő vehető figyelembe.
- A jelzőrendszeres házi segítségnyújtás ellátásában jelezték részvételi szándékukat a kistérségben működő szociális intézmények:
 - o Tabon a Dr. Takács Imre Szociális Otthon
 - o Nágocson a szociális intézményt működtető Reménység Alapítvány
 - o Törökkoppányi Idősek Otthona

mint a jelzőrendszeres házi segítségnyújtás diszpécser központja. Javasolt az intézményektől árajánlatot kérni és az ár, valamint a szolgáltatás minősége, megbízható fenntartása alapján dönteni az ellátásba bevonandó intézményről. Az intézmény szolgáltatási szerződés fejében helyet adna a diszpécser központnak, illetve fogadná a jelzéseket és riasztaná az érintett gondozót, vagy szervezete (pl. polgárőrség, mentők)

1.5.1.5. Családsegítő és gyermekjóléti szolgálat

- A többcélú kistérségi társulás által átvállalt feladatot a társulás önálló intézménye a gyermekjóléti feladatokkal együtt látja el. A két szakterület együttes működése teremti meg azt a szinergiát, amiben ezen ellátások hatékonyan tudnak (kb. 8-9 fővel) működni. A szolgáltatás partneri hálózatának megítélése alapján javult a kistérségen belüli szervezetek közti együttműködés, ami egy pozitív tendencia a feladatok további közös ellátásában.
- A jövőben törekedni kell a még szorosabb partneri együttműködések működtetése mellett a személy közeli ellátások bővítésére és az

infrastrukturális feltételek minőségi javítására a tabi központban. A mikro-térségi központban, illetve a többi településen javasolt fejleszteni az ellátás bázishelyeit, melyet a tapasztalatok alapján célszerű az iskolákban, illetve közösségi házakban biztosítani, a polgármesteri hivatali épületek helyett.

- Az ellátások során a tanácsadási tevékenységen túl egyéb programok beindítása is javasolt (lsd. elemzés)
- Mikro-térségi alapellátást biztosító központok teret adhatnak egy helyen az összes alapellátásnak és közösségi térként is szolgálhatnak.

1.5.1.6. Idősek nappali ellátása

- 1 idősek nappali ellátást végző intézmény működik jelenleg a kistérségben, Tabon (5 települést ellátva), mely intézmény kihasználtságát szükséges javítani a rentábilis működtetés érdekében. A működtetés költség-hatékonyságát a kiadások csökkentésével is lehet javítani, ami az idősek nappali ellátásának a jelenleginél alacsonyabb kiadási szint (fix költség) mellett történő működtetést jelentené (pl. a jelenlegi intézmény energiatakarékosságot szolgáló felújításával.)
- Tabon kívül Nágocson a Reménység Alapítvány a tervezett idősek szociális otthonához kapcsolódóan biztosítana nappali ellátást a Nágocsi és a Kisbárapáti mikro-térségen élők számára.
- A többi mikro-térségben, illetve településen jelenleg nincs igény, illetve az idősek létszámát figyelembe véve elég kockázatos lenne az idősek ellátásának működtetését elkezdeni. A közelmúltban inkább szűntek meg ellátások (pl. Somogydöröcske, Somogyacsa), mintsem újak jöttek volna létre. Ugyanakkor a kistérség majd minden településen aktív nyugdíjas élet folyik, nyugdíjas klubok működnek, melyek működési támogatásával, illetve kistérségi együttműködésük ösztönzésével lehetne az idősek társasági programjait bővíteni. A közös programok és a mikro-térségen belüli intenzívebb együttműködések hozzájárulhatnak a nyugdíjas klubok tagságának bővítéséhez és esetleg megteremthetik az igényt a nappali ellátásra. Igaz, ehhez nemcsak az aktívabb, fiatalosabb időseket, hanem a szociális segítségre rászorulókat is meg kell szólítani. E célra lehetne támogatásból közösségi programokat indítani, ahol pl. civil szervezetek programok finanszírozása mellett rész munkaidős közösség-szervező alkalmazását is megtehetnék.
- Az időseket, fiatalokat célzó közösségi programoknak adhatnak helyet, kisebb felújítás, korszerűsítés után a kistérség településeken lévő üres ingatlanok, volt iskolák. (pl. Kányán a volt plébánia épülete, Miklósin a volt iskola épülete).

1.5.2. Kistérségi ellátásszervezés lehetőségeinek vizsgálata

A szociális alapellátások szervezését alapvetően az alábbiak határozzák meg:

- Jogsabályi előírások a működés létszám, infrastrukturális feltételeinek biztosítása érdekében
 - o 1993. évi III. törvény a szociális igazgatásról és szociális ellátásokról;
 - o 1/2000. (I. 7.) SzCsM rendelet, a személyes gondoskodást nyújtó szociális intézmények szakmai feladatairól és működésük feltételeiről;

- o 188/1999. (XII. 16.) Korm. Rendelet a személyes gondoskodást nyújtó szociális intézmény és a falugondnoki szolgálat működésének engedélyezéséről, továbbá a szociális vállalkozás engedélyezéséről)
- Finanszírozási feltételek, a működtetés eredményessége érdekében
 - o 2008. évi Törvény, a Magyar Köztársaság 2009. évi költségvetéséről a jövő évben (tervezet ismert)

A gyerekjóléti alapellátások szervezését a 15/1998 NM. rendelet határozza meg.

1.5.2.1. Jogszabályi feltételek

A jogszabályi feltételeknek általában megfelelnek a már működő szolgáltatások, kivétel:

- Falugondnoki szolgálatnál a szolgáltatást most indító Somogyacsa települése – ahol értelemszerűen most kezdődik az engedélyeztetés.
- Szociális étkeztetés esetén Somogymeggyesen főzőhelye, ahol célszerűbb a fejlesztés helyett az ebédet a mikro-térség többi településéhez hasonlóan Tabról rendelni.

Továbbá a jelenleg is képzésben résztvevők mellett (pl. andocsi tanyagondnok, Gyermekjóléti és Családsegítő szolgálat 6 munkatársa) Somogydöröcskén, Somogyacsán és Fiadon szükséges a falugondnok képzése.

A kistérségben hiányzó alapszolgáltatás a települések többségben a házi segítségnyújtás, mely működtetési kereteit célszerű térségi együttműködésben megtenni. A térségi együttműködés tudja garantálni a szolgáltatás elérhetőségét, még akkor is, ha az adott időszakban a térségen belüli települések valamelyikén nem jelentkezik igény az ellátásra.

1.5.2.2. Finanszírozási feltételek

A feladatellátás bevételeinek szerkezete

Mielőtt a feladatszervezés finanszírozási szempontú megközelítését elemeznénk, javasolt áttekinteni az egyes szolgáltatások bevételi elemeit.

Szociális alapszolgáltatások bevételeinek összetétele

	Állami normatíva	Térítési díj	Önkormányzati hozzájárulás
Falugondnoki szolgálat	X		X – szükségszerű
Szociális étkezés	X	X	X – döntés alapján
Házi segítségnyújtás	X	X	X- döntés alapján
Jelzőrendszeres házi segítségnyújtás	X	X	X – döntés alapján
Családsegítő és gyermekjóléti szolgálat	X		X – szükségszerű
Idősek nappali ellátása (pl. étkeztetés esetén van díj Tabon)	X	X –min étkezés	X - döntés alapján

A fenti táblázat alapján megállapíthatjuk:

- a nem személyesen igényelt, hanem a társadalmi-szociálpolitikai célokból nyújtott ellátásoknál amennyiben *a szolgáltatás költségei meghaladják az állami normatívát, úgy szükségszerű az önkormányzati hozzájárulás az alábbi ellátások esetén;*
 - o Falugondnoki szolgálat
 - o Családsegítő és gyermekjóléti szolgálat
- Ebben az esetben az önkormányzatoknak (önállóan vagy kistérségi társulás, intézményfenntartó társulás tagjaként), mint a szolgáltatás fenntartóinak kötelességük a hiányzó bevételek biztosítani. A kiadásait csak úgy tudják csökkenteni, ha a szolgáltatás működtetési kiadásait csökkentik, vagy maximalizálják az állami normatívából elérhető bevételeket. míg azoknál a szolgáltatásoknál, *ahol térítési díjat kell fizetniük az igénybe vevőknek (konkrét személyre szó és igényelt szolgáltatás) az esetlegesen felmerülő többletkiadást meg lehet osztani az ellátásban részesülő személyek és az önkormányzatok között:*
 - o Szociális étkezés
 - o Házi segítségnyújtás
 - o Jelzőrendszeres házi segítségnyújtás
 - o Idősek nappali ellátása (étkeztetés esetén van díj)

Ez esetben az önkormányzatoknak van meg az a döntési felelősségük, hogy a személyi térítési díjak megállapításakor az esetlegesen felmerülő többlet költséget milyen mértékben osztják meg az igénybe vevők és az önkormányzat költségvetése között.

A többcélú kistérségi társulás szociális alapellátások utáni normatíva igénybevételeinek feltételei

2009. évi költségvetési törvény tervezete 8. sz. melléklete 2.4 pontja alapján:

„2.4. A többcélú kistérségi társulások szociális alapszolgáltatási feladatainak támogatása

A többcélú kistérségi társulás támogatást igényelhet a Szocvtv. szerinti következő szociális alapszolgáltatási feladatok közül legalább három biztosítása esetén, melyeket a Kiegészítő szabályok 3.1. pontja szerinti feltételeknek megfelelően lát el:

- szociális étkeztetés,
- családsegítés,
- házi segítségnyújtás,
- jelzőrendszeres házi segítségnyújtás,
- nappali ellátás.

E feladatok ellátásához kizárólag abban az esetben igényelhető támogatás, ha

a) az abban részt vevő önkormányzatok legalább három szociális alapszolgáltatási feladat ellátásában részt vesznek, és

b) a Társulás által ellátott valamennyi alapszolgáltatási feladat esetében a részt vevő önkormányzatok száma és lakosság száma megfelel az 1.1.2. pont szerinti feltételeknek.

//1.1.1. pont szerint

A többcélú kistérségi társulás legalább három közszolgáltatási feladatot ellát, melyek közül:

a) egy feladat a közoktatási intézményi és szakszolgálati

b) második feladatként a szociális intézményi, szociális alapszolgáltatási, gyermekek átmeneti gondozási, gyermekjóléti alapellátási, illetve egészségügyi feladatok közül legalább egy feladat

c) további egy feladat, amennyiben a többcélú kistérségi társulás a b) pont szerinti feladatok közül csak egyet vállalt, amely a települési önkormányzatok többcélú kistérségi társulásáról szóló 2004. évi CVII. törvény (a továbbiakban: Tkt. tv.) 2. §-a (1) bekezdésének a)-q) pontjai szerinti feladatok közül választható,

1.1.2. esetében az 1.1.1. pont szerinti feladatok ellátásában:

a) a kistérséghez tartozó települések több mint fele részt vesz, feltéve, ha ezen települések együttes lakosság száma meghaladja a kistérség lakosság számának 60%-át, vagy

b) a kistérséghez tartozó települések több mint 60%-a részt vesz, feltéve, ha ezen települések együttes lakosság száma meghaladja a kistérség lakosság számának felét.//

Egy önkormányzatot attól a teljes hónaptól lehet a támogatás szempontjából figyelembe venni, amikortól legalább három alapszolgáltatási feladat – e fejezet szerinti feltételeknek megfelelő – ellátásában részt vesz.

2009. január 1-jétől a Szoc. tv. 120-122. §-a alapján kötött szerződés vagy külön megállapodás útján ellátott feladatra támogatás nem vehető igénybe, de az érintett önkormányzatokat – az 1.2. pontban meghatározott feltételek teljesítéséhez – a többcélú kistérségi társulás szociális alapszolgáltatási feladat ellátásában részt vevő tagjaként figyelembe lehet venni”

A szociális étkeztetésnél, családsegítésnél, házi segítségnyújtásnál további feltételei vannak a kiegészítő normatíva igénybe vételének:

„A támogatást az a többcélú kistérségi társulás igényelheti, amely a Szoc. tv. alapján és a külön jogszabályban meghatározott szakmai szabályok szerint gondoskodik a szociális étkeztetés feladatának ellátásáról.

A támogatás az étkeztetésben ellátottak száma után illeti meg a többcélú kistérségi társulást. Egy település vonatkozásában csak egy ellátás-szervezési formában megszervezett feladatellátást lehet figyelembe venni. Amennyiben a többcélú kistérségi társulás a feladat ellátásáról az általa fenntartott intézmény vagy intézményi társulások útján gondoskodik, úgy az ellátott önkormányzatok, illetve az intézményi társulásban részt vevő önkormányzatok e feladatra működési engedéllyel nem rendelkezhetnek, nem foglalkoztathatnak gondozót, családsegítőt.”

A jelzőrendszeres házi segítségnyújtásnál további feltételei vannak a kiegészítő normatíva igénybe vételének:

Jelzőrendszeres házi segítségnyújtás esetén” a hozzájárulást igényelheti az a 10 000-nél nagyobb lakosságszámú települési önkormányzat, amely a Szocvtv. 65. §-a szerint és a külön jogszabályban foglalt szakmai szabályoknak megfelelően jelzőrendszeres házi segítségnyújtást működtet, amelynek keretében legalább 40 jelzőkészülék kerül kihelyezésre szociálisan rászorult időskorú, fogyatékos vagy pszichiátriai beteg személyek otthonába.

„A támogatást az a többcélú kistérségi társulás igényelheti, amely a Szocvtv. alapján és a külön jogszabályban meghatározott szakmai szabályok szerint gondoskodik a jelzőrendszeres házi segítségnyújtás feladatának ellátásáról. A támogatás a többcélú kistérségi társulást az ellátottak jelzőkészülékeinek száma szerint illeti meg.

Amennyiben a többcélú kistérségi társulás a feladat ellátásáról az általa fenntartott intézmény vagy intézményi társulások útján gondoskodik, úgy az ellátott önkormányzatok, illetve az intézményi társulásban részt vevő önkormányzatok e feladatra működési engedéllyel nem rendelkezhetnek, önállóan nem foglalkoztathatnak gondozót. Egy település vonatkozásában csak egy ellátás-szervezési formában megszervezett feladatellátást lehet figyelembe venni.”

A fentiek azt jelentik, hogy amennyiben például a kistérségi társulás lát el egy feladatot, akkor a társulás tagja nem működtetheti önálló, vagy más módon az adott szolgáltatást.

Az előbbi feltétel különösen érdekes a jelzőrendszeres házi segítségnyújtásnál, mert ezt a szolgáltatását csak házi segítségnyújtásra működési engedéllyel rendelkező intézmény, szolgáltató biztosíthat. Tehát annak a szervezetnek kell biztosítani a szolgáltatást, aki a házi segítségnyújtást ellátja. Mivel hatékonyan, legalább kistérségi szinten célszerű működtetni a jelzőrendszeres házi segítségnyújtást, ezért a házi segítségnyújtást is célszerű olyan szervezetre bízni, aki biztosítani tudja a kistérségi lefedettséget.

Továbbá meg kell jegyezni, hogy a jelzőrendszeres házi segítségnyújtásban a működtetés felelőssége nem jelenti azt, hogy a felelős intézmény az ellátáshoz ne vehetne igénybe külső szolgáltatót, pl. a diszpécserközpont működtetéséhez.

Családsegítő és gyermekjóléti szolgáltatás önkormányzati normatívájának számítása

„ab) A hozzájárulásra az a családsegítést és/vagy gyermekjóléti szolgáltatást működtető települési önkormányzat jogosult, amelynek lakosságszáma nem haladja meg a 70 000-et. A hozzájárulás (H) a települési önkormányzatot lakosságszáma (L) alapján illeti meg a következő képlet szerint: $H = (L/5\,000) \times 3\,950\,000$ forint”

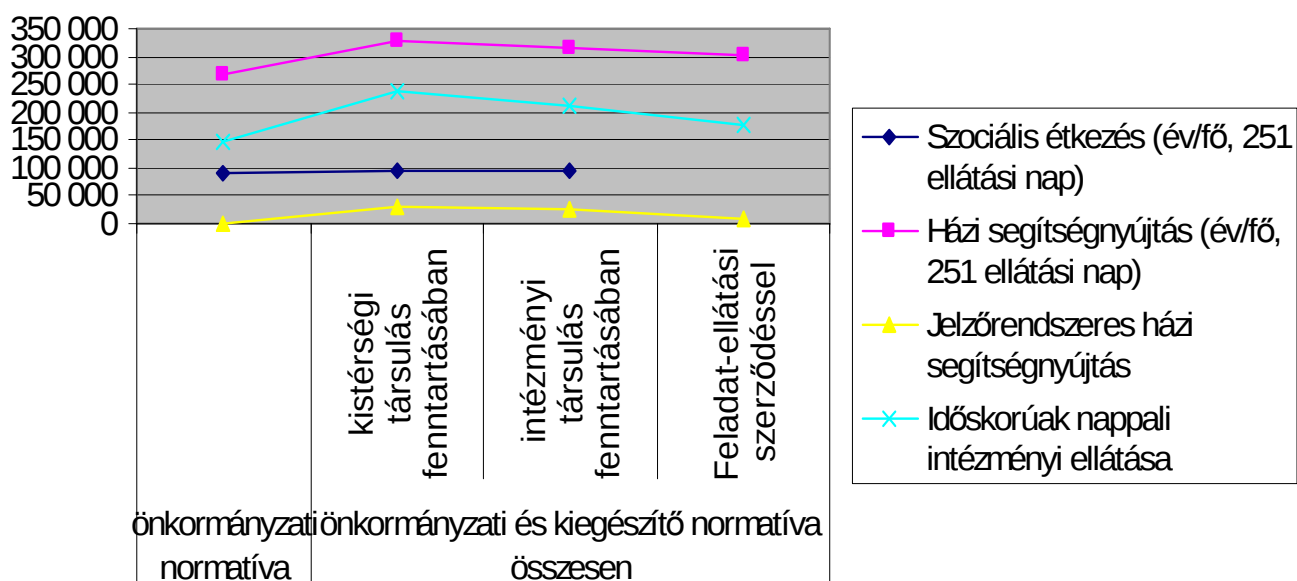
2009. évi költségvetési törvény tervezet alapján az önkormányzatok a szociális alapszolgáltatások működtetéséhez az alábbi állami normatívákat vehetik igénybe (Ft)¹⁴

Szociális alapszolgáltatások	Jövedelem kategóriák	önkormányzati normatíva	kiegészítő normatíva			önkormányzati és kiegészítő normatíva összesen		
			kistérségi társulás fenntartásában	intézményi társulás fenntartásában	Feladat-ellátási szerződéssel	kistérségi társulás fenntartásában	intézményi társulás fenntartásában	Feladat-ellátási szerződéssel
Falugondnoki szolgálat		2 174 850	-	-	-	-	-	-
Szociális étkezés (év/fő, 251 ellátási nap)	Egy főre eső jövedelem a nyugdíjminimum 150 %-át nem haladja meg	90 050	6 500	4 500	-	96 550	94 550	-
	egy főre eső jövedelem eléri a nyugdíjminimum 150%-át, de nem haladja meg annak 300%-át	79 850						
	egy főre eső jövedelem a nyugdíjminimum 300%-át meghaladja	63 250						
Házi segítségnyújtás (év/fő, 251 ellátási nap)	Egy főre eső jövedelem a nyugdíjminimum 150 %-át nem haladja meg	266 750	60 000	50 000	35 000	326 750	316 750	301 750
	Egy főre eső jövedelem a nyugdíjminimum 150 %-a felett van	168 500	60 000	50 000	35 000	228 500	218 500	203 500
Jelzőrendszeres házi segítségnyújtás	-	29 100 ¹⁵	30 000	24 000	10 000	30 000	24 000	10 000
Időskorúak nappali intézményi ellátása	-	145 650	90 000	64 000	30 000	235 650	209 650	175 650
Családsegítés (fő)	-	Külön számítás	320	300	250			
Gyermekjóléti alapellátás (fő)	-	Külön számítás	1 200	1 050	500			

¹⁴ A további számítások a 2009. évi költségvetési törvény tervezet 2008. októberi módosító javaslata alapján készültek.

¹⁵ Csak 10 00 lakosnál nagyobb települési önkormányzat igényelheti.

Állami normatíva ellátás szervezés szerint, Ft (2009. évi tervezet)

Az alábbiakban az egyes szociális alapszolgáltatások működési változatait vizsgáljuk meg. Mivel a családsegítő és gyermekjóléti ellátás már a többcélú kistérségi társulás keretében működik, ezért a szociális étkeztetésnél, házi segítségnyújtásnál, idősök nappali ellátásánál az önkormányzati normatíván túl külön kitérünk a többcélú kistérségi társulási normatívájával való számításra.

Falugondnoki szolgálat

- Csak települési önkormányzat üzemeltetheti. Amennyiben több település kíván üzemeltetni egy szolgáltatást (pl. Kánya, Somogyegres), akkor javasolt, hogy kössenek feladat-ellátási szerződést.
- Működtetés kiadásai az önkormányzatok számára: a falugondok bérköltségien, pénzbeli és természetbeni juttatásain és járulékein, valamint az üzemanyagon felüli rendkívüli kiadások (pl. szerviz, javítás)

A működtetésre álljon két példa 2008-ból, ami alapján eldönthető a szolgáltatás bevezetése

Szolgálat fenntartója	Ellátási terület	Teljes költségvetés (Ft)	Állami normatíva (Ft)	Önkormányzati hozzájárulás (Ft)	Megjegyzés
Törökkoppány	Törökkoppány Kára Szorosad	4 586 000	2 237 000	2 349 000	Több ellátási terület, több futott km, miközben a költség is megoszlik
Somogydöröcske	Somogydöröcske	3 024 000	2 237 000	787 000	

Megjegyzendő, hogy a személyi jellegű kiadások nagyban függnak a falugondnok életkorától, képzettségétől, mely összeg kb. 1.200.000 - 2.000.000 Ft között lehet.

- A szolgáltatás működtetésének az előnye:
 - o Többször szolgáltatás a településen (pl. gyermekek, idősök szállítása)
 - o Részben a házi segítségnyújtási feladatok ellátása
 - o Szociális étkezés kiszállítási díjának kiváltása

Szociális étkezés

Szociális étkezés intézményi térítési díjai (Ft)

Főzőhelyek, szolgáltatást nyújtó települések	Szolgáltatási önköltség (étkezés díja + kiszállítás)	Önkormányzati normatíva ¹⁶		Kistérségi kiegészítő normatíva		
		Normatív állami hozzájárulás	Intézményi térítési díj	Normatív állami hozzájárulás	Pénzügyi elszámoló költsége*	Intézményi térítési díj
Tab	656	252	404	299	42	420
Bedegkér, Torvaj (Tabi főzőhely)	594	252	342	299	42	337
Somogymeggyes	480	252	228	299	42	223
Kánya	816	252	564	299	42	559
Tengőd	647	252	395	299	42	390
Andocs	442	252	190	299	42	185
Zics, Nágocs (Andocsi főzőhely)	500	252	248	299	42	243
Kisbárapáti	512	252	260	299	42	255
Somogydöröcske (Gastroal)	500	252	248	299	42	243
Törökkoppány (Idősök otthona)	448	252	196	299	42	191

* Jelenleg egy személy alkalmazásban van a Tabi Szociális Szolgálatnál, aki a pénzügyi elszámolási feladatokat kistérségi szinten tudná elvégezni

A szolgáltatási önköltséget a főzési helyek alapján számítottuk. Általában a főzési helyek és étkezést igénybe vevő települések szolgáltatási önköltségei megegyeznek. Kivételt a nágocsi mikro-térség jelent, ahol eltérnek a normatívák, az Andocsi önkormányzat kevesebbet számol fel.

Jelenleg az önkormányzatok a szolgáltatási önköltségbe minden esetben beleértik az étkezés szervezéssel kapcsolatos adminisztratív költségeket.

Kiszállítási díjat egyedül csak Tabi mikro-térségben a Szociális Szolgálat által ellátott településeken számolnak fel. A szállításhoz feltételeztük, hogy a jelenlegi kiszállítási költségeket fedezi a térítési díjak. A többi településen vagy az önkormányzat (házi gondozó) helyben, vagy falugondnok hordja ki az ételt térítésmentesen.

Jogszába szerint az *intézményi térítési díjnál nem lehet több térítési díjat kérni az ellátottaktól*. Amely településen mégis magasabb az egyéni térítési díj, úgy ott a megszerzett plusz bevétellel jogszába sértést követ el az önkormányzat.

Amennyiben kistérségi ellátásban szervezik meg az étkezést, úgy a Tabi Szociális Szolgálat, illetve a Gyermekejóléti és Családsegítő Szolgálat jelenleg is alkalmazott

¹⁶ A normatívák a 2009. évi költségvetési tervezet alapján vannak számítva.

gazdasági munkatársak is el tudják látni az összes pénzügyi elszámolási feladatokat. Amennyiben a feladatvégzéshez megfelelő szoftvert alkalmaznak, úgy elképzelhető, hogy nem szükséges 2 teljes állású munkatárs alkalmazása a kistérségi szinten szervezett összes szolgáltatás pénzügyi elszámolási feladatainak az ellátására. A feladatokat el tudja látni 1 fő vagy plusz egy részmunkaidős munkatárs.

Ez utóbbi esetben vagy egyáltalán nem kell plusz munkabér költséget, vagy egy fél állású munkaerő költségét kell beállítani. Ez esetben a térítési díjak kis mértékű növekedés helyett inkább csökkennek!!!.

A pénzügyi munkatárs tervezett feladata: a térítési díjak beszedése, nyilvántartása, az elszámolások, jelentések készítése, főzési helyekkel való kapcsolattartás, főzés megrendelése. Az adminisztrációs feladatok ellátásába a házi segítségnyújtásban tevékenykedő gondozók, a családsegítők, illetve az ételek kiszállítást végző falugondnokok, vagy sofőrök segíthetnek be (pl. megrendelések felvétele, térítési díjak közvetlen beszedésének feladatai felvállalásával).

Egy teljes állású pénzügyi munkatárs tervezett bérköltsége (Ft)

Havi bruttó bér	hónap/év	Éves bruttó bér	Teljes bér ktg (bér + bérjárulékok)	Dologi kiadás (bér ktg 50%-a)	Összes költség
120 000	12	1 440 000	1 929 600	964 800	2 894 400

2007-ben 277 fő veszi igénybe a szociális étkeztetést a Tabi kistérségben, mellyel elosztjuk a pénzügyi adminisztrátor összes bérköltségét és a maximálisan egy évben elszámolható 251 napot, megkapjuk a pénzügyi munkatárs egy ebédre vetített bérköltségét: 42 Ft. Ez esetben a kistérségi ellátásban történő szervezés esetén az intézményi térítési díj 42 Ft-tal emelkedik. Ezt a számítást érvényesítettük a fenti táblázatban. Az egy ebédre jutó költségeket javasolt mindig a tárgyévot megelőző bázis év adatai (pl. összes étkezés száma egész évben) alapján számolni, amivel kiküszöbölhetővé válik a tárgyévben időszakonként változó ellátotti létszám.

Az alábbi táblázat mutatja be a költségvetési törvényben szereplő kedvezmények alkalmazása esetén a különböző kategóriáknak az intézményi térítési díjból számított kedvezményeinek a mértékét.

Kedvezmények mértéke az intézményi térítési díjból szociális étkeztetésnél¹⁷

Kedvezmények kategóriái	Önkormányzati normatíva		Kistérségi kiegészítő normatívával	
	Normatív támogatás (Ft)	Kedvezmény mértéke	Normatív támogatás (Ft)	Kedvezmény mértéke
Egy főre eső jövedelem a nyugdíjminimum 150 %-át nem haladja meg	90 050	30%	96 550	28%
Egy főre eső jövedelem eléri a nyugdíjminimum 150%-át, de nem haladja meg annak 300%-át	79 850	21%	86 350	19%
Egy főre eső jövedelem a nyugdíjminimum 300%-át meghaladja	63 250	-	69 750	-

¹⁷ 2009. évi költségvetés tervezetével számolva

Következtetés többcélú kistérségi társulásban való szervezés esetén:

- Az intézményi térítési díjak a jelenlegi szolgáltatási díjak
 - o Kistérségi szinten minden a szociális alapszolgáltatásra 1 fő pénzügyi elszámoló munkatárs alkalmazása esetén a térítési díjak átlagosan *16%-kal csökkennek* az önkormányzati fenntartáshoz viszonyítva.
 - o Kistérségi szinten minden a szociális alapszolgáltatásra 1,5 fő pénzügyi elszámoló munkatárs alkalmazása esetén és ebből egy részmunkaidős (félállású) munkatárs bérének a szociális étkeztetésre való vetítése esetén a térítési díjak *átlagosan 9%-kal kevesebb* az önkormányzati működtetéshez képest.
 - o 2 fő pénzügyi elszámoló munkatárs alkalmazása és abból 1 főnek a szociális étkezés térítési díjaira való vetítés esetén a térítési díjak *átlagosan változatlanok* az önkormányzati működtetéshez képest.
- Amennyiben valamely település csökkenteni akarja az intézményi térítési díjat, akkor azt a szolgáltatási önköltség díjának csökkentésével lehet megtenni (pl. ételszállítást a falugondnoki szolgáltatás végzi, alacsonyabb szolgáltatási önköltségi helyről szállítják a településre az ebédet).
- Továbbá fontos hatás, hogy az önkormányzatoknak nem kell foglalkozni a szociális étkezés megszervezésével, miközben biztosítják az ellátást.
- Az étkezés szállítást minden település saját maga szervezheti meg falugondnoki szolgálattal, házi gondozó kiszállításával, vagy a kistérségi társulás által biztosított szállítással.

Házi segítségnyújtás

Az alábbi táblázat modellezi különböző ellátási formák alapján a házi segítségnyújtás működési feltételeit.

Állami normatíva típusa	Állami normatíva 1 fő/év ¹⁸	Ellátotti maximális norma 6 fő/év	Önköltség 6 fő éves térítési díja, heti 4 órára, 129 Ft (2. kategória)	Összes bevétel	Összes kiadás (Tabi gondozó adatai alapján)	Szolgáltatás eredménye	Működési kiadás állami normatíva arányosan	Fedezeti pont ellátotti létszámmra (fő)
Önkormányzati	168 500	1 011 000	777 096	1 788 096	1 533 000	255 096	0,86	5,1
Többcélú kistérségi társulási	228 500	1 371 000	777 096	2 148 096	1 533 000	615 096	0,71	4,3
Intézményfenntartói	218 500	1 311 000	777 096	2 088 096	1 533 000	555 096	0,73	4,4
Feladat-ellátási	203 500	1 221 000	777 096	1 998 096	1 533 000	465 096	0,77	4,6

Következtetés:

- Kiadási oldalon a térségben valószínűbb legmagasabb költségbe kerülő gondozónő díjával számoltunk (pesszimista szcenárió), melyet összevetettünk a maximális kapacitás kihasználása után várható bevételekkel a szolgáltatás különböző kategóriáival. Azt az eredményt kaptuk, hogy amíg az önkormányzati normatíva esetén 1 fő teljes állású gondozónak minimum 5 főt kell ellátnia átlagosan egy évben, addig a többcélú kistérségi társulás fenntartása esetén ez az érték éves szinten átlagosan valamivel több, mint 4,3

¹⁸ 2009. évi költségvetés tervezetével számolva

fő, hogy a költségek kigazdálkodhatók legyenek a normatívából és a térítési díjból. A feladat-ellátási szerződés esetén min 4,6 fő ellátását kell biztosítani éves szinten a szolgáltatónak, Pl. a Törökkoppányi Idősek Otthonának, mely szervezet jelezte szándékát az ellátásra, ha a tabi gondozói költségekkel számolunk. Ez utóbbi esetben a minimális létszám akkor csökkenhet, ha a tervezettnél alacsonyabb költségszinten dolgozik a szolgáltató, illetve részmunkaidős munkatársat tud alkalmazni.

- A házi segítségnyújtás hatékonyságát még azzal lehet növelni, hanem teljes munkaidejű, hanem részmunkaidő munkatársat alkalmaznak (pl. 6 óra, vagy 4 óra/nap), illetve 1 főnél nagyobb szolgálat esetén (ami a kistérségi szervezésnél már biztos) társadalmi gondozót is alkalmazhatnak, akinek a munkavégzésére kevesebb megkötés (pl. szakképzettség) van.

Jelzőrendszeres házi segítségnyújtás

A működtetés költségeire nem térünk, ki mivel javasolt két-három év múlva bevezetni a szolgáltatást, a házi segítségnyújtás kistérségi szintű működtetése után. Ugyanakkor a három éves felzárkóztató program egy soha-vissza nem térő alkalmat jelent a szolgáltatás bevetésére, a szükséges eszközök beszerzésére.

Jelzőrendszeres házi segítségnyújtás állami normatív támogatása

Önkormányzati normatíva (Ft)	kiegészítő normatíva (Ft)		
	kistérségi társulás fenntartásában	intézményi társulás fenntartásában	kistérségi társulás fenntartásában
29 100	30 000	24 000	10 000
Önkormányzati normatíva és a kiegészítő normatíva aránya	100%	80%	33%

Következtetés

- Mivel a házi segítségnyújtás jogszabályi okok miatt egyféle szervezési módon ellátandó feladat a jelzőrendszeres házi segítségnyújtással ezért javasolt a szolgáltatás ellátásnak módját együtt kezelni. A kistérségi ellátás teljes lefedése miatt javasolt az ellátást a többcélú kistérségi társulás keretében megvalósítani minden mikro-térségre. Ezt indokolja az is, hogy a térségben működő bentlakásos szociális otthonok, akik házi segítségnyújtásban szerepet vállalnának nem biztos, hogy e szolgáltatással le tudják fedni a teljes kistérséget.

További számítások lsd. 2.4.4. pontban

Gyermekjóléti és családsegítő szolgálat

A feladatot kistérség települései a többcélú kistérségi társulás keretei között látják el jelenleg.

Tervezett bevételek

1. Normatív támogatási igény:

Kiegészítő támogatás gyermekjóléti alapellátás (0-17 éves lakos után, 2007. évi adat): $2\,654 \text{ fő} \times 1\,200 \text{ Ft/fő} = 3\,184\,800 \text{ Ft}$

Települési szociális és gyermekjóléti alapellátás (lakosságszám arányos)

Alapképlet: $H = (L/5000) \times 3.950.000,-\text{Ft}$ ahol H = normatíva; L= lakosságszám
2008.01.01.-én a kistérségben 13 789 fő.

Összes normatív támogatási bevétel

Állami normatíva ¹⁹	Összes normatív támogatási bevétel (Ft)
Települési szociális és gyermekjóléti alapellátás	10 893 310
Többcélú kistérségi társulás családsegítő kiegészítő normatívája	4 412 480
Többcélú kistérségi társulás kiegészítő támogatása gyermekjóléti alapellátásra	3 184 800
Összesen	18 490 590

A bevételeknél az idei évnél meglévő munkaügyi bértámogatással nem számoltunk.

A működtetés 2009. évi kiadásainál az intézmény 2008 évi költségvetési kiadásaiból (31 141 424 Ft), illetve a 2009. évi költségvetési tervezetben szereplő költségek szinten tartásából indultunk ki: 30 101 801 .

A szolgáltatás ellátáshoz az önkormányzati hozzájárulás: 11 611 211 Ft kistérségi (3 alapellátás) ellátásban való szervezés esetén. A családsegítő kiegészítő normatíva miatt ez az összeg **28 %-kal** kevesebb mint az önkormányzatok által lakosság arányosan befizetett 2008. évi összeg (16 220 136 Ft). Tehát 1 131 Ft/fő/év helyet a jövőben 814 forintot kell fizetni a szolgáltatásért a kistérségi társulás intézményének.

Következtetés:

- Csak akkor lehet a többlet állami támogatást lehívni és ezzel együtt 28%-kal kevesebb önkormányzati hozzájárulást befizetni, ha legalább 3 szociális alapszolgáltatást ellát a kistérségi társulás.

Idősek nappali ellátása

Érdemes a kiegészítő normatívák arányát összehasonlítani az önkormányzati normatívával.

Időskorúak nappali intézményi ellátás állami normatív támogatása

önkormányzati normatíva (Ft)	kiegészítő normatíva (Ft)		
	kistérségi társulás fenntartásában	intézményi társulás fenntartásában	Feladat-ellátási szerződéssel
145 650	90 000	64 000	30 000
Önkormányzati normatíva aránya a kiegészítő normatívával elérhető támogatáshoz viszonyítva	38%	27%	13%

¹⁹ 2009. évi költségvetési tervezet alapján.

A költségvetési törvényben a nappali ellátásra vonatkozó szabályok tartalmazzák (8. melléklet kiegészítő szabályok 3.14), hogy „a szociális étkeztetéshez, házi segítségnyújtáshoz kapcsolódó támogatás nem igényelhető azonos időszakban, ugyanazon ellátott után a nappali ellátáshoz kapcsolódó támogatással.” Ez azt jelenti, hogy a nappali ellátás során nyújtott étkeztetés költségeit a nappali ellátásra tervezett költségvetéséből kell kigazdálkodni a jövőben.

Következtetés

- Az összes szociális szolgáltatás közül ez esetben ösztönzi a jogszabály leginkább a többcélú kistérségi társulásban a feladatellátást.
- Ugyanakkor ezen feladat ellátására jelentkeztek a mikro-térségekben működő civil szervezetek (pl. Reménység alapítvány). Javasolt a kistérségi társulásnak külön megállapodásban szerződést kötnie a civil partnerrel, amennyiben a kistérségen belül a nágocsi mikro-térség települései bevonják az alapítványt a feladatellátásba..
- Ugyanakkor javasolt a tabi Idősek Klubját szintén a többcélú kistérségi társulás feladatkörébe helyezni és a társulás intézményeként működtetni.
- Az idős ellátásnál mindig csak azon településeket érinti kiadás, akik részt vesznek az ellátás igénybevételében.

II. Javaslatlatter

II.1. Kistérségi szintű fejlesztési, szervezési célok a szociális alapellátások körének bővítésére

Specifikus cél

- Az ellátásra szoruló idők ellátási feltételeinek megteremtése az egész a kistérségben
- A családsegítés és a gyermekjóléti feladatok bővítése

Fejlesztési cél:

- A minimális jogszabályi követelményeknek megfelelő szociális alapszolgáltatások költségghatékonyság megszervezése

Konkrét célok:

- Többszélű kistérségi társulás intézményrendszerében nyújtott alapszolgáltatások intézményi feltételeinek megteremtése
- Falugondnoki szolgáltatás bővítése az összes településre
- A szociális étkeztetést igénybe vevők körének bővítése
- A házi segítségnyújtás elérhetőségének biztosítása az egész kistérségben, az igénybe vevői körének bővítése a legrászorultabbak körében
- A házi segítségnyújtás kistérségi megszervezése után a jelzőrendszeres házi segítségnyújtás bevezetése
- A gyermekjóléti és családsegítő szolgáltatás hatékonyságának javítása, új gyermekjóléti eszközök, programok bevezetésével
- A Tabi Idők Klubja kihasználtságának növelése és az idők közösségi programjainak bővítése, igény szerint újabb idők nappali ellátó intézményének megnyitása
- Mikro-térségekben szociális alapszolgáltatási központok közel azonos tárgyi feltételek mellett kialakítása a kliensek könnyebb és egyenletesen magasabb színvonalú elérése érdekében

II.2. Szociális alapszolgáltatások javasolt fejlesztése, programok

A célok elérése érdekében az alábbi feladatokat javasolt elvégezni.

Az egyes programoknál alapvetően a Szociális kistérségi felzárkóztató programot tekintjük forrásnak, de vannak más finanszírozási lehetőségek is.

A javasolt projektek többsége nem jelent meg a kért projekt adatlapokon, azok az elemzésekben, vagy korábbi elhatározásokból (gyerekjóléti szolgáltatást kiegészítő programok) következnek. Tehát a projekt javaslatok, melyek megvalósítását a projektgazdáknak is el kell fogadniuk és utána lehet, csak bekerülés költségre javaslatot tenni.

A projektek bizonytalansága miatt több esetben konkrét évet nem jelöltünk meg a projektek megvalósításának évére, csak időszakot jelöltünk ki.

Vannak olyan projekt javaslatok, melyek szervezési jelegűek és nem rendeltünk hozzá külön támogatási forrást. Ugyanakkor javasolt a Szociális és Családügyi Minisztériumnak felvetni, hogy ezen szolgáltatás szervezési feladatok sok esetben többletkapacitást igényelnek, amihez szerencsés lenne, ha forrás társulna.

II.2.1. A szociális alapszolgáltatások kistérségi ellátásának megszervezése

Az alábbi javaslat a 1.6.2 fejezet Kistérségi ellátásszervezés lehetőségeinek vizsgálata alapján készült el.

A kistérségi ellátásszervezésben fő szempont:

- a szociális alapszolgáltatások költséghatékony működtetése, az állami normatív támogatási lehetőségek maximális kihasználása,
- az alapellátás teljes kistérségre vonatkozó lefedése,
- az ellátás magasabb színvonalú minőségben történő biztosítása.

Működtetés során a bevételek maximalizálásának fő szempontja

Kistérségi többlet normatíva lehívásához az alábbi öt feladatból a többcélú kistérségi társulásnak legalább 3 feladatot kell ellátnia:

- szociális étkeztetés,
- családsegítés,
- házi segítségnyújtás,
- jelzőrendszeres házi segítségnyújtás,
- idősek nappali ellátása

Az ellátások kistérségi szintű teljes körű lefedésének fő szempontja

A gyermekjóléti és családsegítő szolgálat mellett a szociális étkezés és házi segítségnyújtás minden településen való elérhetőségnek biztosítása.

A fenti feladatok közül a korábban említett jogszabályi és finanszírozási fejezetek alapján gyakorlatilag egy szervezési módon lehetséges a házi segítségnyújtás és a jelzőrendszeres házi segítségnyújtás ellátása. Továbbá feltételezzük, hogy a középtávon (kb. 3 év múlva) a kistérség bevezeti a jelzőrendszeres házi segítségnyújtást

A magasabb színvonalú minőség biztosítása érdekében

A szolgáltatást megrendelő önkormányzatok fenntartják a többcélú társulás tanácsán keresztül beszámoltatási, döntési jogukat egy kistérségi alapszolgáltatások működtetésben és nem teszik magukat kiszolgáltatottá egy ellátó szervezetnek (pl. Törökkoppányi étkezés esetén)

A fenitek alapján az alábbi opciók állnak fenn az ellátás megszervezésére feltéve, ha családsegítő és gyermekjóléti szolgáltatás többcélú kistérségi társulás általi működtetését fixnek vesszük:

Intézményi szolgáltatások			
1. modell	2. modell	3. modell	4. modell
családsegítés	családsegítés	családsegítés	családsegítés
szociális étkeztetés	szociális étkeztetés	házi segítségnyújtás	szociális étkeztetés
házi segítségnyújtás	idősek nappali ellátása	jelzőrendszeres házi segítségnyújtás (később)	házi segítségnyújtás
jelzőrendszeres házi segítségnyújtás (később)		idősek nappali ellátása	jelzőrendszeres házi segítségnyújtás (később)
			Idősek nappali ellátása
Következtetések, hatások			
Az idősek nappali ellátását változatos módon, az állami támogatások nem teljes kihasználásával lehet megszervezni, civil szereplő bevonásával (Nágocsi, Törökkoppányi mikro-térségben feladat-ellátási szerződéssel és intézményfenntartó társulással Tabon) Kérdéses hogy a civil szereplők milyen térítési díjat állapítanak meg az alacsonyabb normatíva miatt.	A házi segítségnyújtásban nem biztosított a kistérségi ellátás költséghatékony lefedése. Nem valószínű, hogy van olyan szolgáltató, aki az egész kistérséget lefedné házi segítségnyújtási feladattal. Az idősek nappali ellátását többcélú kistérségi társulás keretei között kell ellátni.	A szociális étkeztetésben nem biztosított a kistérségben a teljes körű ellátás, miközben nem lehet teret engedni az alapellátásban az alternatív szolgáltatóknak.	Kistérségi szinten biztosított a legmagasabb állami normatíva lehívása mellett a kistérség egész területére a többcélú társulási tanács fenntartásában az összes alapszolgáltatási feladat. Ennek keretében biztosítható a szolgáltatások közti szinergia az intézmény rendszeren belül. A fenntartói szerződésen belül szolgáltatói szerződéssel a kistérségben lévő civil, vállalkozó, megyei önk. fenntartású intézmények bevonhatók az ellátásba (pl. jelzőrendszer diszpécser kp, házi gondozói kapacitás nyújtása.)

A fentiek alapján a 4. modell bevezetést javasoljuk a kistérségben.

A 4. modell alkalmazásával várt hatások:

- Költség-hatékony működtetés
 - o A családsegítő szolgáltatás esetén a maximális állami kiegészítő normatíva igényelhető, ami csökkenti a települések hozzájárulást a költségekhez.
 - o A Családsegítő és gyermekjóléti szolgálat, illetve a Tabi szociális szolgálat kapacitásain túl nem igényel újabb munkaerő felvételét, miközben több feladatot látnának el a szervezetek.

- o Magasabban állami normatívát lehet lehívni az idősok nappali ellátására, ami Tab, illetve az ellátást fenntartó települések önkormányzatainak a kiadását csökkenti
- Kevesebb helyi szervezési feladat
 - o Nem kell az önkormányzatoknak foglalkozni az étkeztetés, illetve a házi segítségnyújtás szervezésével, ami által az önkormányzatoknál szabad kapacitások keletkeznek.
- Jogszabályi megfelelés, bővülő szolgáltatási körrel
 - o Az önkormányzatok nem lesznek többé mulasztásos törvénysértésben, hisz kistérségi szinten biztosítják az összes szociális alapellátását
 - o Kistérségi szinten megszervezhető a jelzőrendszeres házi segítségnyújtás

Az alapszolgáltatásoknak a többcélú kistérségi társulás keretében való ellátása érdekében további előkészítő feladatok elvégzése szükséges:

- Döntés a Koppány-völgye Gyerekjóléti és Családsegítő Szolgálat átalakításáról, vagy új intézmény alapításáról,
- Döntés az önkormányzatoktól az intézménybe átvett feladatokról és azok korábbi ellátást végző személyek, az ellátáshoz szorosan kapcsolódó eszközök (pl. gépjármű, iroda infrastruktúra) átvételéről
- Javaslat az alapító okirat módosítására, vagy új alapító okirat elkészítésére (utóbbi esetben a jelenleg működő intézmény megszüntetését is el kell végezni)
- Intézmény SZMSZ-nek elkészítése
- Intézmény szakmai programjának meghatározása
- Intézmény működéséhez szükséges engedélyek megszerzése
- Intézmény végleges költségvetésének a kidolgozása

A tervek szerint a többcélú kistérségi társulás keretei között ellátandó feladatokra 2010. január 1.től alakulna meg az új intézmény.

A kistérségi szintű intézményre javaslat a szociális alapszolgáltatások kistérségi szintű javasolt ellátási módja fejezetben található.

A kistérségi szinten szervezett szolgáltatások várható pénzügyi hatásait (pl. önkormányzatok többlet kiadásait) a Kistérségi ellátásszervezés lehetőségeinek vizsgálata fejezet, Finanszírozási alfejezete elemézi.

II.2.2. Falugondnoki szolgáltatás bővítése

Célja:

- Az ellátás lefedése minél több településen, mert több településen működtetésével való tapasztalat alapján
- A jogszabályi feltételeknek való nem megfelelés (pl. szakképzettség hiánya) teljesítése
- A szolgáltatások bővítésekkel a szociális ellátások közti szinergiák hatékonyabb biztosítása (pl. gyermekek, idősek szállítása, étel szállítás, házi segítségnyújtás, ügyintézés szervezése)

A szolgáltatás pénzügyi fenntarthatósága:

- Állami normatíva tervezet: 2 174 850 Ft
- Önkormányzati hozzájárulás: gépjárműfutas, falugondnok képzettségétől, életkorától függően: 600-1 500 M Ft között lehet

Javaslat falugondnoki szolgáltatás bevezetésére

Szociális alapszolgáltatások	Tabi mikro-térség								Kányai mikro- térség				Nágocsi mikro-térség			Kisbárapáti mikro-térség			Törökkoppányi mikro-térség					
	Tab	Lulla	Sérsekszőlős	Torvaj	Zala	Bábonymegyer	Kapoly	Somogyeggyes	Bedegkér	Kánya	Somogyegres	Tengőd	Andocs	Nágocs	Zics	Bonnya	Fiad	Kisbárapáti	Kára	Miklósi	Somogyacsa	Somogydöröcske	Szorosad	Törökkoppány
Falugondnoki, vagy tanyagondnoki szolgáltatás (lehetőség) (max. 600 főig)	-	X	X		X	-	-	X		X	X	X		-				X						

Javasolt projektek

Sorszám	Projekt	Település	Mikro-térség	Pályázat benyújtásnak éve	Finanszírozási forrás
I.1.	Falugondnoki szolgáltatás beindítása, gépjármű beszerzés	Somogymeggyes	Tabi	2009	ÚMVP „települési szolgáltatások” „Kistérségi szociális felzárkóztató program”
I.2.	Falugondnoki szolgáltatás beindítása, gépjármű beszerzése	Kánya, Somogyegres, Tengőd együttműködésben	Kányai	2009	ÚMVP „települési szolgáltatások” „Kistérségi szociális felzárkóztató program”
I.3.	Falugondnoki szolgáltatást végző személyek képzése	Somogydöröcske Somogyacsa Fiad Új szolgálatok (Somogymeggyes, Kányai mikro-térség települései)	Törökkoppányi Kisbárapáti	2009	„Kistérségi szociális felzárkóztató program”
I.4.	Falugondnoki szolgáltatás beindítása, gépjármű beszerzés	Lulla, Sérsekszőlős (együttműködésben) Zala	Tabi	2010	ÚMVP „települési szolgáltatások” „Kistérségi szociális felzárkóztató program”
I.5.	Falugondnoki szolgáltatást végző személyek képzése	Lulla, Sérsekszőlős (együttműködésben) Zala	Tabi	2010	„Kistérségi szociális felzárkóztató program”

II.2.3. Szociális étkeztetés

Célja:

- Rászorulóknak körében a szociális étkeztetést igénybe vevők körének bővítése
- Étkeztetés jogszabályi feltételeinek való megfelelés biztosítása

A szolgáltatás pénzügyi fenntarthatósága:

- Állami normatíva tervezet: önkormányzati fenntartás esetén: 63 250 Ft, kistérségi fenntartás esetén: 69 750 Ft, ha az egy főre eső jövedelem a nyugdíjminimum 300%-át meghaladja. (Lsd részletesen 1.6.6.2 pont)
- Önkormányzati hozzájárulás függ, hogy az intézményi térítési díj mekkora arányában határozzák meg az egyéni térítési díjat, illetve az ebédet alacsonyabb szolgáltatási önköltséget nyújtó helyről rendelik meg, vagy az étel szállítás feladatát beépítik-e a falugondnok munkakörébe. (A térítési díjak számítását lsd 79. oldal)

Javaslat a szociális étkezés kiemelt fejlesztésére

Szociális alapszolgáltatások	Tabi mikro-térség								Kányai mikro- térség				Nágocsi mikro-térség			Kisbárapáti mikro-térség			Törökkoppányi mikro-térség					
	Tab	Lulla	Sérsekszőlős	Torvaj	Zala	Bábonymegyér	Kapoly	Somogygye	Bedegkér	Kánya	Somogyegres	Tengőd	Andocs	Nágocs	Zics	Bonnya	Fiad	Kisbárapáti	Kára	Miklósi	Somogyacsa	Somogydöröcske	Szorosad	Törökkoppány
Szociális étkeztetés		X	X					X			X									X	X			

Míg Somogygye a jogszabályoknak megfelelő főzési hely kiválasztása fontos, addig a többi településen az étkezésbe bevontak körének bővítése. A táblázatban azok a települések szerepelnek, ahol jelenleg senki sem veszi igénybe a szociális étkeztetést.

Javasolt projektek

S.szám	Projekt	Település	Mikro-térség	Pályázat benyújtásnak éve	Finanszírozási forrás
II.1.	Szociális étkezés elérhetősége rendszeres kommunikációjának szervezése a kistérségi szociális intézmény ²⁰ által a partner szervezetek (pl. védőnő, orvos, önkormányzat szociális ügyintéző, falugondnok) bevonásával (pl. szórólapos tájékoztatással, a helyi médiában)	Kistérség minden települése, különösen Lulla, Sérsekszőlős, Somogyacsa, Miklósi, Somogyegres települése	Összes	2009	nem igényel jelentős forrást
II.2	Jogszabályoknak megfelelő főzési hely kiválasztása (pl. Somogymeggyesi óvoda helyett a Tabi általános iskolából javasolt az étel megrendelése	Somogymeggyes	Tabi	2009	nem igényel jelentős forrást
II.3	Ételszállító autó cseréje	Nágocs	Nágocsi	2009	„Kistérségi szociális felzárkóztató program”
II.4	Általános iskola konyha korszerűsítése (edény, berendezés beszerzése)	Andocs	Nágocsi	2009	„Kistérségi szociális felzárkóztató program”
II.5	Társulási fenntartású konyhák kis léptékű felújítása	Kisbárapáti	Kisbárapáti	2009	„Kistérségi szociális felzárkóztató program” DDOP szociális alapszolgáltatások pályázati kiírás
II.6	Hétvégi étkezés megszervezése a kistérségi szociális intézmény által. Javasolt az ellátásra mikro-térségenként ajánlatot kérni a külső szervezetektől az igények felmérése után.	Kistérség minden települése	minden	2009 - 2010	nem igényel jelentős forrást

²⁰ Minden esetben a javasolt Kistérségi Alapszolgáltatási intézményt értjük

II.2.4. Házi segítségnyújtás

Célja:

- A meglévő szolgáltatások hatékonyabb működtetése (pl. Tabon)
- Rászoruló körében a házi segítségnyújtást igénybe vevők körének bővítése
- Az ellátását végző házi segítségnyújtók számának növelése, esetleg képzése

A szolgáltatás pénzügyi fenntarthatósága:

- Állami normatíva tervezet: önkormányzati fenntartás esetén: 168 500 Ft, kistérségi fenntartás esetén: 228 500 Ft, ha az egy főre eső jövedelem a nyugdíjminimum 150%-át meghaladja. Lsd részletesen 1.6.6.2 pont
- Önkormányzati hozzájárulás mértéke függ attól, hogy a gondozó kapacitása milyen mértékben kihasznált. Ahhoz, hogy a költségek kigazdálkodhatók legyenek a normatívából és a térítési díjból az önkormányzati normatíva esetén 1 fő teljes állású gondozónak minimum 5 főt kell ellátnia átlagosan egy évben, addig a többcélú kistérségi társulás fenntartása esetén ez az érték éves szinten átlagosan valamivel több, mint 4,3 fő.

javaslat a házi segítségnyújtás bővítésére

Szociális alapszolgáltatások	Tabi mikro-térség								Kányai mikro-térség				Nágocsi mikro-térség			Kisbárapáti mikro-térség			Törökkoppányi mikro-térség					
	Tab	Lulla	Sérsekszólós	Torvaj	Zala	Bábonymegyer	Kapoly	Somogyeggyes	Bedegkér	Kánya	Somogyegres	Tengőd	Andocs	Nágocs	Zics	Bonnya	Fiad	Kisbárapáti	Kára	Miklósi	Somogyacsa	Somogydöröcske	Szorosad	Törökkoppány
Házi segítségnyújtás		X	X	X	X	X	X	X	X	X	X	X			X	X	X		X	X	X	X	X	X

A táblázat azt mutatja, ahol nincs jelenleg házi segítségnyújtás és mely településeken a segítségnyújtás elérhetőségét biztosítani kell. Ugyanakkor nem minden településen lesz igény térítés ellenében a házi segítségnyújtás igénybe vételére, hisz valahol a falugondnok, valahol közmunkaprogram keretében látnak el ilyen programokat.

Javasolt projektek

Sorszám	Projekt	Település	Mikro-térség	Pályázat benyújtásnak éve	Finanszírozási forrás
III.1.	Házi segítségnyújtás lehetőségének rendszeres kommunikációjának szervezése a kistérségi szociális intézmény által a partner szervezetek (pl. védőnő, orvos, önkormányzat szociális ügyintéző, falugondnok) bevonásával	Kistérség minden települése	Összes	2009-2011	nem igényel jelentős forrást
III.2	Kistérségi ellátás bővítésének folyamatos szervezése a kistérségi szociális intézmény felelősségében, figyelembe véve a szolgáltatások hatékony működtetését	Kistérség minden települése	Összes	2009-2011	nem igényel jelentős forrást
III.3	Új szolgálati helyekhez szükséges kisebb infrastrukturális fejlesztések (pl. mosókonyha kialakítása)	Igény szerint (pl. Miklósiban mosókonyha, közfürdő kialakítása)	Igény szerint	2010-2011	„Kistérségi szociális felzárkóztató program” DDOP szociális alapszolgáltatások pályázati kiírás
III.4	Újonnan belépők képzése a Munkaügyi kirendeltség szervezésében	Igény szerint	Igény szerint	2009-2011	Tabi Munkaügyi kirendeltség

II.2.5. Jelzőrendszeres házi segítségnyújtás

Célja:

- Szolgáltatás megszervezése a házi segítségnyújtás kistérségi szintű működtetésének biztosítása után

Jelzőrendszeres házi segítségnyújtást .min 10.000 fő felett és házi segítségnyújtás megléte esetén lehet működtetni.

Javasolt projektek

Sorszám	Projekt	Település	Mikro-térség	Pályázat benyújtásnak éve	Finanszírozási forrás
IV.1.	Jelzőrendszeres házi segítségnyújtás lehetőségének rendszeres kommunikációjának szervezése a kistérségi szociális intézmény által a partner szervezetek (lsd. házi seg) bevonásával	Kistérség minden települése	Összes	2010-2011	nem igényel jelentős forrást
IV.2	Jelzőrendszeres házi segítségnyújtás működtetésének megtervezése	Nem releváns	Összes	2009-2010	„Kistérségi szociális felzárkóztató program”
IV.3	A szolgáltatás működtetéshez szükséges eszközök beszerzése (diszpécser központ, jelzőkészülékek)	Kistérség minden települése	Összes	2010	„Kistérségi szociális felzárkóztató program” DDOP szociális alapszolgáltatások pályázati kiírás
IV.4	A diszpécser központ működtetését végző szervezet kiválasztása a térségben működő intézményektől való ajánlatkéréssel	Később kijelölve	Összes	2010	„Kistérségi szociális felzárkóztató program” DDOP szociális alapszolgáltatások pályázati kiírás

II.2.6. Gyermekjóléti és Családsegítő Szolgálat

Cél

- Gyermekjóléti ellátások körének bővítése alternatív programokkal
- A szolgálat infrastrukturális feltételeinek javítása, korszerűsítése

A kistérség minden településén biztosított az ellátás.

A szolgáltatás pénzügyi fenntarthatósága:

- Amennyiben legalább 3 szociális alapszolgáltatást a többcélú kistérségi társulás keretében szereznek meg, úgy csökken az önkormányzatok hozzájárulása a szolgáltatáshoz.

Javaolt projektek

Sorszám	Projekt	Település	Mikro-térség	Pályázat benyújtásnak éve	Tervezett költségvetés (Ft)	Támogatás (Ft)	Finanszírozási forrás
V.1	Helyettes szülői hálózat kialakítása kistérségi szociális intézmény szerevezésében, képzési program szervezése	Minden település	összes	2010-2011			„Kistérségi szociális felzárkóztató program”
V.2	0-3 éves korig, gyermekek alternatív napközbeni ellátásának megszervezése, szükséges beruházások megvalósítása	Nágocs	Nágocsi	2009			„Kistérségi szociális felzárkóztató program” DDOP szociális alapszolgáltatások pályázati kiírás
V.3	Kistérségi Gyermek- és Ifjúságvédelmi Paktum (stratégia) elkészítés	Nem releváns	Összes	2010			„Kistérségi szociális felzárkóztató program”
V.4	Pszichológiai és az addiktológiai	Minden település		2009			„Kistérségi szociális felzárkóztató

	tanácsadó szolgálat működtetése						program”
--	---------------------------------	--	--	--	--	--	----------

Sorszám	Projekt	Település	Mikro-térség	Pályázat benyújtásnak éve	Finanszírozási forrás
V.5	A szolgáltatnak a szociális segélyezettekkel való kötelező együttműködésében partnerként szereplő települések körének bővítése – Út a munkába program keretében részben megvalósul	15 település	Összes	2009	nem igényel jelentős forrást
V.6	Szupervíziós tanácsadás biztosítása a szociális alapszolgáltatásoknál a klienssel dolgozók körében	Tabi kistérség	Összes	2009	„Kistérségi szociális felzárkóztató program”
V.7	Gyermekjóléti és családsegítő szolgálat Tabi helyének korszerűsítése vagy meglévő ingatlan fejlesztésével, vagy új épületben való elhelyezésével az Idősek Klubjával közösen (Tabi alapszolg kp.)	Tab	Tabi	2010-2011	DDOP szociális alapszolgáltatások pályázati kiírás
V.8	Gyermekjóléti és családsegítő szolgálat bázis helyeinek, mint alapszolgáltatási központok korszerűsítése igény szerint mikro-térségi központokban (pl. faluház volt iskola épület) korszerűsítése, összhangban egyéb szociális, vagy közösségi programoknak helyt adó intézmények fejlesztésével	Kánya Nágocs Kisbárapáti Törökkoppány	Kányai, Nágocsi, Kisbárapáti, Törökkoppányi	2009-2010-2011	„Kistérségi szociális felzárkóztató program” ÚMVP IKSZT
V.9	Gyermekjóléti, családsegítő szolgálat informatikai eszközeinek a korszerűsítése (pl. szoftverek, projektor, dvd-video combo, tévé, fényképező), illetve munkatársak modern mobil informatikai eszközökkel való felszerelése (laptop-ok, telefonok) a rugalmas munkavégzés támogatása érdekében	Tab	Mindegyik	2009	„Kistérségi szociális felzárkóztató program”

II.2.7. Idősek nappali ellátás

Cél:

- Idősek ellátása infrastrukturális feltételeinek javítása Tabon, illetve az Idősek Klubja kihasználtságának javítása
- Idősek nappali ellátásának bővítése külső szolgáltatókkal partnerségben
- Idősek, nyugdíjasok közösségi programjainak támogatása, szükséges infrastrukturális fejlesztések megvalósítása

A szolgáltatás pénzügyi fenntarthatósága:

- Tabon van reális esély idősek nappali ellátásának gazdaságos működtetésére, ahol szükséges a kapacitás jobb kihasználása és az üzemeltetés költséghatékonyabb megszervezése. Lsd. II.3.5 pont

Javasolt projektek

Sorszám	Projekt	Település	Mikro-térség	Pályázat benyújtásnak éve	Finanszírozási forrás
VI.1	Tabi Idősek klubja hatékonyabb működtetést biztosító infrastruktúrájának fejlesztése (Tabi alapszolg kp.)	Tab	Tabi	2010-2011	DDOP szociális alapszolgáltatások pályázati kiírás
VI.2	Tabi idősek klubja felszereltségének javítása, berendezések korszerűsítése	Tab	Tabi	2009	„Kistérségi szociális felzárkóztató program
VI.3	Tabi Idősek klubja kihasználtságának javítása, a szolgáltatás igénybe vétel ösztönzőinek felülvizsgálata, programok szervezése	Tab	Tabi	2009	nem igényel jelentős forrást
VI.4	Nágocson a Reménység Alapítvány szociális otthonának szükséges fejlesztése nappali idősek ellátásának céljára (idősek szociális otthon működéshez kapcsolva)	Nágocs	Nágocsi Kisbárapáti	2009	„Kistérségi szociális felzárkóztató program”

Sorszám	Projekt	Település	Mikro-térség	Pályázat benyújtásnak éve	Tervezett költségvetés (Ft)	Támogatás (Ft)	Finanszírozási forrás
VI.5	Idősek, nyugdíjasok közösségi programjainak támogatása, szükséges infrastrukturális fejlesztések megvalósítása (összehangolva az alapszolgáltatási központok fejlesztésével)	Kánya – Bedegkér Kisbárapáti Somogydöröcske – Miklósi – Somogyacsa -?	Kányai Kisbárapáti Törökkoppányi				

II.2.8. Egyéb projektek

További, jelen tanulmány témáján, a szociális alapszolgáltatásokon túlmutató, de a tervezés folyamán felmerült projekt ötletek:

- *Árvácska Anyaotthon* komplex terve a kríziskezeléstől kezdve az otthon fejlesztésére Nágocson
- *A Reménység Alapítvány Nágocson*
 - o Krízis Otthon létesítése széthullott családok (főleg anyák és gyermekeik) számára (max. 17 fővel),
 - o Idősek szociális otthona működtetését
 - o Rehabilitációs házban lévők foglalkoztatásának bővítésére biobrikett előállító gép beszerzését
- *Erdei tábor Szorosad* községben
- *Idősek szociális otthona Tabon*
- *Nevelési tanácsadó*
 - o Szociális –egészségügyi – pedagógiai –pszichológiai adatbázis, mely segítséget nyújt a kistérségben dolgozó szakembereknek a 0 – 18 éves korosztály gondozási – nevelési – személyiségfejlesztési - ... feladatainak megvalósításához.
 - o Fejlesztőeszközök beszerzése a mikro-térségi központokba. (kb. 1,5 Mft) Az eszközök az SNI-s, a BTM –es gyermekek/tanulók – kötelező - fejlesztését segítenék az intézményekben történő fejlesztő órákon, ill. a szülők kölcsönözhetnék az eszközöket. Szakterületek:
 - Korai fejlesztés
 - Gyógypedagógiai fejlesztés
 - Fejlesztő felkészítés
 - Habilitációs, rehabilitációs foglalkozások
 - Fejlesztő foglalkozások
 - Képesség-kibontakoztató foglalkozások
 - Hátrányos helyzetű, halmozottan hátrányos helyzetű gyermekeknek-tanulóknak szervezett foglalkozások
 - o Kommunikációt segítő eszközök (egy kamera, egy televízió, egy projektor, egy laptop), melyek a kistérségben megrendezett mentálhigiénés, tudományos, egészségügyi,előadásokat, bemutatókat, esetleg tréningeket, segítő csoportokat, önismereti csoportokat segítik a munkájukban.

A projekt leírások mellékletben található.

II.3. Alapszolgáltatások kistérségi szintű összehangolása

A szociális alapellátások bázishelyeit, un. alapszolgáltatási központokat javasolt kiépíteni, illetve fejleszteni elsősorban Tabon, valamint a mikro-térségekben összhangban a Dél-dunántúli Humán SFP-vel.

Elsősorban javasolt a mikro-térségi központokban, de igény, forrás szerint lehetséges más településeken is alapszolgáltatási központokat fejleszteni. Az eddigi egyeztetések lapján: az alábbi fejlesztések megvalósítása javasolt:

Tabi Alapszolgáltatási központ

Tabon javasolt korszerűsíteni, vagy új épületben elhelyezni az Idősek klubját, illetve Gyermekjóléti és Családsegítő Szolgálatot. A fejlesztésnél, vagy új elhelyezésnél törekedni kell az ingatlan hatékony működtetésének biztosítására, a szolgáltatási igényeknek való feltételek megteremtésére és esetleg más szolgáltatások bevonására az ingatlanba (pl. védőnők, egészségügyi ellátás).

Mikro-térségi alapszolgáltatási központok

A mikro – térségi központokban közösségi célú ingatlanok felújítása javasolt, melyek helyet adhatnak:

- Nyugdíjas kluboknak
- Családsegítő és gyermekjóléti szolgálatnak
- Szociális étkezésben vagy rendszeren rendelt ebéd helyben fogyasztására
- Házi segítségnyújtó bázis helyének
- Falugondnoknak
- Könyvtárnak
- E-pontnak
- Ifjúsági programoknak, pl. délutáni foglalkozásoknak, nyári napköziknek
- Alkalmi rendezvényeknek, képzéseknek.

Sorszám	Projekt	Település	Mikro-térség	Pályázat benyújtásnak éve	Finanszírozási forrás
VII.1	Tabi alapszolgáltatási központ korszerűsítése	Tab	Tabi	2010-2011	„Kistérségi szociális felzárkóztató program” DDOP szociális alapszolgáltatások pályázati kiírás
VII.2	Mikro-térségi alapszolgáltatási központok	Mikro-térségek által kijelölt település (kb. 5 db)	Összes	2009-2010-2011	„Kistérségi szociális felzárkóztató program” DDOP szociális alapszolgáltatások pályázati kiírás

Az alapszolgáltatási központok előzetes helyszínére tervek:

- Kányán a volt a parókia épületében
- Kisbárapátiban az óvodában a férőhelyek felszabadulásával, a szociális étkeztetéshez közel
- Törökkoppány nyújtott be IKSZT kialakítási pályázatot.
- Nágocson a Reménység alapítvánnyal együttműködve, vagy önálló - önkormányzati épületben

Az alközpontokban, illetve a tabi központban az alábbi beruházási igények merülhetnek fel:

- Az alközpontokban az irodahelyiségek bútorzatának, felszereltségének javítása, egységesítése, hogy minden hol azonos szinten, minőségben feleljen meg a személyes segítő munka kereteinek.
- Gyermek számára foglalkoztató terem kialakítása, mely alkalmas lehet a gyermekekkel való egyéni foglalkozásra, gyermekcsoporttal való foglalkozásra, gyermekek szabadidejére szervezett programok megtartására (játsszóház, nyári tábor, stb.), további erre a helységre tervezett szolgáltatások bevezetésére (pl. kapcsolat ügyelet, mediáció, stb.)
- Egyéb szolgáltatások elhelyezésére alkalmas irodahelyiség kialakítása (pl. gyermekjogi képviselő, pártfogók, pszichológus stb.)
- Raktár – adományok fogadására és közvetítésére
- Gépkocsi tároló szükség esetén

Tab központban ezen felül szükséges az alábbi korszerűsítése, fejlesztési feladatok ellátása:

- a gyermekjóléti, családgondozói szolgálat munkatársai számára korszerű irodahelyiség kialakítása
- Az interjúszobában játszósarok kialakítása a gyermekkel érkezőkkel való foglalkoztatás kapcsán
- Csoportszoba kialakítása, mely több funkció ellátására alkalmas nagyobb terem jelen: csoportfoglalkozások, intézményi csoport, esetkonferencia, jelzőrendszeri értekezlet stb. céljára kialakítva és berendezve.

II.4. A szociális alapszolgáltatások kistérségi szintű javasolt ellátási módja

II.4.1. Intézményi forma

A szociális alapszolgáltatások kistérségi ellátásának megszervezése fejezetben elírtaknak megfelelően a Koppány-völgye Többcélú Társulás feladat-ellátási hatáskörébe tartozik a térségi szociális alapszolgáltatások összehangolt működtetése, a kapcsolódó ellátó intézményi hálózat kiépítése.

Ennek alapján a Koppány-völgye Többcélú Kistérségi Társulás fenntartásában javasolt egy **Humán Szolgáltató Központ** (Szociális Központ) (gyermekjóléti és

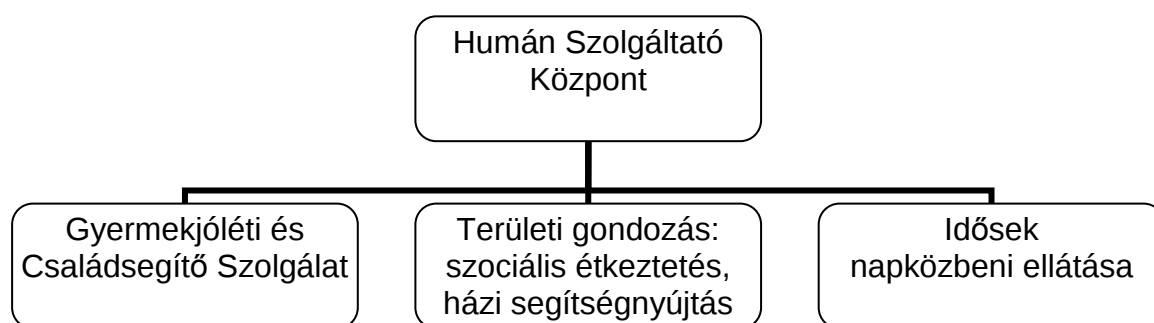
családsegítő szolgálat, területi gondozás: szociális étkeztetés, házi segítségnyújtás, valamint a idősek napközbeni ellátása) létrehozását a kistérségben tabi központtal, alközpontosított formában.

Az intézmény önálló jogi személy lenne és elsődlegesen javasolt a Koppány-völgyi Gyermekjóléti és Családsegítő Szolgálat intézményének (alapító okiratának, szmsz-nak, működési szakmai programjának) módosításával létrehozni. Ezzel a szolgálat a **Koppány-völgye Kistérség Humán Szolgáltató Központjává (HSZK)** alakulna át.

II.4.2. Intézmény feladatai, kapcsolatrendszere

A szociális ellátó rendszernek egymásra épülő, a különböző ellátási formák között átjárhatóságot biztosító területi és intézményes gondozást kell jelentenie. Célja a lakosság igényeihez igazodó segítségnyújtás, az ellátás fajtáját és mértékét mindenkor a segítségre szoruló egyén egészségi, szociális és pszichés állapota határozza meg.

Az intézmény javasolt szervezeti egységei a fő feladatterületek alapján:

A **Gyermekjóléti és Családsegítő Szolgálat** már meglevő kistérségi szolgáltatás, meg kell említenem azonban, hogy kistérségi szinten komoly elmaradások tapasztalhatóak a gyermekvédelmi alapellátások körébe tartozó helyettes szülői hálózat és a gyermekek napközbeni ellátása terén.

Területi gondozás: elsődleges célja, hogy az idős emberek minél tovább meg tudják tartani önállóságukat a saját otthonukban, és csak a legvégső esetben kényszerüljenek intézményes gondozásra.

- **Szociális étkeztetés** lényege, hogy az időskorú, vagy csökkent munkaképességű, illetve munkaképtelen személy, aki állapota és szociális helyzete miatt arra rászorul, és számára más módon főtt étel nem biztosítható legalább napi egy alkalommal étkeztetésben részesüljön.

Az étkeztetés során lehetővé kell tenni, hogy az ételt helyben elfogyasszák, elvigyék, illetve a mozgásukban korlátozottak számára a házhoz szállítást. A házhoz szállítást végezheti hivatásos-, tiszteletdíjas- és társadalmi gondozó is. Törekedni kell az önkéntesek (diákok, fiatal nyugdíjasok) bevonására. A cél a napi háromszori, az egészségi állapothoz igazodó diétás étkeztetés biztosítása.

Az étkezés a már meglevő mikro-körzetek alapján (Tab, Nágocs, Kisbárapáti, Törökkoppány) kerül biztosításra, így a szállítás minél kisebb költséget jelent,

miközben biztosítható a főzés gazdaságossága. Az adminisztrációt a Humán Szolgáltató Központ látja el.

- **Házi segítségnyújtásnak** a saját otthonukban élő, önálló életvitelre vagy teljes önellátásra képtelen idős emberek mindennapi szükségleteinek kielégítését kell biztosítani. A gondozás feladata a létfeltételek biztosítása, a személyi és a környezeti higiénié megteremtése, az idős ember egészségi, anyagi, jogi helyzetének megőrzése, illetve javítása, az elhagyatottság megszüntetése, az aktivitás újraélesztése és a kulturális igények kielégítése. A gondozást végezheti hivatásos, tiszteletdíjas és társadalmi gondozó. A hivatásos gondozó szakképzettsége alapján differenciáltabb munkavégzésre alkalmas. A tiszteletdíjas gondozó havi tiszteletdíjért végzi munkáját, általában 1-2 személy gondozását. A társadalmi gondozó pénzbeli juttatás nélkül kiegészíti a hivatásos gondozó munkáját. A gondozók munkájukat gondozási körzetekben (települések) látják el. A gondozás módját, formáját és gyakoriságát a gondozás irányítója (Humán Szolgáltató Központban-vezető gondozó) a gondozott egészségi állapota, szociális helyzete, a házi orvos javaslata alapján az egyéni szükségleteknek megfelelően határozza meg.

A Humán Szolgáltató Központ keretében megvalósuló házi segítségnyújtás megszervezése, az ellátás leg gazdaságosabb formája, mivel így a legnagyobb az állami támogatás. A Központ a települési önkormányzatoktól a jelenlegi gondozókat átveszi, és az ellátatlan területeket is bevonja a szolgáltatásba. Nagyobb arányú igénybevétel nagyobb foglalkoztatottságot (6 ellátott 1 fő plusz munkaerő) jelent, ennek hatása főként az apró falvakban jelentkezik. A megnövekedett munkaerő lehetőséget ad a helyettesítésre. A jelzőrendszeres házi segítségnyújtás bevezetésére egy korábbi felmérés alapján igény mutatkozik (400 fő), ez csak akkor valósítható meg, ha a házi segítségnyújtás már működik. Diszpécser központ egy bentlakásos intézményben lehet, míg a riasztást a településeken dolgozó házi segítségnyújtók veszik

Intézményes gondozás és a területi gondozás között az átjárhatóságot biztosítani kell, az ellátások egymásra épülnek, átfogják és kielégítik az idősök igényeit.

Az Idősök Klubjában a gondozás célja a családi ápolás pótlása, a klubtagok szociális helyzetének javítása, kulturált körülmények között egyedüllétük biztosítása, a tétlenség kóros következményeinek megelőzése, egészségi és higiéniés viszonyaiknak javítása. Az idősök gondozása során arra kell törekedni, hogy a klubtagok kiegyensúlyozott, derűs, elégedett életet éljenek. Az idősök Klubjában nyújtott gondozás összetett tevékenység, magába foglalja az idősök fizikai gondozását (élelmezés, személyi és környezeti higiénia biztosítást), egészségügyi gondozást (rendszeres orvosi ellátás, egészségnevelés, szűrővizsgálatok stb.), pszichés és mentálhigiénés gondozást. Elő kell mozdítani a mozgáskorlátozottak idősök klubba történő beszállítását. A nyitva tartást az igényekhez kell igazítani. Ezen komplex idősvédelmi ellátórendszer működtetése elképzelhetetlen szakképzet személyzet nélkül. Biztosítani kell a dolgozók folyamatos képzését, a kiégés megelőzése érdekében esetmegbeszélő teameket és szupervíziót kell működtetni. Az idősök nappali intézményi ellátásának a Humán Szolgáltató Központban történő integrálása egyúttal az ellátotti kör bővítését is jelenti. Az Idősök Klubja szolgáltatásait az igényeknek megfelelően mikro-térségenként a

kistérség lakosai számára ellátási szerződés alapján biztosítani lehet. Nem szükségszerű mindenhol létrehozni. Igény merült fel Nágocson, ahol a Reménység Alapítvány működtethetné. Tabon kötelező a szolgáltatás létrehozás, ami részét képezné a HSZK-nak. A növekvő igények száma azonban felveti a bővítés kérdését is. Mindezek finanszírozása egy több csatornás rendszerben képzelhető el. Az állami és önkormányzati támogatások, a személyi térítési díjak mellett, az ellátás színvonalának növeléséhez elengedhetetlen pályázati pénzek bevonása, valamint profitorientált szervezetekkel való együttműködési megállapodások kötése, együttműködés non-profit szervezetekkel..

Alközpontok helyének meghatározása az önkormányzatok feladata. Célszerű az igényekhez és a meglevő tárgyi feltételekhez igazítani, a törvényi előírásokkal összhangba hozni.

II.4.3. Kistérségi Humán Szolgáltató Központ szervezése

A Humán Szolgáltató Központot alapvetően a kistérségben működő, a szociális alapszolgáltatásban tevékenykedő szervezetek, személyek bevonásával hoznák létre. Ezek a következők:

- Koppány-völgye Gyermekjóléti és Családsegítő Szolgálat
- Tabi Szociális Szolgálat (szociális étkezés, házi segítségnyújtás, idősök nappali ellátása)
- Gondozók, akik részt vesznek jelenleg a házi segítségnyújtásban (Andocson, Nágocson, Kisbárapátiban)
- Továbbá új, közös feladatként jelentkezik a szociális étkezés szervezése.

A humán szolgáltató központ kezdetben a fenti szervezeteknél, személyeknél alkalmazott munkaerőn túl új munkatársak felvétele nem tervezi.

Vezetői státuszok

- Az intézményvezetői és az egyik szolgálat vezetői posztot egy személy is be tudja tölteni
- Két másik szolgálat vezetői posztot szintén be tud tölteni egy személy a jogszabályok alapján.

A szociális étkeztetés és házi segítségnyújtás kapcsán megnövekedett adminisztrációs feladatokat kezdetben a Családsegítő és Gyermekjóléti szolgálatnál jelenleg is dolgozó adminisztrátor, illetve a területi gondozás szolgálat vezetője tudja ellátni.

Kezdetben nem változna a szakemberek (házi gondozók, gyermekjóléti családsegítők) létszáma, bővülésük az ellátási igények növekedésével arányosan történik.

Intézmény költségvetése nem kerül részletesen bemutatásra, a költségvetést meghatározó részszámítások a Kistérségi ellátásszervezés lehetőségeinek vizsgálata fejezet, Finanszírozási alfejezetben található, miközben a szervezeti diagram a 102. oldalon van.

II.4.4. Intézmény lehetséges költségvetése

A fejezet javaslatot fogalmaz meg a Kistérségi Humán Szolgáltató Központ költségvetésére.

A javaslat az alábbi feltételezések mellett készült el:

- A szervezet a II.3.4 fejezet pontban jelezett szervezetek alapján jön létre
- A költségvetés tervezésénél a házi segítségnyújtásnál és a Tabi Szociális Szolgálat szociális tevékenységi terület esetén a kiadásoknál a 2008. évi bázis szinten tartásával számoltunk 2009. évre
- Koppány-völgye Gyermekjóléti és Családsegítő Szolgálat költségvetését alapvetően a 2009. évi költségvetési tervezet iránymutatásai alapján (12 havi bér és változatlan alapbér), illetve a személyi illetményeket, képzési költségeket a 2009. évi várható adatok alapján terveztük. A dologi költségek minimális növekedését terveztük 2009.-re.
- Az állami normatívákat a 2009. évi tervezettel számoltuk.
- Pénzügyi elszámolási feladatokra két munkatárs alkalmazásával terveztünk.
- Szociális étkeztetésnél nem terveztük külön a költségvetést, mert feltételezzük, hogy
 - o az intézményi térítési díj és a tényleges személyi térítési díj különbségét (amennyiben fenn áll) az önkormányzatok egyedi döntéseik alapján a jövőben vállalják;
 - o a jövőben a jogszabályoknak megfelelően nem lehet az intézményi térítési díjnál magasabb személyi térítési díjat elszámolni, amivel semmiféleképpen sem érhető el plusz bevétel a szociális étkeztetésből;
 - o a pénzügyi elszámolást végző munkatársak költségvetése a Családsegítő és gyermekjóléti szolgáltatásnál, illetve Tabi Szociális Szolgálat (idős ellátás) kapcsán lett elszámolva.
- A Tabi Szociális Szolgálat (idősek nappali ellátása) költségvetése tartalmazza
 - o az épület teljes rezsi költségét (Családsegítő és gyermekjóléti szolgálat és a gyermekorvosok által a védőnők után fizetett bérleti díjakkal együtt), valamint
 - o Az intézményvezető, a gazdasági ügyintéző, a nappali gondozó és karbantartó-sofőr személyi kiadásait, mely kiadások közül a gazdasági ügyintéző költségét rá lehet majd terhelni az étkeztetésre, illetve míg a karbantartó-sofőr bérköltségének egy része a Tabi körzetben az étel szállítás kapcsán számolható el.
- Az idősek nappali ellátásának költségvetése nem tartalmazza a költségvetési törvény tervezetben szereplő azon változtatást, mely szerint a nappali ellátásban részesülő személyek után nem lehet elszámolni sem szociális étkeztetési, sem házi segítségnyújtási állami normatívát. Ez alapvetően az étkeztetés finanszírozását érinti, mely kapcsán az önkormányzatnak kell eldönteni, hogy az étkezési költségekből mekkora hányadot hárít át a nappali ellátást igénybe vevőkre és mennyit vállal fel saját költségvetése terhére. Ezen új szabály tervezet életbe lépése esetén jelentősen csökkenhet az

idősek ellátásának gazdaságosságot, miközben a magasabb térítési díjak csökkentik a szolgáltatás igénybe vételének hajlandóságát, ahogy az már 2008ában is történt.

- Amennyiben a kistérségben a nágocsi mikro-térségben beindul az idősek nappali ellátása és a feladatot külön megállapodás alapján kívánják ellátani (pl. Reménység Alapítvány) úgy abban az esetben feltételezzük, hogy az alapítvány a normatíván felül nem kap egyéb önkormányzati támogatást és az új szolgáltatás nem terheli a települések költségvetését.
- Mivel a jelzőrendszeres szolgáltatást a házi segítségnyújtás kistérségi szintű megszervezése után egy évvel később javasoljuk bevezetni, ezért annak a költségvetési tervezetét külön pontban készítettük el.

A fentiek alapján a kistérségi szinten egy szervezetben (Humán Szolgáltató Központ) szervezett szociális alapszolgáltatások összesített eredménye a következő oldalon van. Az eredményeket 3-féle megközelítésben mutatjuk be:

- 2008. évi tervezett költségvetés
- 2009. évi tervezett költségvetés, amennyiben változatlan marad az egyes szolgáltatások fenntartásnak szervezése (Családsegítő és gyermekjóléti szolgáltatás kistérségi szinten, míg a többi szolgáltatás települési önkormányzati szinten)
- 2009. évi tervezett költségvetés, amennyiben kistérségi szinten szervezik meg a 4 alapszolgáltatást (étkezés, házi segítségnyújtás, családsegítő és gyermekjóléti szolgáltatás, idősek nappali ellátása):

Kistérségi szinten szervezett szociális alapszolgáltatások összesített eredménye (Ft)

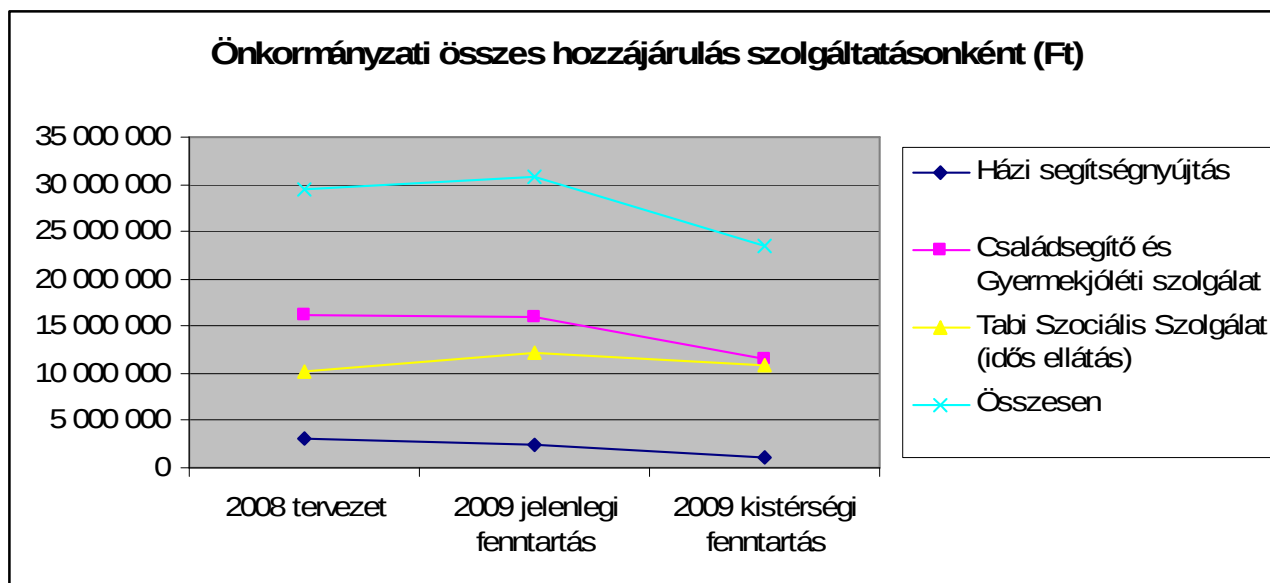
Kategória	2008. évi tervezet alapján				2009 jelenlegi fenntartás				2009 kistérségi fenntartás			
	Házi segítség-nyújtás	Családsegítő és Gyermekjóléti szolgálat	Tabi Szociális Szolgálat (idős ellátás)	Összesen	Házi segítség-nyújtás	Családsegítő és Gyermekjóléti szolgálat	Tabi Szociális Szolgálat (idős ellátás) - 15 fő	Összesen	Házi segítség-nyújtás	Családsegítő és Gyermekjóléti szolgálat	Tabi Szociális Szolgálat (idős ellátás) - 15 fő	Összesen
Bevételek												
Állami normatíva	3 474 000	14 921 288	3 600 000	21 995 288	4 044 000	14 078 110	2 184 750	20 306 860	5 484 000	18 490 590	3 534 750	27 509 340
Térítési díj	646 074	0	1 688 000	2 334 074	775 590	0	1 017 000	1 792 590	775 590	0	1 017 000	1 792 590
Egyéb (bérleti díj)			3 100 000	3 100 000			3 100 000	3 100 000			3 100 000	3 100 000
Összesen	4 120 074	14 921 288	8 388 000	27 429 362	4 819 590	14 078 110	6 301 750	25 199 450	6 259 590	18 490 590	7 651 750	32 401 930
Kiadások												
Személyi juttatások (Bér + juttatások)		18 990 900	9 740 000			17 849 605	9 740 000			17 849 605	9 740 000	
Munkaadót terhelő járulékok		6 016 124	3 167 000			5 677 796	3 167 000			5 677 796	3 167 000	
Dologi kiadások		6 134 400	5 620 000			6 574 400	5 620 000			6 574 400	5 620 000	
Összesen	7 259 000	31 141 424	18 527 000	56 927 424	7 259 000	30 101 801	18 527 000	55 887 801	7 259 000	30 101 801	18 527 000	55 887 801
Egyenleg	-3 138 926	-16 220 136	-10 139 000	-29 498 062	-2 439 410	-16 023 691	-12 225 250	-30 688 351	-999 410	-11 611 211	-10 875 250	-23 485 871
Önkormányzati hozzájárulás	3 138 926	16 220 136	10 139 000	29 498 062	2 439 410	16 023 691	12 225 250	30 688 351	999 410	11 611 211	10 875 250	23 485 871

Magyarázat:

- o Állami normatíva: 2009. évi költségvetési tervezet alapján
- o Térítési díj: bázis szinten hagyásával
- o Személyi juttatásoknál 12 havi bérrel és alapilletmény szinten tartással számolva

Önkormányzati hozzájárulás szolgáltatásonként

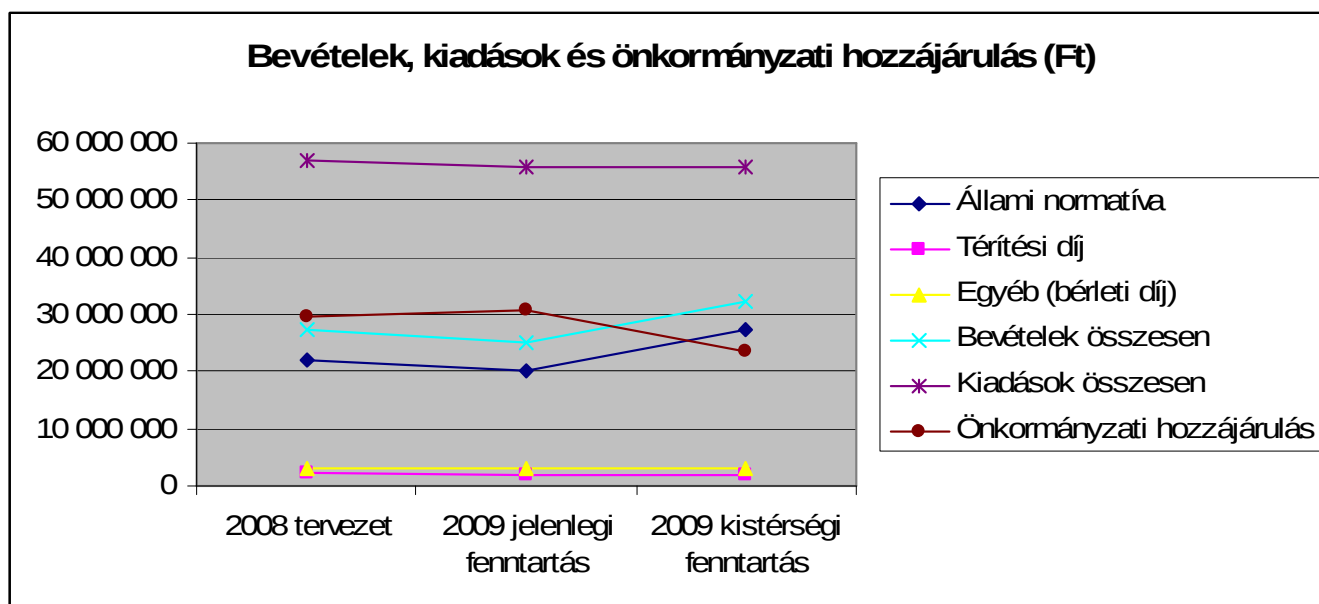
A különböző éveknek és szervezési formáknak a szolgáltatásokra lebontott eredményeit és a szükséges önkormányzati hozzájárulások változásait a következő diagramok szemléltetik:

Következtetés:

- Amennyiben 2009-től kistérségi szolgáltatásban szervezik meg a szociális alapellátásokat kistérségi szinten csökken az ellátásokhoz az önkormányzati hozzájárulás
- Az önkormányzati hozzájárulás legnagyobb mértékben a családsegítő és gyermekjóléti szolgáltatásnál csökken, ha a 4 alapszolgáltatást mind kistérségi ellátásban szervezik meg

Bevételek, kiadások és önkormányzati hozzájárulás összehasonlítása

Következtetés

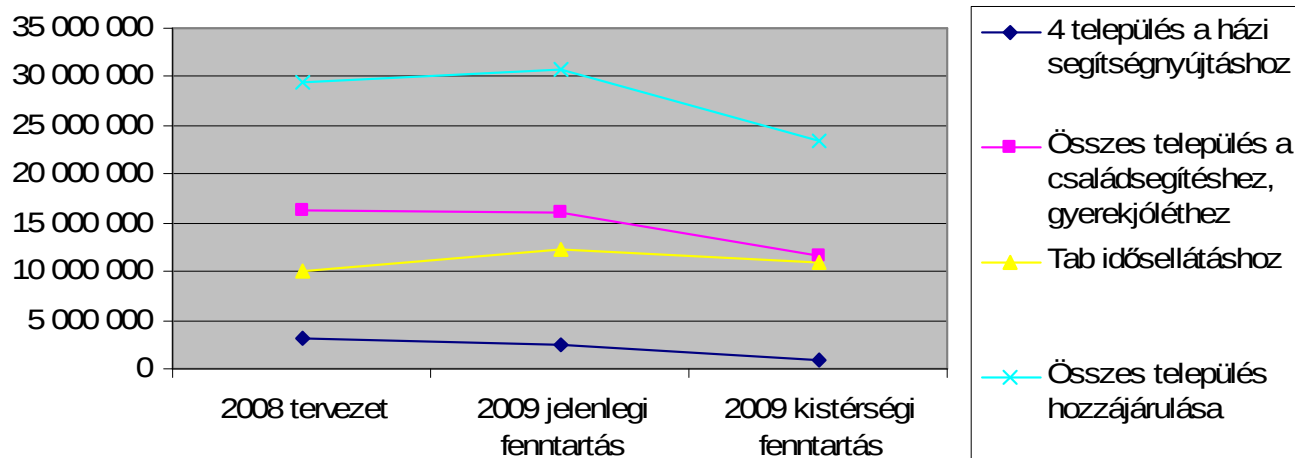
- A legjelentősebb bevétel az állami normatíva, ami a kistérségi ellátás szervezésénél növekszik a legnagyobb mértékben.
- Az állami normatívából származó bevétel növekedése lehetővé teszi az önkormányzati hozzájárulás csökkentését.
- 2009-ben 2008-hoz képest csökken a szolgáltatások önkormányzati fenntartása esetén a bevételek legnagyobb hányadát kiadó állami normatíva – ami vagy a szolgáltatások igénybe vételének hajlandóságát csökkentő térítési díjak emelését teszi szükségessé, vagy az önkormányzati hozzájárulás nagyobb mértékét.
- A kiadások várhatóan szinten maradnak, illetve kis mértékben csökkennek az állami bérbefizetés, illetve a 13. havi illetmények visszatartása miatt.

Önkormányzati hozzájárulás a szolgáltatás igénybevétele alapján

Javasolt, hogy az önkormányzatok olyan arányban járuljanak hozzá a többcélú kistérségi társulás fenntartásában működő szociális alapellátási feladatokhoz, amely arányban részesülnek belőle.

- Szociális étkeztetés: a fel nem osztható költségeket (pl. pénzügyi adminisztráció, szervezés-irányítás) az előző évben kistérségi szinten elszámolt adag mennyisége alapján javasolt adagonként számítani, mely összeg beleszámítana egy adag étel szolgáltatási önköltségébe. A kistérségi humán szolgáltató központ által elvégzett kiszállítás költségét az érintett településeken igénybe vett ebéd adagokra javasolt elszámolni, beépítve a szolgáltatási önköltségbe.
- Házi segítségnyújtás: a szolgáltatás közvetlen költségeit (pl. gondozók bére) településenként javasolt elszámolni, míg a közvetett költségeket (pl. pénzügyi adminisztráció, szervezés-irányítás) a következő évre jelzett előzetes létszámra vetítve javasolt meghatározni és visszaosztani településekre.
- Családsegítő és gyermekjóléti szolgáltatás: a bevételeken felüli kiadásokat javasolt a korábbi gyakorlatnak megfelelően a jövőben is lakosságszám arányosan megosztani a települések között.
- Idősek ellátása: a bevételeken felüli kiadásokat javasolt meghatározni szolgáltatási helyenként (pl. külön tabi ellátó helyre és más települési ellátó helyre), majd költségek megosztását javasolt az adott szolgáltatást igénybe vevő települések között részben lakosságarányosan (50%), részben az igénybe vevők lakóhelye szerint (50%) megosztani.

Önkormányzati hozzájárulás településkategóriánként (Ft)

Következtetés

- Az önkormányzati hozzájárulás legnagyobb mértékben a családsegítő és gyermekjóléti szolgáltatás esetén áll fenn (28%-os), ami egyforma mértékben érint minden települést. A csökkenés okai: az alapszolgáltatások megszervezésével elérhető magasabb normatíva a családsegítő ellátására, illetve a kiadások 2008. évi bázis szinten tartása
- A Tabi idősok ellátásánál az önkormányzati hozzájárulás csökkenése kevésbé jelentős mértékű, amit az alábbiak indokolna.
 - o az intézmény magas rezszi költsége (21,2 MFt) és más tevékenységeket is kiszolgáló illetménye költsége (kb. 7 MFt) miatt van, valamint
 - o „az intézmény csökkenő kihasználtsága (jövőben 15 fő) is rontja a szolgáltatás eredményességét. A működtetéshez szükséges személyi állományt, illetve az épület fenntartásának költségeit javasolt a bevételekhez igazítani, hogy a kötelező szolgáltatás viszonylag gazdaságosan működtethető legyen.”
- A házi segítségnyújtásnál az önkormányzati hozzájárulás csökkenését indokolja, hogy növelnék az egy gondozóra jutó ellátottak számát.

Jelzőrendszeres házi segítségnyújtás

A jelzőrendszeres házi segítségnyújtás bevezetésének költségeit két részre kell osztani:

- Beruházás: készülékek, berendezések, diszpécser központ beszerzése
- Működtetés:
 - o Készülékek, diszpécser központ karbantartása
 - o A hálózatban dolgozó munkatársak díjazása

A beruházást javasolt teljes mértékben támogatásból (pl. kistérségi szociális felzárkóztató program) megvalósítani, így ez nem terheli a működési kiadásokat.

A kiadási költségek tervezésénél az alábbi feltételezéseket kell tenni:

- 300 fő igénybe vevővel számoltunk.
- A jelzőrendszeres készülékek funkciói meghatározzák a karbantartási díjakat készülékenként évente 0 - 1 000 Ft - 2 000 Ft lehet. Egy olyan készülék karbantartási díja, ami csak jelzőgombos riasztásra alkalmas: kb. 1000 Ft+ÁFA/év.
- A diszpécser központ üzemeltetésére havi 150.000 Ft+ÁFA költséget számítottunk.
- A jelzés esetén segítséget nyújtók munkájának szervezése és abból következően a létszámuk is meghatározza a költségeket. A risztható gondozókat alapvetően a házi segítségnyújtók biztosíthatják, de amely településen nincs házi segítségnyújtásban dolgozó gondozó, úgy ott egyedi megoldás után kell nézni. A gondozókat alapvetően megbízási szerződés keretében egy havi szinten jelképesnek számított összeggel (bruttó 15e Ft) díjaznák. A kistérségben kétféle megoldás lehetséges a gondozók létszámára:
 - o Településenként egy fő alkalmazása (24 fő) – hátránya,; nagyobb létszámot igényel, miközben nem biztos, hogy minden településen biztosítható egy készenléti munkatárs
 - o mikro-térségenként 2-5 fő alkalmazása (17 fő): - kevesebb létszámot igényel; miközben biztosítható a helyettesíthetőség; gépjárműves közlekedést igényel több gondozó részéről, mely feltétel nem biztos, hogy teljesíthető a rendelkezésre álló létszámmal.

A kistérségben egy korábbi javaslat alapján az alábbi létszámokkal számoltak (ezzel a feltételezéssel készült a költségvetés tervezet):

- Tabi mikro-térség: 2 alközpont/ 5 fő gondozó
- Kánya mikro-térség.: 1 alközpont/ 2 fő
- Nágocs mikro-térség.: 2 alközpont/ 4 fő
- Kisbárapáti mikro-térség.: 2 alközpont / 4 fő
- Törökkoppány mikro-térség.: 1 alközpont / 2 fő
- Az állami normatívánál csak a kistérségi normatívával számolhatunk, mivel a települési normatívát csak 10 000 lakosnál nagyobb önkormányzat igényelheti.
- Javasolt térítési díjat kérni az ellátottak részéről, hogy a készülékek használata felelősség-teljesen történjen. Javasolt, számított térítési díj összege: havi 300 Ft.
- A szolgáltatás működtetésére nem számítottunk egyéb közvetett költséget: pl. irányítás-szervezés, pénzügyi elszámolás díja.

A fentiek alapján az alábbi költségvetési fő összegek alakultak ki:

17 fő foglalkoztatás esetén

Kiadások	7 953 000 Ft
Bevételek	10 080 000 Ft

• Állami normatíva	9 000 000 Ft
• Térítési díj	1 080 000 Ft
Önkormányzati hozzájárulás	-2 127 000 Ft

Ez azt jelenti, hogy *a jelzőrendszeres házi segítségnyújtás nem jelent plusz kiadást az önkormányzatok számára sőt, akár el is hagyhatják a térítési díjat.*

A fenti feltételezésekkel 235 készüléket kell minimálisan kihelyezni, hogy ne kellejen az önkormányzatoknak befizetniük. Ugyanakkor a kiadásoknál nem számított, de várható költségek esetén legalább 300 készülék kihelyezése szükséges a biztonságos, az önkormányzatok saját forrásait kímélő működtetéshez. Ebbe az összegbe már beszámolható a készülékek, illetve a diszpécser központ beszerzésének saját erő összege (kb. 12 e Ft/ készülék - Vivago® plusz jelzőgombbal, 10% saját erő esetén) is, amit javasolt több éves ütemezésben finanszírozni.

24 fő foglalkoztatása esetén a kiadások összege 9 780 000 Ft lesz, ami még mindig 300 e Ft-tal kevesebb, mint az elérhető bevételek. Ez esetben minden bizonnyal szükséges a szolgáltatás fenntartásához önkormányzati befizetés. Az önkormányzat befizetését a kihelyezett készülékek arányában javasolt megosztani a települések között.

1. sz. Melléklet A szociális alapszolgáltatások feladatellátásának szabályai

A Szociális igazgatásról és szociális ellátásokról 1993.évi III. Törvény (a továbbiakban Sztv) 59. § (1) alapján az alapszolgáltatások megszervezésével a települési önkormányzat segítséget nyújt a szociálisan rászorulóknak részére saját otthonukban és lakóközösségükben önálló életvitelük fenntartásában, valamint egészségi állapotukból, mentális állapotukból vagy más okból származó problémáik megoldásában.

Szociális alapszolgáltatások

- a falugondnoki és tanyagondnoki szolgáltatás,
- az étkeztetés,
- a házi segítségnyújtás,
- a családsegítés,
- a jelzőrendszeres házi segítségnyújtás,
- a közösségi ellátások,
- a támogató szolgáltatás,
- az utcai szociális munka,
- a nappali ellátás.

Szociálisétkeztetés: keretében azoknak a szociálisan rászorultaknak a legalább napi egyszeri meleg étkezéséről kell gondoskodni, akik azt önmaguk, illetve eltartottjaik részére tartósan vagy átmeneti jelleggel nem képesek biztosítani, különösen: koruk, egészségi állapotuk, fogyatékoságuk, pszichiátriai betegségük, szenvedélybetegségük, vagy hajléktalanságuk miatt. A jogosultsági feltételek részletes szabályait a települési önkormányzat rendeletben határozza meg. Jogosultsági feltételként jövedelmi helyzet nem határozható meg.

Az étkeztetés formái különösen a szociális konyha, a népkonyha és egyéb főzőhely keretében nyújtott ellátás. Az étkeztetés a lakosság szükségleteinek megfelelően megszervezhető az étel kiszolgálásával egyidejű helyben fogyasztással, elvitelének lehetővé tételével, lakásra szállításával.

Az étkeztetés keretében főétkezésként legalább napi egyszeri meleg ételt kell biztosítani. Ha az étkezésben részesülő személy egészségi állapota indokolja, a háziorvos javaslatára - a népkonyha kivételével - az ellátást igénybe vevő részére diétás étkeztetést kell biztosítani.

Az étel helyben fogyasztása esetén biztosítani kell a szolgáltatást igénybe vevők számának megfelelően kézmosási lehetőséget, nemenként elkülönített illemhelyet, evőeszközöket és étkészletet. Igény esetén a munkaszüneti és pihenőnapon történő étkeztetés feltételeit is biztosítani kell, ha ez helyben megoldható.

A szociális konyha olyan alapszolgáltatási forma, ahol az étkeztetés keretében biztosított étel előállítása (melegítése) és kiszolgálása történik.

Szociális konyha keretében nyújtott ellátásnak minősül

- a) az e célra létrehozott önálló konyhán, főzőhelyen (kifőzdében),
- b) iskolai, óvodai, munkahelyi és szociális intézményi étkezőhelyen,
- c) étkezésre jogosító utalvány ellenében, vendéglátó-ipari egységben vagy egyéb intézményben

nyújtott szolgáltatás.

A népkonyha alkalmi jelleggel és helyben fogyasztással legalább napi egyszeri egy tál meleg ételt biztosít azoknak a szociálisan rászorult személyeknek, akik más étkeztetési formát nem vesznek igénybe. Népkonyhát elsősorban olyan településen (településrészen) indokolt létrehozni, ahol a rászorulóknak életformája miatt elsősorban alkalmi étkeztetés iránt van igény.

Ha az étkeztetés szociális konyhának minősülő formában nem oldható meg, a rászorultak ellátásáról egyéb főzőhely keretében kell gondoskodni. Egyéb főzőhely keretében nyújtott ellátásnak minősül, ha az étel előállításának helyén az étel helyben fogyasztására nincs lehetőség.

A szociális étkeztetés létszám normáit az 1/2000. SZCSM rendelet az alábbiakban szabályozza : 1 fő konyhavezető (50 fő ellátott felett), 1 fő szociális segítő

A képesítési előírásokra az alábbiak vonatkoznak:

- Konyhavezető: élelmezésvezető, szakács, dietetikus, szociális munkás, szociális szervező, szociális asszisztens, szociális gondozó és szervező, teológus, diakónus
- Szociális segítő: szociális gondozó és szervező, szociális gondozó és ápoló, szociális asszisztens, házi szociális gondozó, szociális otthon gondozó, középfokú végzettség

A jövedelemvizsgálatra vonatkozó jogszabályi előírásokat a szociális törvény (Szt.): az egyes szociális tárgyú törvények módosításáról szóló 2007. évi CXVI. tv.-el (Magyar Közlöny 149. szám) módosított, a szociális igazgatásról és szociális ellátásokról szóló 1993. évi III. törvény és a személyes gondoskodást nyújtó szociális ellátások igénybevételéről szóló 9/1999. (XI. 24.) SzCsM rendelet írja elő.

A jövedelemvizsgálat lefolytatása:

- A szolgáltatást igénybe venni kívánó személy kérelmezi a jegyzőnél. Az ellátás igénybevételét megelőzően a jegyző étkeztetés az ellátást igénylő családjában az egy főre jutó jövedelmet megvizsgálja. A jegyző a jövedelemvizsgálat alapján a közigazgatási eljárás lefolytatását követően (étkeztetés esetében a kérelem beérkezésétől számított 15 napon belül) a tárgyévra szóló érvényességgel igazolást állít ki a jövedelemről.

Az intézményi térítési díja nem haladhatja meg az egy ellátottra jutó szolgáltatási önköltség és a tárgyévi normatív állami hozzájárulás különbségének egy napra (csak az étkezési napra) jutó összegét. Az étkeztetés intézményi térítési díja aszerint differenciált, hogy az ételt a helyszínen fogyasztják el vagy az igénybevétel helyére szállítják. A kiosztó helyen, illetve a lakáson történő étkeztetés térítési díja a kiszállítás költségét is tartalmazza. Ha az étel lakásra történő kiszállítása közös háztartásban élő személyek részére történik, kiszállításért fizetendő személyi térítési díjat csak egy személyre lehet megállapítani. Ha a fenntartó az étkeztetést több

főzőhelyről biztosítja, az intézményi térítési díjat főzőhelyenként akkor indokolt eltérően meghatározni, ha az ellátásban részesülő választhat, hogy az étkezést melyik főzőhelyről veszi igénybe.

Állami normatíva 2009-ben (tervezet):

1. kategória	2. kategória	3. kategória
egy főre eső jövedelem a nyugdíjminimum 300 %-át meghaladja	egy főre eső jövedelem a nyugdíjminimum 150 %-a és 300 %-a között van	egy főre eső jövedelem a nyugdíjminimum 150 %-át nem haladja meg
63 250 forint/fő	79 850 forint/fő	90 050 forint/fő

Házi segítségnyújtás: keretében kell gondoskodni, azokról az időskorúakról, akik otthonukban önerőből nem képesek magukat ellátni, azokról a pszichiátriai betegekről, fogyatékos személyekről és szenvedélybetegekről, akik állapotukból adódóan az önálló életvitellel kapcsolatos feladataik ellátásában segítséget igényelnek, de amúgy képesek önmaguk ellátására. Ugyancsak ezen szolgáltatás keretében kell gondoskodni azokról, akik egészségi állapotuk miatt ezt igénylik, illetve bentlakásos intézményi elhelyezésre várnak.

A házi segítségnyújtás keretében biztosítani kell

- az alapvető gondozási, ápolási feladatok elvégzését,
- az önálló életvitel fenntartásában, az ellátott és lakóközössége higiéniai körülményeinek megtartásában való közreműködést,
- a veszélyhelyzetek kialakulásának megelőzésében, illetve azok elhárításában való segítségnyújtást.

Amennyiben a házi segítségnyújtás során szakápolási feladatok ellátása válik szükségessé, a házi segítségnyújtást végző személy kezdeményezi az otthonápolási szolgálat keretében történő ellátást.

A házi segítségnyújtás igénybevételekor vizsgálni kell a gondozási szükségletet. A segítségnyújtást a szakvéleményben meghatározott napi gondozási szükségletnek megfelelő időtartamban, de legfeljebb napi 4 órában kell nyújtani. Ha a gondozási szükséglet a napi 4 órát meghaladja, a szolgáltatást igénylőt az intézményvezető tájékoztatja a bentlakásos intézményi ellátás igénybevételeének lehetőségéről.

Házi segítségnyújtás keretébe tartozó gondozási tevékenység különösen:

- az ellátást igénybe vevővel segítő kapcsolat kialakítása és fenntartása,
- az orvos előírása szerinti alapvető gondozási, ápolási feladatok ellátása,
- közreműködés a személyi és lakóközösségi higiéniá megtartásában,
- közreműködés az ellátást igénybe vevő háztartásának vitelében,
- segítségnyújtás az ellátást igénybe vevőnek a környezetével való kapcsolattartásában,
- segítségnyújtás az ellátást igénybe vevőt érintő veszélyhelyzet kialakulásának megelőzésében, a kialakult veszélyhelyzet elhárításában,

- részvétel az egyéni és csoportos szabadidős, foglalkoztató és rehabilitációs programok szervezésében,
- az ellátást igénybe vevő segítése a számukra szükséges szociális ellátásokhoz való hozzájutásban,
- az előgondozást végző személlyel való együttműködés, szükség esetén a bentlakásos szociális intézménybe történő beköltözés segítése.

2008. január 1-jétől a házi segítségnyújtás igénybevételéhez – kivéve, ha az igénylő egészségi állapota vagy személyes körülményei a szolgáltatás átmeneti jellegű vagy halaszthatatlan biztosítását teszik szükségessé, illetve a korábbi szociális rászorultságra vonatkozó igazolás még érvényes – a gondozási szükségletet vizsgálni kell. Szakmailag fontos, hogy a szolgáltatást igénylő és a szolgáltató ismerjék meg egymás igényeit, elvárásait, lehetőségeit (átmeneti jellegű szolgáltatás biztosítása) és már akkor kerüljön sor a gondozási szükséglet vizsgálatára, ha a gondozás tartóssá válhat.

A gondozási szükségletet a házi segítségnyújtás esetén a kijelölt város jegyzője által működtetett szakértői bizottság vizsgálja, és szakértő bizottsága adja ki a kötelező erejű szakvéleményt.

Az intézmény vezetője (vagy a települési önkormányzat jegyzője) a kibővített kérelem nyomtatványt és a szükséges dokumentumokat megküldi az ellátást igénylő lakóhelye, vagy tartózkodási helye szerinti kijelölt városi jegyzőnek.

A házi segítségnyújtás esetén az egyszerűsített előgondozás lebonyolítása alkalmával az előgondozást végző a gondozási szükséglet megállapítására vonatkozó eljárásról tájékoztatást nyújt. Az intézményvezető kötelessége segíteni a gondozási szükséglet felmérésének elvégzését.

A gondozási szükséglet megállapítását követően, de még az ellátás igénybevételét megelőzően az intézményvezetőnek kérnie kell – a kérelmező lakcíme szerint illetékes települési önkormányzat jegyzőjétől – az igénylő jövedelmének vizsgálatát.

A módosított szociális törvény új szabályokat tartalmaz a jövedelemvizsgálatra vonatkozóan (Szt. 119/C. §.). A kérelmező lakóhelye/tartózkodási helye szerint illetékes jegyző, házi segítségnyújtás esetében az ellátást igénylő családjában vizsgálja az egy főre jutó jövedelmet, és erről igazolást állít ki.

A szociális törvény (Szt.): az egyes szociális tárgyú törvények módosításáról szóló 2007. évi CXXI. tv.-el (Magyar Közlöny 149. szám) módosított, a szociális igazgatásról és szociális ellátásokról szóló 1993. évi III. törvény és a személyes gondoskodást nyújtó szociális ellátások igénybevételéről szóló 9/1999. (XI. 24.) SzCsM rendelet írja le a jövedelemvizsgálat szabályait.

A házi segítségnyújtásban részesülő személyre vonatkozóan egyéni gondozási tervet kell készíteni. A szolgáltatás gyakoriságára vonatkozóan figyelembe kell venni a házi segítségnyújtást igénylő szakvéleményben megállapított gondozási szükségletének időtartamát, de ha a szolgáltatást igénybe vevő nem igényli a szakvélemény szerinti óraszámot, a szolgáltatást az általa igényelt időtartamban kell nyújtani.

Amennyiben a háziorvos véleménye alapján ápolási feladatok ellátása is szükséges, a gondozási terv ápolási tervvel egészül ki.

A házi segítségnyújtás gondozási óradíja nem haladhatja meg az egy ellátottra jutó szolgáltatási önköltség és a normatív állami hozzájárulás különbségének egy ellátási órára jutó összegét. Az óradíj meghatározásánál csak a hivatásos és a díjazásban részesülő társadalmi gondozók által ledolgozott órák száma vehető figyelembe. A gondozásra fordított időt a gondozási napló alapján kell megállapítani. A gondozási naplóban az ellátott nevét a lakáson kívül végzett tevékenység esetében is fel kell tüntetni. Amennyiben egy családon, illetve háztartáson belül többen részesülnek házi segítségnyújtásban, a fizetendő személyi térítési díjat külön-külön kell meghatározni.

A házi segítségnyújtásban - az egyszemélyes szolgálat kivételével - tiszteletdíjban részesíthető társadalmi gondozók is alkalmazhatók, számuk azonban nem haladhatja meg a szakképzett gondozók számát. Egy szakképzett főállású gondozó maximum 6 főt gondozhat.

A képesítési előírások a következők:

- Vezető Gondozó: felsőfokú szociális alapképzés, szociális gondozó és szervező, szociális asszisztens, gerontológiai gondozó, ápoló, pszichiátriai ápoló pszichiátriai ápoló és gondozó, klinikai szakápoló (csak: geriátriai, pszichiátriai és mentálhigiénés szakápoló, körzeti - közösségi szakápoló), felnőtt szakápoló, mentálhigiénés és pszichiátriai szakápoló, egészségügyi szakasszisztens (csak: gyógyfoglalkoztató szakasszisztens), foglalkozás-egészségügyi szakápoló, hospice szakápoló és koordinátor, idegelmeápoló, körzeti betegápoló, körzeti ápoló, rehabilitációs terapeuta
- Szociális gondozó: szociális gondozó és szervező, szociális gondozó és ápoló, gerontológiai gondozó, házi szociális gondozó, szociális otthon gondozó, ápoló, általános betegápoló, pszichiátriai ápoló, pszichiátriai ápoló és gondozó, klinikai szakápoló (csak: geriátriai, pszichiátriai és mentálhigiénés szakápoló, körzeti - közösségi szakápoló), felnőtt szakápoló, általános ápoló, mentálhigiénés és pszichiátriai szakápoló, egészségügyi szakasszisztens (csak: gyógyfoglalkoztató szakasszisztens), foglalkozás-egészségügyi szakápoló, rehabilitációs tevékenység terapeuta, hospice szakápoló és koordinátor, idegelmeápoló, gyermek ideg-elme ápoló, körzeti betegápoló, körzeti ápoló, rehabilitációs terapeuta

Állami normatív támogatás 2009-ben (tervezet):

egy főre eső jövedelem a nyugdíjminimum 150 %-át nem haladja meg	egy főre eső jövedelem a nyugdíjminimum 150 %-a felett van
266 750 forint/fő	168 500 forint/fő

Kiegészítő kistérségi normatíva (három alapellátás együttes működtetése esetén): 60.000,-Ft/fő

Jelzőrendszeres házi segítségnyújtás

A jelzőrendszeres házi segítségnyújtás a saját otthonukban élő, egészségi állapotuk és szociális helyzetük miatt rászoruló, a segélyhívó készülék megfelelő használatára képes időszerű vagy fogyatékos személyek, illetve pszichiátriai betegek részére az önálló életvitel fenntartása mellett felmerülő krízishelyzetek elhárítása céljából nyújtott ellátás. Jelzőrendszeres házi segítségnyújtást a házi segítségnyújtást végző szociális szolgáltató, illetve intézmény biztosíthat.

A jelzőrendszeres házi segítségnyújtás keretében biztosítani kell

- az ellátott személy segélyhívása esetén az ügyeletes gondozónak a helyszínen történő haladéktalan megjelenését,
- a segélyhívás okául szolgáló probléma megoldása érdekében szükséges azonnali intézkedések megtételét,
- szükség esetén további egészségügyi vagy szociális ellátás kezdeményezését.

A jelzőrendszeres házi segítségnyújtás igénybevétele szempontjából szociálisan rászorult

- az egyedül élő 65 év feletti személy,
- az egyedül élő súlyosan fogyatékos vagy pszichiátriai beteg személy, vagy
- a kétszemélyes háztartásban élő 65 év feletti, illetve súlyosan fogyatékos vagy pszichiátriai beteg személy, ha egészségi állapota indokolja a szolgáltatás folyamatos biztosítását.

A jelzőrendszeres házi segítségnyújtás megszervezéséhez biztosítani kell

- a) a segélyhívásokat fogadó diszpécserközpontot,
- b) a segítségnyújtást végző gondozókat foglalkoztató olyan szakmai központot vagy központokat, amelyek a teljes ellátási terület vonatkozásában biztosítják a gondozónak a 30 percen belüli helyszínre érkezését.

Egy szakmai központ keretében legalább 40, a segélyhívó készülék megfelelő használatára képes időszerű vagy fogyatékos személy, illetve pszichiátriai beteg otthonában kell segélyhívó készüléket elhelyezni. A diszpécserközpontot úgy kell kialakítani, hogy annak folyamatos működése és elérhetősége biztosított legyen.

A jelzőrendszeres házi segítségnyújtás működtetéséhez biztosítani kell

- a) a műszaki rendszer körében az ellátottnál elhelyezett segélyhívó készüléket, jelzést továbbító berendezést, a jelzés fogadására alkalmas vevőberendezést, továbbá ügyeleti személyi számítógépet ügyeleti szoftverrel,
- b) a gondozó saját felszerelése körében mobiltelefont, készenléti táskát, továbbá a gyors helyszínre érkezéshez szükséges feltételeket.

A jelzőrendszeres házi segítségnyújtás folyamatos készenléti rendszerben működik. A diszpécserközpont segélyhívás esetén - a segítséget kérő nevének, címének és az egyéb rendelkezésre álló információknak a közlésével - értesíti a készenlétben levő gondozót. A gondozónak 30 percen belül kell az ellátott lakásán megjelennie.

Jelzőrendszeres házi segítségnyújtást csak házi segítségnyújtásra működési engedéllyel rendelkező intézmény, szolgáltató biztosíthat. A csak jelzőrendszeres házi segítségnyújtásban részesülők száma intézményenként, illetve

szolgáltatóként nem haladhatja meg a házi segítségnyújtásban részesülő személyek számának háromszorosát. Ha a csak jelzőrendszeres házi segítségnyújtásban részesülő ellátott házi segítségnyújtást igényel, és a külön jogszabályban meghatározott gondozási szükséglete fennáll, a részére jelzőrendszeres házi segítségnyújtást biztosító köteles a házi segítségnyújtást is nyújtani.

A műszaki rendszernek alkalmasnak kell lennie az események dokumentálására, az önellenőrzésre, a szociális gondozó helyszínre érkezésének nyugtázására, valamint a kétirányú kommunikációra. Az ellátottnál elhelyezett segélyhívó készüléknek testen viselhetőnek, ütés- és cseppállóknak kell lennie.

A szolgáltatás készenléti rendszerben történő folyamatos működtetéséhez 40 készülékenként legalább 2 fő szociális gondozó szükséges. A szociális gondozó képzés előírásaira a házi segítségnyújtásnál leírtak az irányadók.

Állami normatíva: kiegészítő kistérségi (három alapellátás együttes működtetése esetén: 30.000,-Ft/fő

Családsegítés a szociális vagy mentálhigiénés problémák, illetve egyéb krízishelyzet miatt segítségre szoruló személyek, családok számára az ilyen helyzethez vezető okok megelőzése, a krízishelyzet megszüntetése, valamint az életvezetési képesség megőrzése céljából nyújtott szolgáltatás.

A jelzőrendszertől kapott jelzés alapján a családsegítést nyújtó szolgáltató, intézmény feltérképezi az ellátási területen élő szociális és mentálhigiénés problémákkal küzdő családok, személyek körét, és személyesen felkeresve tájékoztatja őket a családsegítés céljáról, tartalmáról.

A családsegítés keretében biztosítani kell

- a szociális, életvezetési és mentálhigiénés tanácsadást,
- az anyagi nehézségekkel küzdők számára a pénzügyi, természetbeni ellátásokhoz, továbbá a szociális szolgáltatásokhoz való hozzájutás megszervezését,
- a családgondozást, így a családban jelentkező működési zavarok, illetve konfliktusok megoldásának elősegítését,
- közösségfejlesztő, valamint egyéni és csoportos terápiás programok szervezését,
- a tartós munkanélküliek, a fiatal munkanélküliek, az adósságterhekkel és lakhatási problémákkal küzdők, a fogyatékkal élők, a krónikus betegek, a szenvedélybetegek, a pszichiátriai betegek, a kábítószer-problémával küzdők, illetve egyéb szociálisan rászorult személyek és családtagjaik részére tanácsadás nyújtását,
- a családokon belüli kapcsolaterősítést szolgáló közösségépítő, családterápiás, konfliktuskezelő mediációs programokat és szolgáltatásokat, valamint a nehéz élethelyzetben élő családokat segítő szolgáltatásokat.
- szociális és egyéb információs adatokat gyűjt az ellátást igénybe vevő megfelelő tájékoztatása érdekében,
- pszichológiai, jogi és egyéb tanácsadást szervez,

- szervezi az aktív korú nem foglalkoztatott személyek együttműködési programját,
- közösségfejlesztő, valamint egyéni és csoportos terápiás programokat szervez (üdültetés, táboroztatás, gyermekfelügyelet stb.) a működési területén élő lakosság számára,
- segítséget nyújt az egyének, a családok kapcsolatkésztségének javításához,
- segíti speciális támogató, önsegítő csoportok szervezését, működtetését.
- családsegítés az alapfeladatain túl speciális szolgáltatásokat is nyújthat.

A családsegítés társulás keretében történő ellátása esetén az egy főállású családsegítőre jutó települések száma a létszámelőírás együttes figyelembevétele mellett sem lehet több ötnél.

A családsegítés a személyes gondoskodást végző és a szolgáltatást igénybe vevő személy együttes munkafolyamata, melynek tartalma és menete írásbeli együttműködési megállapodásban kerül rögzítésre, feltéve, hogy a szakmai tevékenység az első interjú kapcsán tett intézkedéssel nem zárható le. A megállapodás tartalmazza a szolgáltatást igénybe vevő személy problémáit, az elérendő cél érdekében megvalósítandó feladatokat, az együttműködés módját, a folyamatba bevonandó szolgáltatókat, intézményeket, a találkozások rendszerességét, a segítő folyamat várható eredményét és a lezárás időpontját.

A családsegítés a szolgáltatást igénybe vevő személy otthonában, családi környezetében tett látogatások, illetve a családsegítő szolgálatnál folytatott segítő beszélgetés és segítő munkaformák útján valósul meg. Segítő munkaformák különösen a szociális esetmunka, a szociális csoportmunka és a közösségi szociális munka. A szociális esetmunkát végző személyt esetfelelősnek kell kijelölni. Az esetfelelős kíséri figyelemmel, hogy a szolgáltatást igénybe vevő személy problémája kezeléséhez igénybe vette-e az elérhető szolgáltatásokat, valamint - a szolgáltatást igénybe vevő beleegyezésével - együttműködik a más szociális és egyéb szolgáltatást nyújtó szolgáltatókkal és intézményekkel. A család tagjaira is kiterjedő segítő szolgáltatásban folyamatosan figyelemmel kell kísérni, hogy a kiskorú érdekei, speciális szükségletei, helyzete szükségessé teszik-e gyermekjóléti szolgáltatás biztosítását. Ha gyermekjóléti szolgáltatás biztosítása szükséges, az esetfelelős megkeresi a gyermekjóléti szolgáltatást nyújtó szolgáltatót, intézményt.

A családsegítéshez legalább egy olyan helyiséget ki kell alakítani, ahol a szolgáltatás igénybevételenek ideje alatt csak a családgondozó, illetve a tanácsadó, valamint a segítséget igénylő személy, család vagy csoport tartózkodik, és folyamatosan biztosítottak a bizalmas beszélgetés körülményei. A szolgáltatást igénybe vevők számára várakozóhelyiséget kell kialakítani.

Ha a családsegítés keretében több családgondozót, illetve tanácsadót foglalkoztatnak, és nem áll valamennyi személyes gondoskodást végző személy rendelkezésére megfelelő helyiség, az adminisztrációs és ügyintézési tevékenységéhez külön dolgozószobát kell kialakítani.

Családsegítés szakmai normáira az alábbiak az irányadók

1 fő családgondozó (2000-5000 fő lakosig, és 5000 fő lakos felett 5000 főre vetítve; ha a szervezetileg egy egységben dolgozó családgondozók száma három vagy ennél több, akkor közülük vezető családgondozót kell kinevezni)

Képesítési előírások a következők:

Intézményvezető: felsőfokú szociális alapvégzettség, közösségi szociális munkás, szociális menedzser, teológus

Családgondozó: felsőfokú szociális alapvégzettség, közösségi szociális munkás, családterapeuta, teológus

Normatív állami hozzájárulásra az a családsegítést és/vagy gyermekjóléti szolgáltatást működtető települési önkormányzat jogosult, amelynek lakosságszáma nem haladja meg a 70 000-et. A hozzájárulás (H) a települési önkormányzatot lakosságszáma (L) alapján illeti meg a következő képlet szerint: $H = (L/5\ 000) \times 3\ 950\ 000$ forint. Kiegészítő kistérségi normatíva (3 alapellátás esetén): 320,- Ft/fő.

Gyermekjóléti szolgáltatás: olyan, a gyermek érdekeit védő speciális személyes szociális szolgáltatás, amely a szociális munka módszereinek és eszközeinek felhasználásával szolgálja a gyermek testi és lelki egészségének, családban történő nevelkedésének elősegítését, a gyermek veszélyeztetettségének megelőzését, a kialakult veszélyeztetettség megszüntetését.

A gyermekjóléti szolgáltatás feladata a gyermek testi, lelki egészségének, családban történő nevelésének elősegítése érdekében

- a gyermeki jogokról és a gyermek fejlődését biztosító támogatásokról való tájékoztatás, a támogatásokhoz való hozzájutás segítése,
- a családtervezési, a pszichológiai, a nevelési, az egészségügyi, a mentálhigiénés és a káros szenvedélyek megelőzését célzó tanácsadás vagy az ezekhez való hozzájutás megszervezése,
- a szociális válsághelyzetben lévő várandós anya támogatása, segítése, tanácsokkal való ellátása, valamint számára a családok átmeneti otthonában igénybe vehető ellátáshoz való hozzájutás szervezése,
- a szabadidős programok szervezése,
- a hivatalos ügyek intézésének segítése.

A gyermekjóléti szolgáltatás feladata a gyermek veszélyeztetettségének megelőzése érdekében

- a veszélyeztetettséget észlelő és jelző rendszer működtetése, a nem állami szervek, valamint magánszemélyek részvételének elősegítése a megelőző rendszerben,
- a veszélyeztetettséget előidéző okok feltárása és ezek megoldására javaslat készítése,
- tájékoztatás az egészségügyi intézményeknél működő inkubátorokból, illetve abba a gyermek örökbefogadáshoz való hozzájárulás szándékával történő elhelyezésének lehetőségéről.

A gyermekjóléti szolgáltatás feladata a kialakult veszélyeztetettség megszüntetése érdekében

- a gyermekkel és családjával végzett szociális munkával (a továbbiakban: családgondozás) a gyermek problémáinak rendezése, a családban jelentkező működési zavarok ellensúlyozása,
- a családi konfliktusok megoldásának elősegítése, különösen a válás, a gyermekelhelyezés és a kapcsolattartás esetében,
- az egészségügyi és a szociális ellátás - különösen a családsegítő szolgáltatás -, valamint a hatósági beavatkozás kezdeményezése,
- javaslat készítése a gyermek családjából történő kiemelésére, a leendő gondozási helyére vagy annak megváltoztatására.

A gyermekjóléti szolgáltatás feladata a családjából kiemelt gyermek visszahelyezése érdekében

- a családgondozás biztosítása - az otthont nyújtó ellátást, illetve a területi gyermekvédelmi szakszolgáltatást végző intézménnyel együttműködve - a család gyermeknevelési körülményeinek megteremtéséhez, javításához, a szülő és a gyermek közötti kapcsolat helyreállításához,
- utógondozó szociális munka (a továbbiakban: utógondozás) biztosítása - az otthont nyújtó ellátást, illetve a területi gyermekvédelmi szakszolgáltatást végző intézménnyel együttműködve - a gyermek családjába történő visszailleszkedéséhez.

A települési önkormányzat a gyermekjóléti szolgáltatás feladatait önálló intézményként, illetve családsegítő szolgálat, vagy egészségügyi vagy közoktatási intézmény szervezeti és szakmai tekintetben önálló intézményegységként, illetve a külön jogszabályban meghatározott képesítési előírásoknak megfelelő személy foglalkoztatásával biztosíthatja.

A gyermekjóléti szolgálat - összehangolva a gyermekeket ellátó egészségügyi és nevelési-oktatási intézményekkel, illetve szolgálatokkal - szervezési, szolgáltatási és gondozási feladatokat végez.

Tevékenysége az előzőekben foglaltakon túl kiterjed arra, hogy:

- folyamatosan figyelemmel kíséri a településen élő gyermekek szociális helyzetét, veszélyeztetettségét,
- meghallgatja a gyermek panaszát, és annak orvoslása érdekében megteszi a szükséges intézkedést,
- elkészíti a védelembe vett gyermek gondozási-nevelési tervét,
- szervezi a - legalább három helyettes szülőt foglalkoztató - helyettes szülői hálózatot, illetve működtetheti azt, vagy önálló helyettes szülőket foglalkoztathat,
- segíti a nevelési-oktatási intézmény gyermekvédelmi feladatának ellátását,
- felkérésre környezettanulmányt készít,
- kezdeményezi a települési önkormányzatnál új ellátások bevezetését,
- a területi gyermekvédelmi szakszolgálat felkérésének megfelelően vizsgálja és feltárja az örökbe fogadni szándékozók körülményeit,

- biztosítja a gyermekjogi képviselő munkavégzéséhez szükséges helyiségeket,
- részt vesz a külön jogszabályban meghatározott Kábítószerügyi Egyeztető Fórum munkájában,
- nyilvántartást vezet a helyettes szülői férőhelyekről.

Gyermekjóléti szolgálatot egyházi és más nem állami fenntartó is működtethet.

A gyermekjóléti szolgáltatást úgy kell szervezni, hogy az kiterjedjen a településen vagy településrészen élő valamennyi gyermekre. A gyermekjóléti szolgáltatást ellátások teljesítésével (gondozással), ellátások közvetítésével (szolgáltatás) vagy szervező tevékenységgel (szervezés) kell biztosítani.

A gyermekkel és családjával végzett szociális munkát a gyermekjóléti szolgálat alkalmazottja vagy a gyermekjóléti szolgálattal megbízási jogviszonyban álló, a képesítési feltételeknek megfelelő személy láthatja el.

A gyermekjóléti szolgálat szolgáltatás közvetítésével segíti elő a gyermek vagy családtagja hozzájutását valamely - nem a szolgálat által nyújtott - szolgáltatáshoz.

A gyermekjóléti szolgálat szervezési feladatai körében gondoskodik a szabadidős programoknak, a gyermekvédelmi feladatokat ellátó személyek és intézmények együttműködésének, valamint a helyettes szülői hálózatnak a szervezéséről, működtetéséről, vagy az önálló helyettes szülők foglalkoztatásáról. A gyermekjóléti szolgáltatás alapfeladatain túl a gyermekjóléti szolgálat speciális szolgáltatásokat is nyújthat. Amennyiben a gyermekjóléti szolgálat vagy központ feladatait más intézmény (pl. családsegítő szolgálat) keretében látja el az intézményben biztosítani kell a gyermekjóléti szolgálat vagy központ önálló szakmai egységként történő működtetését. Önálló szakmai egységet legalább három főállásban foglalkoztatott szakember alkot, akik közül egy elláthatja a szakmai egység vezetését is.

Gyermekjóléti szolgáltatás szakmai normáira az alábbiak irányadók:

Gyermekjóléti szolgáltatási körzet (700 fő gyermek): 1 fő családgondozó

- gondozott létszám: a gondozási-nevelési terv szerint, adott időszakban egyidejűleg családgondozásban részesülő 45 gyermek vagy 25 család

Önálló gyermekjóléti szolgálat vagy a gyermekjóléti szolg. feladatait is ellátó családsegítő szolgálat, illetve több célú intézmény önálló szakmai egysége (3000 gyermek): 3 fő családgondozó

Képesítési előírások:

- Családgondozó: felsőfokú szociális alapvégzettség, pszichológus, pszichopedagógus, vagy mentálhigiénés szakember, gyermek- és ifjúságvédelmi tanácsadó oklevéllel rendelkező: óvodapedagógus, tanító, tanár, nevelőtanár, pedagógiai előadó, gyógypedagógus, védőnő, teológus, hittanár, hittantanár
- Gyógypedagógiai, fejlesztő pedagógiai tanácsadó: gyógypedagógus, pedagógus
- Pszichológiai tanácsadó: pszichológus, pszichiáter, pszichopedagógus
- Jogász: jogász

- családgondozó asszisztens: szociális asszisztens (OKJ), pedagógiai asszisztens (OKJ), gyógypedagógus asszisztens (OKJ), mentálhigiénés asszisztens (OKJ), szociális, gyermek- és ifjúságvédelmi ügyintéző (OKJ)
- Módszertani szaktanácsadó: felsőfokú szociális alapvégzettség, pszichológus, pszichopedagógus, vagy mentálhigiénés szakember, gyermek- és ifjúságvédelmi tanácsadó oklevéllel rendelkező: óvodapedagógus, tanító, tanár, nevelőtanár, pedagógiai előadó, gyógypedagógus, védőnő, teológus, hittanár, hittantanár
- Vezető: felsőfokú szociális alapvégzettség pszichológus, pszichopedagógus, vagy mentálhigiénés szakember, gyermek- és ifjúságvédelmi tanácsadó, jogi szakokleveles családvédelmi tanácsadó, szociális igazgatásszervező oklevéllel rendelkező: óvodapedagógus, tanító, tanár, nevelő-tanár, pedagógiai előadó, gyógypedagógus, védőnő, teológus, hittanár, hittantanár, jogász, igazgatásszervező, vagy szociális menedzser oklevéllel rendelkező: pedagógus, védőnő

Normatív állami hozzájárulásra az a családsegítést és/vagy gyermekjóléti szolgáltatást működtető települési önkormányzat jogosult, amelynek lakosságszáma nem haladja meg a 70 000-et. A hozzájárulás (H) a települési önkormányzatot lakosságszáma (L) alapján illeti meg a következő képlet szerint: $H = (L/5\ 000) \times 3\ 950\ 000$ forint. Kiegészítő kistérségi normatíva (3 alapellátás esetén): 1200,-Ft/fő.

Idősek nappali ellátása: tizennyolcadik életévüket betöltött, egészségi állapotuk vagy idős koruk miatt szociális és mentális támogatásra szoruló, önmaguk ellátására részben képes személyek részére biztosít lehetőséget a napközbeni tartózkodásra, társas kapcsolatokra, valamint az alapvető higiéniai szükségleteik kielégítésére, továbbá igény szerint megszervezi az ellátottak napközbeni étkeztetését

A nappali ellátást biztosító intézmény az ellátást igénybe vevők részére szociális, egészségi, mentális állapotuknak megfelelő napi életritmust biztosító szolgáltatást nyújt, a helyi igényeknek megfelelő közösségi programokat szervez, valamint helyet biztosít a közösségi szervezésű programoknak, csoportoknak, biztosítja, hogy a szolgáltatás nyitott formában, az ellátotti kör és a lakosság által egyaránt elérhető módon működjön.

Nappali ellátás biztosítására az az intézmény alkalmas, amelyik rendelkezik:

- a közösségi együttlétre,
- a pihenésre,
- személyi tisztálkodásra,
- a személyes ruházat tisztítására,
- az étel melegítésére, tálalására és elfogyasztására szolgáló helyiségekkel.

A nappali ellátást nyújtó intézmények nyitvatartási idejét a helyi igényeknek megfelelően kell meghatározni, de az napi hat óránál kevesebb nem lehet.

A nappali ellátást nyújtó intézmények szolgáltatásai különösen:

- igény szerint meleg étel biztosítása,

- szabadidős programok szervezése,
- szükség szerint az egészségügyi alapellátás megszervezése, a szakellátásokhoz való hozzájutás segítése,
- hivatalos ügyek intézésének segítése,
- munkavégzés lehetőségének szervezése,
- életvitelre vonatkozó tanácsadás, életvezetés segítése,
- speciális önszerveződő csoportok támogatása, működésének, szervezésének segítése.

A nappali ellátásban részesülő személyre a gondozást végző személy egyéni gondozási tervei készít. A gondozási tervet az igénybevételt követő egy hónapon belül kell elkészíteni.

Szakmai normáira az alábbiak az irányadók 1 fő szociális gondozó (30 férőhelyre), 1 fő ellátás vezető.

Képesítési előírások:

- Ellátás vezető: felsőfokú szociális alapképzés, mentálhigiénikus, szociális menedzser, szociális asszisztens, gerontológiai gondozó, diplomás ápoló, okleveles egyetemi ápoló, okleveles ápoló, intézetvezető, mentálhigiénés asszisztens, szociális gondozó és szervező, teológus, diakónus igazgatásszervező (szociális igazgatás szakirány)
- Szociális gondozó: szociális gondozó és szervező, szociális gondozó és ápoló, gerontológiai gondozó, házi szociális gondozó, szociális otthon gondozó, ápoló, általános betegápoló, pszichiátriai ápoló, pszichiátriai ápoló és gondozó, klinikai szakápoló (csak: geriátriai, pszichiátriai és mentálhigiénés szakápoló, körzeti - közösségi szakápoló), felnőtt szakápoló, általános ápoló, mentálhigiénés és pszichiátriai szakápoló, egészségügyi szakasszisztens (csak: gyógyfoglalkoztató szakasszisztens), foglalkozás-egészségügyi szakápoló, gyógymasszőr, gyógytornász, rehabilitációs tevékenység terapeuta, fizioterápiás asszisztens, hospice szakápoló és koordinátor, ideg- elmeápoló, körzeti betegápoló, körzeti ápoló, rehabilitációs terapeuta

Nappali ellátás esetében az intézményi térítési díjat külön meg kell határozni a csak napközbeni tartózkodást igénybe vevőkre, illetve a napközbeni tartózkodást és ott étkezést igénybe vevőkre. Amennyiben a nappali ellátást nyújtó intézményben az ellátotttól - átmenetileg - a házi segítségnyújtás keretében gondoskodnak, az ellátás intézményi térítési díjának, valamint a személyi térítési díjnak a megállapítására a házi segítségnyújtásra vonatkozó rendelkezések alapján kell eljárni.

Állami normatív támogatás 2009-ben (tervezet): 145 650 forint/fő

Kiegészítő kistérségi normatíva (3 alapellátás együttes működtetése esetén: 90.000,- Ft/fő

Térítési díj számítás közös szabályai

Az Szt. alapján a személyes gondoskodást nyújtó ellátásokért - néhány kivételtől eltekintve: családsegítés, gyermekjóléti szolgáltatás - **térítési díjat kell fizetni.**

A térítési díj helyes megállapítása és dokumentációja a szociális szolgáltatások nyújtásakor rendkívüli jelentőséggel bír, ugyanis az ellátotti jogviszony lényeges eleme és a fenntartók által igénybevett **normatív állami támogatás folyósításának a feltétele**, hogy az intézmény működése és nyújtott szolgáltatása, valamint intézményi térítési díja megfeleljen a jogszabályi előírásoknak. 2009. évtől a jövedelem vizsgálat alapján jogosult a fenntartó a normatív állami hozzájárulásra, s a megállapított családi jövedelem alapján történik a térítési díj megállapítása.

Az Szt. meghatározza azokat a szolgáltatásokat, amelyeket térítésmentesen kell biztosítani (115/A. §.):

- a) a falugondnoki és tanyagondnoki szolgáltatás,
- b) a népkonyhán történő étkeztetés,
- c) a családsegítés,
- d) a közösségi ellátások,
- e) az utcai szociális munka,
- f) hajléktalan személyek részére a nappali ellátás,
- g) az éjjeli menedékhelyen biztosított ellátás.

Mivel ezeket a szolgáltatásokat többnyire a legnehezebb helyzetű emberek veszik igénybe (jövedelmi-, települési hátrányuk, egészségi állapotuk miatt), térítési díj nem kérhető.

A fenntartó ingyenes ellátásban részesíti azt az ellátottat, aki jövedelemmel nem rendelkezik és – étkeztetés és házi segítségnyújtás esetében akinek a családja jövedelemmel nem rendelkezik.)

Térítési díj megfizetésére köteles:

- az ellátást igénybe vevő jogosult,
- a szülői felügyeleti joggal rendelkező törvényes képviselő,
- a jogosultnak az a házastársa, élettársa, egyeneságbeli rokona, örökbe fogadott gyermeke, örökbe fogadó szülője, akinek családjában az egy főre jutó jövedelem a tartási kötelezettség teljesítése mellett meghaladja az öregségi nyugdíj mindenkori legkisebb összegének két és félszeresét (2008-ban 71.250 Ft)
- a jogosult tartását szerződésben vállaló személy,
- a jogosult tartására bíróság által kötelezett személy.

Az ellátottól, törvényes képviselőjétől, hozzátartozójától [Ptk. 685. § b) pontja], az ellátott tartására jogszabály, szerződés vagy bírósági határozat alapján köteles személytől, valamint a térítési díjat vagy az egyszeri hozzájárulást megfizető személytől a térítési díjon kívül más jogcímen a szociális szolgáltatásért, illetve az intézményben történő elhelyezésért a szolgáltató, az intézmény, a fenntartó vagy egy harmadik személy számára pénzbefizetés vagy más vagyoni előny nyújtása nem

kérhető.

A térítési díjak fajtái

1.) Az **intézményi térítési díj**: szolgáltatási önköltség és a tárgyévi normatív állami hozzájárulás különbözete.

Az intézményi térítési díjat a fenntartó határozza meg, de azt az ilyen módon kiszámított és dokumentált térítési díjnál alacsonyabb összegben is meghatározhatja, azonban a szolgáltatási önköltség és a tárgyévi normatív állami hozzájárulás különbözeteként számított térítési díjat akkor is dokumentálni kell, ha az ellátáshoz nyújtott saját hozzájárulás révén a fenntartó alacsonyabb intézményi térítési díjat alkalmaz.

Ha az ellátásra a mindenkori költségvetési törvény jövedelemtől függő, differenciált összegű normatív állami hozzájárulást határoz meg, a szolgáltatásra, ellátásra vonatkozó szolgáltatási önköltség kiszámítását követően az egyes normatív kategóriákhoz tartozó normatív állami hozzájárulás levonásával (külön – külön) kell az intézményi térítési díjakat megállapítani. Ugyanígy az integrált intézmény esetében is szolgáltatásonként kell meghatározni az intézményi térítési díjat, a közös költségelemeket szolgáltatásonként szükséges megosztani.

Arra van lehetőség, hogy az intézményi térítési díj telephelyenként kerüljön megállapításra.

Az intézményi térítési díjat **konkrét összegben, forintba kerekítve** - a házi segítségnyújtás, a jelzőrendszeres házi segítségnyújtás - **ellátási napra vetítve** kell megállapítani.

2.) A **személyi térítési díj** ellátási típustól függően az ellátott jövedelmének meghatározott része. Ezt kell ténylegesen fizetni az ellátásért. Összege nem lehet több, mint az intézményi térítési díj. A kötelezett által fizetendő személyi térítési díj összegét az intézményvezető konkrét összegben állapítja meg és arról az ellátást igénylőt az ellátás igénybevétele megelőzően írásban tájékoztatja. Ha az ellátást a jogosult a hónap nem mindegyik napján veszi igénybe, akkor - a házi segítségnyújtás, a jelzőrendszeres házi segítségnyújtás kivételével - a személyi térítési díj megállapításánál figyelembe vehető havi jövedelmet naptári napra kell átszámolni úgy, hogy a rendszeres havi jövedelem összegét harminccal kell osztani.

A személyi térítési díj összege a fenntartó döntése szerint csökkenthető, illetve elengedhető, ha a kötelezett jövedelmi és vagyoni viszonyai ezt indokoltá teszik. Akinek nincs jövedelme a fő szabály szerint ingyenes az ellátása.

A minimális személyi térítési díjat lehet megállapítani azokra vonatkozóan, akiknek van jövedelmük és terhelhető – legalább a minimális térítési díjjal. Illetve azon szolgálatok esetén ahol az intézményi térítési díj negatív számot eredményez. A minimális személyi térítési díj összege: étkeztetés - ide nem értve a népkonyhát - esetében 50 Ft/nap, nappali ellátás esetében étkezés igénybevételeivel 70 Ft/nap, étkezés igénybevétele nélkül 20 Ft/nap.

A személyi térítési díj nem haladhatja meg az étkezés esetén a jövedelem 25%-át, házi segítségnyújtás esetén a 20 %-át, ha a házi segítségnyújtás mellett étkezést is biztosítanak, akkor a 30 %-át, jelzőrendszeres házi segítségnyújtás esetén a 2 %-át,

nappali ellátás esetén a jövedelem 15 %-át, ott étkezéssel együtt a 30 %-át.